

Økonomiplan 2023-2026

Årsbudsjett 2023

Kommunedirektørens forslag

Lørenskog
kommune

Innholdsfortegnelse

1	Kommunedirektørens forord.....	3
2	Budsjettvedtak.....	6
3	Kommunens rammestyringssystem.....	14
4	Kommuneplanen	16
5	Statsbudsjettet – virkning for kommunene	22
6	Hovedtallene i budsjettforslaget.....	28
7	Handlingsregler	43
8	KOSTRA og barometer	45
9	Befolkningsutvikling.....	51
10	Kommunedirektør.....	54
11	Strategi og samfunnsutvikling.....	55
12	Styring og virksomhetsutvikling	60
13	Oppvekst og utdanning.....	66
14	Helse, omsorg og mestring.....	78
15	Kultur, idrett og frivillighet	89
16	Teknisk.....	95
17	Felleskostnader	107
18	Oversikt over konsulentbruk, juridisk bistand og innleide tjenester	109
19	Investeringer i økonomiplanperioden.....	112
20	Digitaliseringsstrategi	124
21	Klimabudsjett.....	127
22	Interkommunale selskaper	142
23	Gebyrer og brukerbetaling	146

1 Kommunedirektørens forord

I 2023 kan vi glede oss til to særlig store begivenheter. Nye Fjellhamar skole med tilhørende idretts- og svømmeanlegg skal tas i bruk og gi elever, lærere og innbyggerne et bygg av høyeste kvalitet, og forhåpentligvis skape mange gode opplevelser.

Likeledes vil kommunens paradegate langs Skårersletta bli ferdigstilt. Oppgraderingen av Skårersletta betyr et betydelig løft for sentrumsområdet, og for opplevelsen av Lørenskog. Dette ser vi frem til!

Kommunedirektør Ragnar Christoffersen Foto: Farid Dino Omer

Disse anleggene har ikke kommet av seg selv. Det har vært lange forutgående politiske prosesser, og også krevende prosjekter, både administrativt og faglig. Disse to prosjekter har dessuten vært de to største økonomiske løftene for Lørenskog kommune. Selv om det er betydelige eksterne økonomiske bidrag til Skårersletta, vil investeringene samlet sett, bety store utgifter for kommunen. Bare investeringen i nye Fjellhamar skole med svømme- og idrettsanlegg vil alene bety utgifter til renter og avdrag på nesten 80 mill. kr i 2023.

De omfattende investeringene siste årene, ikke bare Fjellhamar skole og Skårersletta, vil altså slå hardt inn i kommuneøkonomien i 2023. Renter og avdrag øker med nesten 50 % fra 2022 til 2023. Dette betyr økte utgifter på ca. 149 mill. kr. I 2024 øker utgiftene til renter og avdrag med ytterligere 40 mill. kr.

Økte renter og avdrag, sammen med andre store utgiftsøkninger, gjør at jeg for første gang som kommunedirektør, legger frem en økonomiplan som ikke har et positivt netto driftsresultat i år 1. Den urolige verdenssituasjon, særlige krigen i Ukraina, vil i tillegg påvirke økonomien i Lørenskog kommune i form av økte priser. Økt rentenivå og en mulig økt arbeidsledighet, gir heller ikke positive økonomiske effekter for Lørenskog.

Å legge frem et budsjettforslag hvor man må bruke reserver for å oppnå balanse, er ikke noe en kommunedirektør gjør med glede. På den annen side er det godt å vite at de strategier som er valgt tidligere, blant annet med å ha "penger på bok" nå viser seg å ha vært en klok strategi.

Ser man planperioden fram til og med 2026, forbedres netto driftsresultat. Bruken av disposisjonsfondet er begrenset til 2023, og jeg mener dette er en klok tilnærming i håp om å «utjevne» den nåværende nedgangskonjunkturen noe, samt unngå kortsiktige beslutninger. Det kan allikevel bli nødvendig å ta omfattende grep i denne perioden for å skape mer økonomisk bærekraft hvis tendensene med svært høye energikostnader, økt lønns- og prisvekst, samt ytterligere renteøkninger vedvarer.

Å anslå kommunens inntekter er ikke enkelt, ikke bare på grunn av nevnte utfordringer, men også fordi kommunen har en betydelig mobilitet i befolkningen med stor utflytting, og enda større innflytting og økende fødselstall.

Det er særlig vanskelig å beregne hvilke skatteinntekter kommunen kan forvente. Lørenskog kommune har over flere år blitt «skattesvakere», på lik linje med andre store vekstkommuner. I årets skatteanslag er det likevel lagt inn en noe optimistisk forventning til skattekraften. Dette er ikke uten risiko, og risikoen øker noe ved at budsjettet antagelig ikke tar full høyde for de mest pessimistiske utsikter på utgiftssiden, blant hva gjelder utgifter til f.eks. energi.

Kommunedirektøren foreslår en forskyvning eller utsettelse av noen investeringstiltak. Dette må imidlertid ikke oppfattes som en investeringsstopp. Det er fortsatt betydelige behov innenfor helse, skole og barnehage som ikke kan unngås. Men for å senke kostnadene er det behov for å se på midlertidige og billigere løsninger. Det er nødvendig å se på om ulike investeringsbehov kan løses på en annen måte f.eks. ved å se flere tiltak i sammenheng.

De to siste årene i planperioden, vil dersom tiltakene beslutes og kan gjennomføres som foreslått, utgiftene til renter og avdrag flate noe ut. De foreslåtte utsatte investeringstiltakene betyr utgiftsreduksjoner på inntil 50 mill. kr hvert år i 2024 og 2025 i forhold til opprinnelig investeringsplan.

Kommunedirektøren har stor respekt for at disse tiltakene vil være vanskelige å beslutte, og at det vil kreve politisk mot å fatte beslutninger som kanskje ikke er i tråd med de ambisjoner og forventninger man har hatt.

2023 må anses som et økonomisk konsolideringsår. Dette er ikke bare begrunnet i de økonomiske realiteter, men i tillegg behovet for å stabilisere driften etter to år med sterkt fokus på korona-pandemien. Ansatte i kommunen, og ikke minst kommunens befolkning, har gjort en formidabel innsats og vist stor utholdenhet, og det er nå, etter min mening, behov for et lite «hvileskjær».

Det aller viktigste er likevel å sikre at kommune gir et tilfredsstillende tilbud. Dette betyr ikke bare å sikre at tjenestetilbudet videreføres, men også at det økes i takt med befolkningsveksten. Befolkningsveksten i 2022 ser ut til å slå alle tidligere rekorder. Prognosen tyder på en netto befolkningsvekst på inntil 2 500 innbyggere i 2022.

Det er forventet stor befolkningsvekst i resten av planperioden. For det kommunale tjenestetilbudet betyr befolkningsveksten primært minst to større utfordringer. Det ene er å bygge opp kapasiteten innenfor barnehage og skoler. Det andre er å gi helse- og omsorgstjenester til nye innbyggere, samt følge opp med trygg teknisk og sosial infrastruktur for øvrig. Det er kommunedirektørens oppfatning at Lørenskogs befolkning har et tilfredsstillende tilbud, og at det også vil være tilfelle fremover.

Denne økonomiplanen viser hvordan ulike aktører vurderer kommunens tjenestetilbud. Resultatene er ikke entydige og vektleggingen av hva som er viktig er ganske forskjellig. Det er kommunedirektørens vurdering at resultatene, samlet sett, viser en kommune med gode tilbud og et lavt kostnadsnivå, men med for høy gjeld.

Krigen i Ukraina har gitt kommunen og landet utfordringer som vi for noen år siden ikke hadde like mye oppmerksomhet på. Kravet til god beredskap og sikkerhet på IKT-området er betydelig mer aktuelt nå, og vil måtte prioriteres i 2023. Krigen gir dessuten andre utslag som vi som kommune må være oppmerksomme på. Som medansvarlig for innbyggernes velferd, må kommunen ha oppmerksomhet på at bekymring, angst og uro for at krigen skal komme oss for nær kan ramme innbyggerne.

I 2023 er det igjen kommunevalg. Valget er en manifestasjon av en av de viktigste verdiene i samfunnet vårt, nemlig demokrati og ytringsfrihet. Det er en uvurderlig verdi. Både for innbyggerne – og for oss som jobber tett på det politiske miljø – er det alltid knyttet spenning til

hvem som kommer og hvem som går, og hvem som blir. Som kommunedirektør er jeg uansett sikker på at det gode samarbeid mellom politikk og administrasjon fortsatt vil ha svært gode vilkår, selv i krevende tider.

Lykke til med krevende diskusjoner om budsjett og økonomiplan og – Godt valg!

Ragnar Christoffersen
kommunedirektør

2 Budsjettvedtak

Forslag til vedtak:

1. Personskatt

Inntekts- og formuesskatt til kommunen utliknes etter de maksimalsatser som Stortinget fastsetter.

2. Eiendomsskatt

I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3, samt overgangsbestemmelsene til eiendomsskattelovens §§ 3 og 4, skrives det ut eiendomsskatt for 2023 i hele kommunen med følgende utskrivningsalternativ:

- På næringseiendom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfattet av særskatte-reglene for petroleum, jf. eiendomsskatteloven § 3 d.
- På næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (overgangsregel til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4).
- På det særskilte skattegrunnlaget, redusert med fem syvendedeler beregnet fra verdien satt i 2019 (overgangsregel til §§ 3 og 4).
- Eiendomsskattesatsen er syv promille, jf. eiendomsskatteloven § 13.
- Eiendommer, eller del av eiendommer, til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten fritas for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 7 a. Private barnehager kan kun gis fritak i tilfeller der virksomhetene ikke har som formål å gå med overskudd. Følgende skal fritas:
 - Fylkeskommunale skoler
 - Gnr. 113 bnr. 361, Stiftelsen Akershus Universitetssykehus Boligselskap (Stiftelse)

- Eiendom tilhørende andre «stiftelser og institusjoner» vil bli vurdert fritatt av kommunestyret på grunnlag av søknad.
- Standard fakturering av eiendomsskatten er to terminer, jf. eiendomsskatteloven § 25.

3. Godtgjøring til folkevalgte

Godtgjøring til folkevalgte fastsettes i henhold til Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder

4. Fullmakter

Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele sentralt budsjettert lønnsoppgjørsavsetning til sektorene når lønnsoppgjørene er avsluttet.

5. Brukerbetaling, takster og gebyrer

Brukerbetaling, takster og gebyrer vedtas slik de fremkommer i saken.

For de kommunale betalingstjenester (vann, avløp, renovasjon, feiing, byggesak, oppmåling og private planer) der selvkost er satt som rettslig ramme for brukerbetaling, skal gebyrene settes slik at det oppnås full kostnadsdekning.

6. Avdrag og opplåning

6.1 Lørenskog kommune tar opp inntil 1,394 mrd. kr i lån til finansiering av investeringer i 2023.

6.2 Lørenskog kommune betaler avdrag på 218 mill. kr i 2023.

6.3 Lørenskog kommune tar opp inntil 50 mill. kr i startlån for videre utlån i 2023.

7. Budsjettvedtak

7.1 Driftsbudsjettet vedtas i henhold til hovedoversiktene:

- Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, første ledd (1A)
- Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, annet ledd (1B)

7.2 Investeringbudsjettet vedtas i henhold til hovedoversiktene:

- Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-5, første ledd (2A)
- Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-5, annet ledd (2B)

8. Klimabudsjett

Klimabudsjett for Lørenskog kommune vedtas.

9. Digitaliseringsstrategi

Digitaliseringsstrategien for Lørenskog kommune vedtas.

10. Budsjettoppfølging

10.1. Kommunestyret skal etter hvert tertial orienteres om status for drifts- og investeringsbudsjettet, inklusive finansområdet. Orienteringen sendes via hovedutvalgene.

10.2. Behov for budsjettrevisjoner presenteres ved 1. og 2. tertialrapportering i 2023, både for drifts- og investeringsbudsjettet, med bakgrunn i de behov for justeringer som framkommer av økonomirapportering på samme tidspunkt.

§5-4, første ledd - bevilgningsoversikt drift (1A)

	Regnskap 2021	Opprinn. budsjett 2022	Revidert budsjett 2022	Årsbudsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
<i>Beløp i 1000</i>							
Sentrale inntekter							
Inntekts- og formuesskatt	-1 577 848	-1 600 000	-1 773 091	-1 784 098	-1 814 419	-1 841 312	-1 893 432
Rammetilskudd	-1 020 846	-974 254	-936 944	-1 167 875	-1 283 224	-1 354 367	-1 398 609
Eiendomsskatt annen eiendom	-77 119	-81 000	-81 000	-80 000	-80 500	-81 000	-81 500
Integreringstilskudd	-33 467	-20 100	-57 000	-80 000	-50 000	-20 000	-20 000
Kompensasjons- og investeringstilskudd fra Husbanken	0	-3 140	-3 140	-4 075	-3 974	-3 867	-3 768
Sum Sentrale inntekter	-2 709 281	-2 678 494	-2 851 175	-3 116 048	-3 232 117	-3 300 546	-3 397 309
Sentrale utgifter							
Reservert bevilgning lønnsoppgjør	0	37 710	24 084	60 000	62 500	67 500	70 000
Kapitalkostnader som dekkes ved gebyrer (selvkost)	0	0	0	-67 765	-78 885	-86 686	-92 289
Finansiell leasing - Lørenskog kommunale pensjonskasse	0	0	0	-5 250	-5 250	-5 250	-5 250
Sum Sentrale utgifter	0	37 710	24 084	-13 015	-21 635	-24 436	-27 539
Driftsutgifter per tjenesteområde	2 299 229	2 338 871	2 570 457	2 735 034	2 783 296	2 818 094	2 884 729
Avskrivninger	195 632	252 000	252 000	280 000	263 000	255 000	257 000
Brutto resultat (KOSTRA)	-214 419	-49 913	-4 634	-114 029	-207 456	-251 888	-283 119
Netto finansutgifter og inntekter							
Avdrag på lån	162 778	190 000	171 000	218 000	229 000	232 000	237 000
Renteutgifter	97 873	126 300	142 300	247 300	276 300	281 300	280 300
Renteutgifter - byggelånsrenter investeringsbudsjettet	-7 162	-15 000	-15 000	0	0	0	0
Renteinntekter	-11 701	-8 751	-20 751	-28 000	-25 800	-19 000	-18 000
Startlån - renteutgifter	4 275	7 000	7 000	10 500	10 700	9 500	8 500
Startlån - renteinntekter	-6 348	-6 800	-6 800	-10 500	-10 700	-9 500	-8 500
Finansutgifter i tjenesteområdene	-4 782	-250	-250	-250	-250	-250	-250
Sum Netto finansutgifter og inntekter	234 933	292 499	277 499	437 050	479 250	494 050	499 050
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i tjenesteområdene	-195 632	-252 000	-252 000	-280 000	-263 000	-255 000	-257 000
Netto resultat	-175 118	-9 414	20 866	43 021	8 794	-12 838	-41 069
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner							
Disposisjonsfond - bruk	0	-40 022	-40 022	-27 463	0	0	0
Disposisjonsfond - avsetning	145 714	0	0	0	0	21 674	50 959
Overført til investering	30 700	53 000	53 900	3 000	3 000	3 000	3 000
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-1 296	-3 564	-34 744	-18 558	-11 794	-11 836	-12 890
Sum Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	175 118	9 414	-20 886	-43 021	-8 794	12 838	41 069
Årsoverskudd / underskudd	0	0	0	0	0	0	0

§5-4, annet ledd - bevilgningsoversikt drift (1B)

	Regnskap 2021	Opprinn. budsjett 2022	Revidert budsjett 2022	Årsbudsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
<i>Beløp i 1000</i>							
Strategi og samfunnsutvikling	13 285	14 619	14 928	14 734	15 034	15 034	15 034
Kommunedirektør	2 498	2 685	2 683	2 678	2 678	2 678	2 678
Styring og virksomhetsutvikling	132 864	136 337	137 593	147 017	147 751	149 317	147 751
Oppvekst og utdanning	960 500	1 000 160	1 055 035	1 110 301	1 118 041	1 123 191	1 139 251
Helse, omsorg og mestring	880 500	828 061	947 000	928 038	951 388	966 888	997 488
Kultur, idrett og frivillighet	106 486	101 071	104 473	104 670	110 150	108 900	108 900
Teknisk	255 434	256 926	279 001	404 977	422 399	420 999	428 986
Felleskostnader	-59 328	-4 802	-5 250	3 810	3 810	19 000	31 500
Sentrale forutsetninger 1A og 2A	913	0	0	0	0	0	0
Sum netto rammer	2 293 151	2 335 057	2 535 463	2 716 226	2 771 252	2 806 008	2 871 589
Herav:							
Avskrivninger	195 632	252 000	252 000	280 000	263 000	255 000	257 000
Renteinntekter	-350	-250	-250	-250	-250	-250	-250
Utbytter	-4 668	0	0	0	0	0	0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-5	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	240	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger	-195 632	-252 000	-252 000	-280 000	-263 000	-255 000	-257 000
Overføring til investering	357	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	57 934	0	18	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-59 587	-3 564	-34 762	-18 558	-11 794	-11 836	-12 890
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0
Sum rammer uten 1A-poster	2 299 229	2 338 871	2 570 457	2 735 034	2 783 296	2 818 094	2 884 729

§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A)

	Regnskap 2021	Opprinn. budsjett 2022	Revidert budsjett 2022	Årsbudsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
<i>Beløp i 1000</i>							
Investeringer i varige driftsmidler	1 503 327	1 995 017	1 672 546	1 663 437	646 679	537 249	250 800
Tilskudd til andres investeringer	3 704	1 731	2 466	2 466	2 466	2 466	2 466
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 192	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	1 509 222	1 999 052	1 677 316	1 668 207	651 449	542 019	255 570
Kompensasjon for merverdiavgift	-227 234	-266 813	-235 903	-148 677	-55 029	-69 831	-15 418
Tilskudd fra andre	-189 737	-28 419	-66 337	-123 397	-12 466	-78 789	-37 866
Salg av varige driftsmidler	-39 938	0	-9 090	0	0	-38 000	0
Salg av finansielle anleggsmidler	-5	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	1 003 637	1 650 821	1 307 000	-1 393 133	580 954	352 399	199 286
Sum investeringsinntekter	1 460 551	1 946 052	1 618 329	-1 665 207	648 449	539 019	252 570
Videreutlån	32 534	72 000	83 412	50 000	50 000	50 000	50 000
Bruk av lån til videreutlån	-32 534	-72 000	-83 412	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Avdrag på lån til videreutlån	51 768	41 000	41 000	38 000	38 000	38 000	38 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-50 326	-41 000	-41 000	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000
Netto utgifter videreutlån	1 442	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-31 057	-53 000	-53 900	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	1 745	0	7 100	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-1 442	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-19 360	0	-12 187	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-50 114	-53 000	-58 987	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Fremført til inndeckning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

	Regnskap 2021	Opprinn. budsjett 2022	Revidert budsjett 2022	Årsbudsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
<i>Beløp i 1000</i>							
Andre formålsbygg	5 443	93 000	34 000	57 557	0	0	0
Grunn- og tomteerverv	0	130 000	5 000	235 000	40 000	40 000	40 000
Skoler og tilhørende anlegg	724 842	887 504	854 501	534 223	57 000	20 000	15 000
Barnehager	65 450	131 300	131 932	47 506	121 500	28 500	30 000
Helse- og omsorgsbygg	3 655	29 200	1 500	29 200	1 000	125 000	0
Kultur, idrett og grøntanlegg	15 524	54 194	19 484	74 648	130 725	58 130	800
Kirke og gravlunder	218	0	2 500	0	0	0	0
Vei, vann, avløp og renovasjon	530 251	579 750	530 058	610 303	242 454	211 619	111 000
Avsluttede prosjekter med avtaler	51 110	0	130	0	0	0	0
Programområder	106 834	90 069	93 441	75 000	54 000	54 000	54 000
Investeringer i varige driftsmidler	1 503 327	1 995 017	1 672 546	1 663 437	646 679	537 249	250 800

2. Tilskudd til andres investeringer

	Regnskap 2021	Opprinn. budsjett 2022	Revidert budsjett 2022	Årsbudsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
<i>Beløp i 1000</i>							
Fjellhamar pumpestasjon og rørmateriell	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Lørenskog kirkegård og gravlund, utvidelse	1 973	0	0	0	0	0	0
Rådmann Paulsens vei - overtatt	484	484	484	484	484	484	484
Skårer syd - omlegging Gamleveien øst	129	129	129	129	129	129	129
Skårer Syd - Infrastruktur Bjarne Haugens gt øst	67	67	67	67	67	67	67
Skårer Syd - Lørenparken	0	0	214	214	214	214	214
Skårer Syd - Gangveg og fortau	0	0	76	76	76	76	76
Skårerfaret fortau	0	0	48	48	48	48	48
Sentralplassen (A8215)	0	0	397	397	397	397	397
Tilskudd til andres investeringer	3 704	1 731	2 466	2 466	2 466	2 466	2 466

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

	Regnskap 2021	Opprinn. budsjett 2022	Revidert budsjett 2022	Årsbudsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
<i>Beløp i 1000</i>							
Aksjer og andeler	2 192	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 192	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304

4. Utlån av egne midler

	Regnskap 2021	Opprinn. budsjett 2022	Revidert budsjett 2022	Årsbudsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
<i>Beløp i 1000</i>							
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2023-2026

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2021	Opprinn. budsjet 2022	Revidert budsjet 2022	Årsbudsjet 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Sum del 1-4	1 509 222	1 999 052	1 677 316	1 668 207	651 449	542 019	255 570

§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3)

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2021	Opprinn. budsjet 2022	Revidert budsjet 2022	Årsbudsjet 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Sum driftsinntekter	-3 686 234	-3 561 251	-3 761 205	-4 051 523	-4 217 980	-4 315 655	-4 438 003
Lønnsutgifter	1 610 706	1 626 098	1 732 482	1 811 429	1 853 036	1 885 636	1 941 100
Sosiale utgifter	374 426	450 044	466 369	465 605	465 713	481 005	493 403
Kjøp av varer og tjenester	1 002 296	954 327	1 045 716	1 140 407	1 189 473	1 202 824	1 224 078
Overføringer og tilskudd til andre	288 754	228 869	260 004	240 052	239 302	239 302	239 302
Avskrivninger	195 632	252 000	252 000	280 000	263 000	255 000	257 000
Sum driftsutgifter	3 471 815	3 511 338	3 756 571	3 937 494	4 010 525	4 063 768	4 154 884
Brutto driftsresultat	-214 419	-49 913	-4 634	-114 029	-207 456	-251 888	-283 119
Renteinntekter	-18 399	-15 801	-27 801	-38 750	-36 750	-28 750	-26 750
Utbytte	-4 668	0	0	0	0	0	0
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-5	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	95 227	118 300	134 300	257 800	287 000	290 800	288 800
Avdrag på lån	162 778	190 000	171 000	218 000	229 000	232 000	237 000
Netto finansutgifter	234 933	292 499	277 499	437 050	479 250	494 050	499 050
Motpost avskrivninger	-195 632	-252 000	-252 000	-280 000	-263 000	-255 000	-257 000
Netto driftsresultat	-175 118	-9 414	20 866	43 021	8 794	-12 838	-41 069

Økonomiplan for 2023-2026

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2021	Opprinn. budsjett 2022	Revidert budsjett 2022	Årsbudsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	31 057	53 000	53 900	3 000	3 000	3 000	3 000
Avsetninger til bundne driftsfond	57 934	0	18	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-59 587	-3 564	-34 762	-18 558	-11 794	-11 836	-12 890
Avsetninger til disposisjonsfond	145 714	0	0	0	0	21 674	50 959
Bruk av disposisjonsfond	0	-40 022	-40 022	-27 463	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	175 118	9 414	-20 866	-43 021	-8 794	12 838	41 069
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema §5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3) viser forutsetninger lagt til grunn i økonomiplanen på artsgrupper. Oversikten (tallene) vil endres når administrasjonen arbeider videre med detaljering av rammene som kommunestyret vedtar. Skjemaet er vedlagt til informasjon.

3 Kommunens rammestyringsystem

Kommunelovens økonomibestemmelser

Bestemmelser om økonomiplan og årsbudsjett fremkommer av kommunelovens kapittel 14 og forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. Bestemmelsene fremholder følgende krav til kommunens økonomiforvaltning:

- Kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.
- Kommunen skal utarbeide samordnede og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.
- Kommunen skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har av denne grunn eksklusive rettigheter og plikter. Det er kommunestyret selv som vedtar budsjett og økonomiplan. Ordet **selv** er en delegeringssperre; ingen andre instanser enn kommunestyret kan fatte et gyldig vedtak. Det kan ikke delegeres til formannskap eller utvalg, verken helt eller delvis.

Kommunestyret er forpliktet til å vedta en økonomiplan som:

- Viser hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale planer skal følges opp
- Viser kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på.
- Viser utviklingen i kommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser
- Angir hvor mye lån som skal (*kan*) tas opp i budsjettåret
- Er i balanse og er realistisk, fullstendig og oversiktlig
- Er delt inn i en driftsdel og en investeringsdel.

Saldert budsjett og økonomiplan

Kommunedirektøren er av kommunestyret pålagt å legge frem et saldert forslag til budsjett og økonomiplan. Budsjettforslaget skal være basert på riktige og realistiske forutsetninger og være i samsvar med kommunestyrets føringer og eventuelle vedtak om iverksettelse av konkrete tiltak.

Kommunedirektøren legger vekt på at budsjettfremlegget skal gi et riktig og forståelig bilde av kommunens økonomiske situasjon. De mest sentrale tallstørrelser er derfor særskilt fremstilt med sikte på å gi et tydelig og informativt bilde av den økonomiske stilling og de fremtidige økonomiske disposisjoner.

Økonomiplan og årsbudsjett

Rammestyringen i Lørenskog kommune legger til grunn at kommunestyret vedtar netto-bevilgning til sektorene. Dette betyr at endringer i brutto utgifter og brutto inntekter kan skje uten at dette krever nytt vedtak i kommunestyret så lenge netto driftsramme ikke endres.

Det innebærer også at kommunedirektøren har fullmakt til å flytte budsjett mellom virksomheter innenfor sektorens vedtatte rammer uten politisk vedtak. Administrasjonen skal imidlertid sørge for at politikken holdes informert om administrative endringer i forbindelse med rapportering.

Konsekvensjustert budsjett

Utgangspunktet for budsjett 2023 og økonomiplan for perioden frem til og med 2026 er konsekvensjustert budsjett. Konsekvensjustert budsjett er:

- Vedtatt budsjett for 2022 er utgangspunkt for alle videre endringer som gjøres i økonomiplanen
- Vedtak som er gjort i økonomiplan for 2022-2025 fremskrives.
- Effekt av politiske vedtak som er gjort inneværende år legges til
- Rammene justeres for effekt av lønns- og prisvekst
- Andre kjente forhold som påvirker økonomien i perioden 2023 - 2026. Eksempel på det siste er valg som avholdes annet hvert år.

Det bemerkes at konsekvensjustert budsjett i all hovedsak uttrykker de prioriteringer og beslutninger det allerede er fattet vedtak om, samt lønns- og prisjusteringer.

Forslag som omtales i konsekvensjustert budsjett kan foreslås endret eller fjernet i kommunedirektørens forslag eller i kommunestyrets vedtak.

Nye tiltak og realendringer i budsjett

Her fremkommer de realendringer i budsjettet som kommunedirektøren foreslår.

Hovedutvalgene

Kommunedirektørens forslag til årsbudsjett og økonomiplan legges frem for hovedutvalgene før behandlingen i formannskapet og kommunestyret.

Det legges til grunn at hovedutvalgene i sin behandling av kommunedirektørens budsjettforslag gir tilrådninger til kommunestyret om fordeling mellom de ulike virksomheter og prioriteringen av tiltak, både hva gjelder tiltak som finansieres innenfor tidligere tildelt ramme, og de som kommunedirektøren foreslår iverksatt.

Offentliggjøring

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret behandler den. Dette gjelder ikke for innstillinger om endring i vedtatt økonomiplan eller årsbudsjett.

Perspektivmeldingen - behov for revidering

Gjeldende lokal prosedyre for utarbeidelse og behandling av perspektivmelding og økonomiplan ble behandlet i sak 18/14 i kommunestyrets møte 12. februar 2014, altså for nesten 9 år siden. Etter kommunedirektørens oppfatning er det behov for å se på om denne prosedyren fortsatt ivaretar de behov både administrasjonen og politikerne har. Blant annet er det behov for å se på om perspektivmeldingen har den funksjon som var tiltenkt. Kommunedirektøren ønsker f.eks. å vurdere om perspektivmeldingen i sterkere grad kan være arena for å vedta de strategier som trenges for å følge opp kommuneplanen, samt mer tydelig legge føringer for de tiltak som skal fremmes i økonomiplanen.

Den overordnede hensikt er å sikre en god sammenheng i kommunens planhierarki, altså fra kommuneplan til årsbudsjett. Samtidig vil det kunne effektivisere og forenkle ved at man ikke lager individuelle strategiplan/-saker, men fremmer dette enhetlig i en fornyet «strategi- og perspektivmelding». Kommunedirektøren vil komme tilbake til dette i en egen sak over nyttår.

4 Kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel - satsingsområder

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens langsiktige og overordnede plan som skal gi retning for utvikling av Lørenskog-samfunnet. Planen uttrykker en visjon og angir fire satsingsområder som skal være retningsvalg for kommunens utvikling.

Satsingsområdene gjelder for alle tjenesteområder, og kommunen må jobbe mellom sektorer og avdelinger for å oppnå den ønskede utviklingen.

Økonomiplanen har hovedmål og delmål som bygger på satsingsområdene og skal oppnås gjennom ulike prioriteringer og tiltak. Totalt består økonomiplanen av 6 hovedmål og 16 delmål som under kapitlet til hvert tjenesteområde er fordelt til de sektorer og avdelinger som har størst påvirkning til at målene blir nådd.

Den administrative resultatoppfølgingen av mål er en del av den løpende virksomhetsstyringen, og politisk rapportering på status og måloppnåelse skjer i årsrapporten.

Kommunens mål er sett i sammenheng med FNs bærekraftsmål som er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraft er delt inn i tre dimensjoner som må være i balanse – økonomisk, sosial og miljømessig.

Gjennom målene som er satt i økonomiplanen bidrar kommunen innenfor alle dimensjonene og sammenhengen er illustrert i måltabellen som kommer etter en kort beskrivelse av hvert satsingsområde.

Visjon

Lørenskog - Grønn, trygg og mangfoldig

Visjonen skal gi retning for Lørenskog-samfunnet.

Visjonsbeskrivelse

Lørenskog skal være en grønn kommune

Lørenskog kommune skal ha en utvikling som er bærekraftig, miljø- og klimavennlig. Det skal være en målrettet innsats for ren luft, ren jord, rent vann og for bevaring av naturmangfoldet. En bærekraftig utvikling innebærer miljøvennlige byggematerialer, energieffektivisering og miljøvennlig drift.

Lørenskog skal være en trygg kommune

Gode oppvekstvilkår, møteplasser og varierte kultur- og aktivitetstilbud skal stimulere til samhold, trygghet og aktiv deltakelse. Flerfaglig, tidlig innsats overfor barn og unge skal forebygge utenforskap, kriminalitet og rusproblemer.

Det skal være trygt å ferdes i trafikken.

Kommunen har tjenester som hjelper innbyggerne i ulike faser av livet.

Lørenskog skal være en mangfoldig kommune

Det skal legges til rette for ulike typer boliger som tiltrekker seg mennesker ulik alder og ulike livssituasjoner.

Kulturtilbudet til alle grupper av befolkningen skal gjenspeile både nytt og gammelt, og lokal kulturarv og gamle tradisjoner skal løftes frem til glede for nye generasjoner i Lørenskog. Naturen skal ha et rikt mangfold og være til glede for både dagens og morgendagens innbyggere.

Universell utforming av bygninger og utenomhusområder skal muliggjøre aktiv deltagelse, tilgjengelighet og valgmuligheter uavhengig av funksjonsevne.

Verdier

Kommunen har tre verdier som gjelder for alle ansatte i kommunen. Verdiene skal kjennetegne kommunen i vårt møte med innbyggere og brukere av kommunale tjenester.

Åpen

Troverdig

Engasjert

Åpen:

Vi møter innbyggerne og hverandre med åpenhet, tillit og toleranse.

Vi er romslige og gir plass for forskjellighet.

Troverdig:

Vi holder det vi lover.

Vi behandler alle profesjonelt.

Vi gir presis og objektiv informasjon.

Engasjert:

Vi engasjerer oss faglig og personlig og streber etter å utgjøre en forskjell.

Vi er fleksible og forandringsvillige, og setter pris på nye ideer og initiativ.

Tilhørighet og fellesskap

Satsingsområdet tilhørighet og fellesskap innebærer prioritering av:

- Medvirkning og deltagelse fra flest mulig innbyggere
- Utvikling og styrking av frivilligheten
- Trygg og god oppvekst og alderdom
- Godt planleggingsarbeid og utvikling av lokalmiljøene

Om satsningsområdet

Satsingen på tilhørighet og fellesskap er overbyggende og har betydning for mange samfunnsområder i kommunen. Det handler om at Lørenskog skal være et lokalsamfunn der folk ønsker å jobbe, leve og bo. Lørenskog er i endring som følge av befolkningsvekst, utbygging og økt mobilitet. Å delta i utviklingen av nærmiljøet gir fellesskap og styrket tilhørighet.

Mål for kommunen

Mål

I Lørenskog er innbyggere engasjerte og alle kan medvirke og delta

Delmål

Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen

Mål	Delmål
Lørenskog er et trygt og levende lokalsamfunn der folk vil jobbe, leve og bo	Innbyggere vet hvordan de kan medvirke og opplever at de kan påvirke
	Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser
	Det er tilrettelagt for varierte og attraktive arbeidsplasser
	Kulturtilbud, arrangementer og frivillige organisasjoner har økt deltakelse
Lørenskog har bærekraftige tjenester med vekt på forebygging	Forebyggende tiltak reduserer behovet for kompensierende tjenester
	Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov

Bokvalitet og inkluderende bomiljø

Satsingsområdet bokvalitet og inkluderende bomiljø innebærer prioritering av:

- Ulike boligtyper som gir tilbud til alle boligsøkende
- Gode utearealer
- Klimavennlige byggematerialer og løsninger
- Samarbeid med bolignæringen

Om satsningsområdet

Den omfattende boligbyggingen gjør at kommunen vil vokse sterkt også de neste årene. Tilgang til boliger i forskjellig prisklasser og størrelser er viktig for å få innbyggere til å trives og bli i Lørenskog. Et variert boligtilbud vil sørge for boliger for alle. Kommunen skal kreve bokvalitet i alt som bygges og det skal være gode utearealer med grønne lunger.

Mål for kommunen

Mål	Delmål
Lørenskog har et variert botilbud og det er kvalitet i det som bygges	Bomiljøer har tilgang til grønne områder og eksisterende natur i nærområdet
	Det er tilrettelagt for framtidens boformer
	Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud

Bred ungdomssatsing

Satsingsområdet bred ungdomssatsing innebærer prioritering av:

- Ungdomsmiljø
- Utdanning og arbeid
- Møtesteder for ungdom
- Organisert og uorganisert idrett, fritidsaktiviteter og kulturtilbud

Om satsningsområdet

Det skal legges vekt på en bred ungdomssatsing. Satsingen skal være en styrking av det arbeidet som allerede gjøres for ungdom i Lørenskog. Et trygt oppvekstmiljø, med fortsatt tidlig innsats, utgjør en helhet der barndom og ungdomstid må ses i sammenheng. En bred ungdomssatsing er ikke ment å stå i veien for dette, men innebærer en tydeligere prioritering av tiltak for ungdom.

Mål for kommunen

Mål	Delmål
Lørenskog har gode og trygge ungdomsmiljøer og arenaer for utvikling, læring og mestring	Flere ungdommer fullfører grunnutdanningen og de som dropper ut blir fulgt opp
	Kommunen har tilgjengelige og tilpassede hjelpetilbud til ungdom
	Ungdommer føler seg trygge i hverdagen

Trygg og miljøvennlig transport

Satsingsområdet trygg og miljøvennlig transport innebærer prioritering av:

- for lading av elbiler, bildeling og samkjøring

Om satsningsområdet

Befolkningsveksten skaper en kraftig økning i transportbehovet. Målet er at denne økningen dekkes med miljøvennlig transport. Da må flere sykle, gå, ta buss og tog. Vi må la bilen stå litt oftere. En svært stor andel av korte reiser internt i Lørenskog gjøres med bil. Mange av disse reisene kunne ha vært erstattet med sykkel.

Mål for kommunen

Mål	Delmål
I Lørenskog kan folk ferdes trygt i trafikken og flere sykler, går eller reiser kollektivt	Antall hendelser i trafikken med myke trafikanter involvert er redusert
	Det er enkelt, attraktivt, trygt og helsebringende å gå og sykle i Lørenskog
	Klimagassutslipp fra veitrafikken er redusert

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel har vært under revisjon i 2021-2022. Nytt planforslag viderefører i stor grad hovedtrekkene i gjeldende arealdel, med bevaring av byggesonen og utvikling innenfor nærmere definerte områder. Marka og grøntområder sikres og bevares. Det er foreslått enkelte endringer og justeringer i plankartet, men de største endringene ligger i bestemmelsene og planbeskrivelsen.

Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel

Kommuneplanens samfunnsdel gir retning for utvikling av Lørenskogsamfunnet og definerer hvilke satsingsområder kommunestyret ønsker å prioritere i valgperioden. Samfunnsdelen inneholder en arealstrategi, som gir prinsipielle føringer for arealutviklingen.

Arealdelen skal bidra til at kommunen utvikler seg i tråd med den vedtatte arealstrategien, kommunens visjon og satsingsområdene i samfunnsdelen. Videre skal arealdelen gi føringer for arealbruken gjennom et rettslig bindende kart og bestemmelser, i tillegg til utfyllende retningslinjer og planbeskrivelse. Hensikten med revisjonen har vært en gjennomgang og oppdatering av plandokumentene, slik at arealdelen følger opp statlige og regionale føringer og er i samsvar med kommunens visjon, nylig vedtatt samfunnsdel og gjeldende arealpolitikk i Lørenskog.

Viktige føringer

Et viktig premiss i arbeidet har vært økt fokus på bærekraft - sosialt miljømessig og økonomisk. Befolkningsveksten har vært høy de siste årene og kommunen har tatt et stort ansvar for bosettingen i regionen. Kommunen ser behov for en bedre styring av veksten og økt fokus på kvalitet i utviklingen.

Hovedgrep og endringer i ny arealdel

Planen skal sikre bærekraftig stedsutvikling, bokvalitet og bolig mangfold. Planen er også et virkemiddel for å styre vekst, skape trygg og miljøvennlig transport, styrke blågrønne verdier og ta hensyn til kulturminner. I tråd med arealstrategien sikrer kommuneplanen at utbygging og fortetting skjer i nærheten av eksisterende kollektivknutepunkt og lokalsentre, slik at transportbehovet blir mindre og flere av bilreisene kan erstattes med sykkel og gange. Utviklingsområdene har fått tydeligere føringer for lokalisering av riktig type og mengde næring til de ulike utviklingsområdene. Det er videre gitt bestemmelser som samlet sett vil kunne begrense og styre fortettingen i eksisterende småhusområder.

Det er nye bestemmelser og retningslinjer for bokvalitet og bolig mangfold, samt samarbeid med bolignæringen. Bestemmelser for småhusområdene er revidert for å ivareta stedsidentitet, bokvalitet og gode uteoppholdsarealer. Fremtidige samferdselstraseer for sykkel-ekspresvei og superbuss sikres i kommuneplankartet, samt endring av hensynssone for fremtidig T-bane til Skårer og synliggjøring av mulig forlengelse til Ahus. Arealdelen har også nye bestemmelser og retningslinjer for sikring av blågrønne strukturer og natur mangfold. Temakart for grønnstruktur er oppdatert, med nye bestemmelser til raviner og ravinelandskap. Det er i tillegg nye bestemmelser, retningslinjer og hensynssoner for kulturminner og kulturmiljø som etter kulturminnefaglig vurdering har stor bevaringsverdi.

Virkemidler for å styre vekst

Som svar på den sterke befolkningsveksten er det innført et nytt virkemiddel i arealdelen. Et nytt rekkefølgekrav for teknisk og sosial infrastruktur, kommunal tjenesteyting og grønnstruktur, har som hensikt å sikre at dette er ivaretatt ved ny utbygging. Rekkefølgekravet gir kommunen mulighet til å styre vekst, ettersom planer kan avvises eller utsettes dersom det ikke er tilstrekkelig infrastruktur til stede. I planbeskrivelsen er det i tillegg tydeliggjort sammenhengen med arealplanlegging og kommunens årlige arbeid med perspektivmelding og økonomiplan. Prioriteringer i økonomiplanen gir rammer som all arealplanlegging i kommunen må forholde seg til. Arealdelen har et plankrav for utvikling av større arealer, og det er kommunen selv som har ansvar for å utarbeide helhetlige planer eller områdereguleringer der viktige formål kan sikres i plankartet.

Bærekraftperspektivet

Kommuneplanens arealdel legger rammer for å realisere bærekraftig steds- og samfunnsutvikling, og følger opp FNs bærekraftsmål. Den sosiale bærekraften ivaretas gjennom

å tilrettelegge for utvikling av et mangfoldig boligtilbud, flerfunksjonelle byrom og kortreiste arbeidsplasser, samt stedsidentitet og god folkehelse. I planen realiseres dette gjennom å gi tydeligere føringer for utviklingsområdene med hensikt å lede boligveksten til utviklingsområdene og gjennom sterkere styring av vekst i småhusområdene. Innenfor miljømessig bærekraft ivaretas matjord, skog og mark, vassdrag og naturmangfold.

Planen tilrettelegger også for grønn mobilitet, derav mindre utslipp og forebyggende tiltak for klimaendringer. Dette realiseres ved at samferdselstraseer sikres i kart, og gjennom krav om helhetlig planlegging for å sikre hensyn til fremtidige kollektiv- og mobilitetsløsninger. Arealdelen støtter også opp under økonomisk bærekraft, gjennom å tilrettelegge for arbeidsplasser, og sikre virkemidler for styring av vekst og utvikling. Dette realiseres ved at næringsarealer i utviklingsområder opprettholdes, og at behov for å etablere offentlige tjenester, handel og næring i utviklingsområdene må avklares i helhetlig plan før utvikling.

5 Statsbudsjettet – virkning for kommunene

Revidert nasjonalbudsjett 2022

Revidert nasjonalbudsjett 2022

I revidert nasjonalbudsjett 2022 ble realveksten i de samlede og frie inntektene til kommunesektoren i 2022 beregnet til forholdsvis -3,3 mrd. kr og -8,9 mrd. kr, når man måler fra anslag til regnskap for 2022. Ekstraordinære skatteinntekter knyttet til utbytte på 14 mrd. kr og tiltak knyttet til koronapandemien, ble holdt utenfor vekstslaget.

Realveksten i de samlede og frie inntektene til kommunesektoren i 2022 er nå beregnet til henholdsvis -7,4 mrd. kr og -13,3 mrd. kr. Skatteinntektene til kommunesektoren i 2022 knyttet til inntekt og formue er beregnet til å bli 2,4 mrd. kr høyere enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett 2022, som kan være med å dempe inntektsnedgangen noe ned for 2022. Samtidig er den kommunale deflatoren (pris- og kostnadsveksten) for 2022 oppjustert fra 3,7 % til 5,3 %. (Anslag for deflatoren er beheftet med usikkerhet da den er laget på et tidligere tidspunkt.)

Bakgrunnen for økningen i kostnadsveksten er hovedsakelig et uvanlig høyt anslag for prisvekst gjennom året. Oppjusteringen av kostnadsveksten trekker isolert sett inntektsveksten i 2022 ned med 7,1 mrd. kr. Denne kostnadsveksten videreføres i 2023 og kompenseres ikke.

Inntektsutviklingen i 2022 må ses i sammenheng med den sterke inntektsøkningen i 2021. Kommunesektoren fikk i 2021 økte skatteinntekter på 18,2 mrd. kr sammenliknet med nasjonalbudsjettet for 2021. Mye av de ekstra skatteinntektene var engangsinntekter som ikke ble videreført til 2022. Samtidig har det vært en sterk kostnadsøkning i 2022 som drar ned det reelle inntektsnivået. Med bakgrunn i at kommunesektoren samlet sett i 2021 kunne vise til gode regnskapsresultater, mener departementet at sektoren er rustet til å møte strammere økonomiske rammevilkår i 2022, selv om det er variasjon mellom kommuner.

Koronapandemien

Det ble i april 2020 satt ned en arbeidsgruppe for å gå gjennom hvilke typer utgifter og inntekter som blir påvirket av utbruddet av koronaviruset, og gi et anslag på hvor mye de ulike typene utgifter og inntekter utgjør.

For 1. halvår 2022 har arbeidsgruppen anslått at virusutbruddet har kostet kommunene og fylkeskommunene til sammen 8,8 mrd. kr for første halvår 2022. Stortinget har bedt regjeringen om å komme tilbake til saken i nysalderingen av 2022-budsjett i november.

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2023

I kommuneproposisjonen for 2023 legger regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 1,8 og 2,3 mrd. kr. fordelt på kommuner og fylkeskommuner.

Regjeringen legger nå opp til en realvekst i sektorens samlede inntekter i 2023 på 2,6 mrd. kr. Altså høyere enn den øvre rammen varslet i kommuneproposisjonen. Dette tilsvarer en realvekst på 0,6 %. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2022 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2022, korrigert for ekstraordinære skatteinntekter på 14 mrd. kr og bevilgninger knyttet til koronapandemien i 2022.

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 3,7 %, se pkt. om deflator.

Vekst i frie inntekter	1,7 mrd. kr
Merkostnader til demografi (-)	-1,7 mrd. kr
Mindrekostnader til pensjon (+)	0,1 mrd. kr
Økt handlingsrom kommunene	0,1 mrd. kr

Frie inntekter

Av veksten på 2,6 mrd. kr får kommunene en økning i frie inntekter på om lag 1,7 mrd. kr. Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen og merutgifter knyttet til pensjon. Demografikostnadene for kommunesektoren ble i kommuneproposisjonen for 2023 beregnet til om lag 1,9 mrd. kr. Av dette var 1,4 mrd. kr knyttet til tjenester som ble finansiert av de frie inntektene. Når det gjelder pensjonskostnader, var det anslått en nullvekst utover deflator.

Med oppdaterte beregninger anslås det nå en økning i demografikostnadene på 3,2 mrd. kr. Av dette er om lag 2,6 mrd. kr merutgifter som blir finansiert av de frie inntektene. Dette er 1,2 mrd. kr høyere enn anslaget i kommuneproposisjonen for 2023.

Av økningen i demografikostnader på 2,6 mrd. kr gjelder om lag 1,7 mrd. kr for kommunene. Sett under ett må en betydelig del av oppjusteringen ses i sammenheng med tallet på flyktninger fra Ukraina. Anslaget er usikkert, og tallet på flyktninger kan øke. Anslaget for pensjonskostnadene viser en nedgang på om lag 100 mill. kr for kommunene.

Etter dette anslås kommunenes handlingsrom å øke med 100 mill. kr i 2022. For kommunene går dermed de frie inntektene mot utgiftene knyttet til demografi. Det er dermed ikke stort handlingsrom, noe som betyr at dette eventuelt må skapes lokalt.

Deflator

Pris- og lønnsvekst for kommunesektoren for 2023 er anslått til 3,7 %. Det er i dette anslaget tatt hensyn til at kommunene ikke mottar strømstøtte.

Deflatoren består av tre komponenter med ulik vekt; prisvekst produktinnsats (27 %), prisvekst investeringer (15 %) og lønnsvekst (58 %). Lønnsveksten er anslått å bli 4,2 %. Prisveksten for produktinnsats og investeringer er anslått til henholdsvis 3,0 % og 3,2 %.

Skattøren 2023

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som skal tilfalle kommunesektoren. Det er langvarig praksis for at skattørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 % av kommunenes samlede inntekter.

Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2023 bygger blant annet på 0,8 % sysselsettingsvekst og 4,2 % lønnsvekst fra 2022 til 2023. I statsbudsjettet foreslås den kommunale skattøren økt med 0,2 %- poeng til 11,15 %. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre 40 % av kommunesektorens samlede inntekter i 2023.

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås med dette opplegget å utgjøre 241,1 mrd. kr i 2023, en nominell reduksjon på 5 % fra 2022. Reduksjonen må blant annet ses i sammenheng med de midlertidig høye skatteinntektene i 2022 pga. tilpasninger til endret skatt på utbytte.

Allmennlegetjenesten

Regjeringen følger opp Hurdalsplattformen der det kommer frem at regjeringen vil styrke fastlegeordningen slik at rekruttering og stabil legedekning sikres i hele landet, bl.a. ved å etablere nye rekrutteringshjemler, korte ned listelengden til fastlegene og øke basistilskuddet per innbygger.

Regjeringen foreslår betydelige økte bevilgninger til allmennlegetjenesten i 2023. Det foreslås å styrke allmennlegetjenesten med 690 mill. kr. Helårseffekten av forslaget er 920 mill. kr f.o.m. 2024. Styrkingen samlet skal legge til rette for rekruttering, kapasitet og kvalitet i allmennlegetjenesten.

Økt basistilskudd til fastleger

Det foreslås å styrke basistilskuddet til fastleger fra 1. mai 2023 med 480 mill. kr. Rammetilskuddet økes tilsvarende. For bedre å understøtte betaling for arbeidsbelastning og bedre oppfølging av medisinsk ressurskrevende listeinnbyggere, foreslås det å avvikle knekkpunktet og innføre et risikjustert basistilskudd. Det risikjusterte basistilskuddet fra 1. mai 2023 skal i første omgang baseres på alder, kjønn og indikator for helsetilstand. Helårseffekten av forslaget er 720 mill. kr.

Nasjonal ALIS

Den nasjonale ALIS-ordningen (leger i spesialisering i allmennmedisin) foreslås styrket med 200 mill. kr. Gjennom å styrke ordningen vil alle som starter spesialisering i allmennmedisin i 2023 kunne få tilbud om en ALIS-avtale.

Forskning i allmennmedisin

10 mill. kr foreslås for å styrke forskning i allmennmedisin i 2023.

Ekspertutvalg skal gjennomgå fastlegeordningen

Regjeringen har nedsatt et ekspertutvalg for å utrede hvordan fastlegeordningen kan gjøres mer bærekraftig. Dette innebærer at de samlede ressursene i helse- og omsorgstjenesten skal brukes best mulig. Utvalget skal blant annet vurdere og foreslå tiltak knyttet til hvordan kapasiteten kan økes ved å rekruttere flere leger, gjennom å tilrettelegge for flere profesjoner ved allmennlegekontorene og ved hjelp av digitalisering. Ekspertutvalget skal levere første rapport med foreløpige vurderinger og anbefalinger innen 1. desember 2022. Rapport med endelige vurderinger og anbefalinger skal leveres 15. april 2023.

Toppfinansieringsordning

Kommunene har ansvaret for å gi helse- og omsorgstjenester til dem som har krav på dette i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven. Tjenestene finansieres i hovedsak gjennom kommunenes frie inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd). Behovet for ressurskrevende tjenester varierer betydelig mellom kommuner. Det har foreløpig vært vanskelig å finne objektive kriterier i inntektssystemet som kan fange opp denne kostnadsvariasjonen.

Forslaget til bevilgning for 2023 tar utgangspunkt i faktisk utbetaling for 2022 på 10,9 mrd. kr. Dette inkluderer de kommuner som var med i forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenester som opphørte fra 1. januar 2022.

Utbetalingene i 2022 er framskrevet til 2023 på grunnlag av gjennomsnittlig underliggende vekst i ordningen fra 2019 til 2022 som var på om lag 2,6 %. Det gir isolert sett en økning på 285 mill. kr. Innslagspunktet foreslås satt til 1,526 mill.kr. Dette er en økning som tilsvarer den anslåtte lønnsveksten for 2022 på 3,8 %. Tilskuddsrammen foreslås på 11,6 mrd. kr.

Særskilte satsninger og endringer fra 2023

Grunnrenteskatt på vindkraft og havbruk

I dag har kommunene noen inntekter fra havbruk: Fra vekst i oppdrettsnæringen fra Havbruksfondet og produksjonsavgift (med virkning fra 1.1.2021). Fra 1. juli 2022 gjelder en ny særavgift for landbasert vindkraft som skal gå til vertskommunene. Kommunene kan og ha inntekter på eiendomsskatt på havbruksinstallasjoner og vindkraftanlegg.

Regjeringen foreslår nå å innføre grunnrenteskatt for landbasert vindkraftverk og på havbruk (oppdrett av laks, ørret og regnbueørret) fra 2023, med en effektiv sats på 40 %. Forslaget om grunnrenteskatt på vindkraft vil bli sendt på høring innen utgangen av året.

En viktig del av forslaget er at lokalsamfunn som stiller naturressurser til disposisjon, men og fellesskapet, skal få en del av grunnrenten. Regjeringen legger opp til at halvparten av inntektene fra grunnrente skal gå til kommunesektoren. Totalt er dette anslått til å utgjøre rundt 3,1-3,2 mrd. kr i 2023. Alle kommuner og fylkeskommuner vil få inntekter fra grunnrenten, men vertskommunene vil få en større andel.

Kommunesektorens inntekter er tredelt:

- En produksjonsavgift, som vil gå direkte til vertskommunene (og for havbruk til noe av avgiften og gå til vertsfylkeskommunene). Denne er estimert til 750 mill. kr for havbruk og 334 mill.kr for vindkraft.
- En naturressursskatt, som vil gå inn til inntektsutjevningen til kommunene og fylkeskommunene. Denne er estimert til 750 mill. kr for havbruk og 217 mill. kr for vindkraft.
- En ekstrabevilgning, som vil gå inn i rammetilskuddet. Denne skal sikre at kommunesektoren får den fastsatte delen av grunnrenta på 50 %. For 2023 er denne estimert til 325-400 mill. kr for havbruk og 700 mill. kr for vindkraft.

Grunnrentesatsen blir innført for inntektsåret 2023. Kommunesektoren vil få inntektene året etterpå, det vil si, første gang i 2024. I og med at trekket for den enkelte kommune først blir kjent når inntektene er realisert, er denne inntekten for den enkelte kommune ikke innarbeidet. Produksjonsavgiften og naturressursskatten sørger for stabile inntekter, selv i år med lav grunnrente. Samtidig gjør ekstrabevilgningen at kommunesektoren tar del i fordelene i år med høy grunnrente.

Områdesatsninger

Områdesatsninger er avtalebaserte langsiktige samarbeid mellom stat og kommune om ekstra innsats i levekårsutsatte byområder. I 2023 foreslår regjeringen å øke midlene til områdesatsninger med 15 mill. kr til nye samarbeidsavtaler om områdesatsninger. Områdesatsningen omfatter de store byene som har oppsamling av levekårsutfordringer.

Gratis deltidsplass i SFO på 1. trinn – helårseffekt av endring i 2022

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2022 ble det vedtatt å innføre 12 timers gratis SFO på første trinn fra høsten 2022. Kommunesektoren ble kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet på 640 mill. kr. Tiltaket får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes med ytterligere 795,4 mill. kr.

Maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehagen ble fra 1. august 2022 redusert til 3 050 kr per måned, noe som tilsvarer nivået som ble lagt til grunn etter inngåelsen av barnehageforliket i 2003. Som kompensasjon ble rammetilskuddet økt med 314,9 mill. kr. Endringen får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes med 400,4 mill. kr.

Ytterligere reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2023

Det foreslås en ytterligere reduksjon i maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehagen, til 3 000 kr per måned fra 1. januar 2023. Som kompensasjon økes rammetilskuddet med 329,2 mill. kr.

Redusert pensjonspåslag for private barnehager – overgangsordning

Fra 1. januar 2022 ble pensjonspåslaget for private barnehager nedjustert fra 13 % til 10 % av lønnskostnadene i de kommunale barnehagene. Det ble samtidig innført en treårig overgangsordning for enkeltstående barnehager, slik at disse barnehagene skulle få lengre tid til å tilpasse seg inntektsbortfallet. Som følge av disse endringene ble rammetilskuddet redusert med 206,9 mill. kr i 2022. Siden pensjonspåslaget til de enkeltstående barnehagene trappes videre ned i 2023, reduseres rammetilskuddet med ytterligere 53 mill. kr.

Gratis barnehageplass fra tredje barn i familien

Det foreslås å innføre gratis barnehage fra tredje barn i familien som går i barnehage samtidig, fra 1. august 2023. I dag har disse barna rett til reduksjon i foreldrebetalingen på 50 %. Kommunene kompenseres for merkostnaden i 2023 med 20 mill. kr.

Gevinster knyttet til nytt prøvegjenomføringssystem i skolen

Nytt prøvegjenomføringssystem øker graden av digitalisering og gir gevinster også for kommunesektoren. Gevinstene i kommunene er i stor grad knyttet til digitalisering av kartleggingsprøver. Kommunenes gevinst i 2023 er anslått til 11,9 mill. kr, og rammetilskuddet reduseres tilsvarende.

Nasjonalt økonomisk tilsyn med private barnehager

Fra og med 1. januar 2022 er ansvaret for å føre økonomisk tilsyn med private barnehager overført fra kommunene til Utdanningsdirektoratet. Som følge av at kommunene ikke lenger vil ha utgifter til denne oppgaven, er det i 2022 overført 5 mill. kr fra rammetilskuddet. Beløpet som ble overført var basert på foreløpige anslag. Nye anslag tilsier at reduksjonen i kommunenes utgifter er noe større enn lagt til grunn, og det overføres derfor ytterligere 2 mill. kr fra rammetilskuddet.

Barnekoordinator – helårseffekt av endring i 2022

Det er fra 1. august 2022 innført en lovfestet rett til barnekoordinator, og kommunene er kompensert med 100 mill. kr for innføringskostnader i 2022. Endringen får helårseffekt i 2023, og som kompensasjon for dette økes rammetilskuddet med ytterligere 83 mill. kr.

Kompensasjon for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger – engangsbevilgning for 2022

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble rammetilskuddet økt med 8 mill. kr for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2022. Siden dette er en engangsbevilgning, reduseres rammetilskuddet med 8,3 mill. kr i 2023.

Kompensasjon for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023

Rammetilskuddet økes med 17,9 mill. kr for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Forslaget er en oppfølging av endringer i forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger som pålegger kommuner og regionale helseforetak å betale for kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger.

Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger

Det er fra 1. januar 2022 innført en felles dagsats for tiltakspenger. Det er lagt til grunn at dette vil øke behovet for sosialhjelp. Kommunerammen ble derfor økt med 69 mill. kr i 2022. Endringen i 2022 gjaldt for nye mottaker av tiltakspenger og får først helårseffekt i 2023. For å ta høyde for helårseffekten økes rammetilskuddet med ytterligere 17,6 mill. kr.

Lovfesting av at kommunene ikke skal ta hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2022

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2022 ble rammetilskuddet økt med 187 mill. kr som kompensasjon for at det fra 1. september 2022 ikke skal tas hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp. Endringen får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes med ytterligere 386,8 mill. kr.

Økte veiledende satser for økonomisk sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2022

Ved Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble rammetilskuddet økt med 71,7 mill. kr som kompensasjon for en særskilt oppjustering av de statlige veiledende satsene for økonomisk sosialhjelp fra 1. juli 2022. Den oppjusterte satsen videreføres i 2023 som grunnlag før prisjustering, og rammetilskuddet økes med ytterligere 69 mill. kr.

Økt utbetaling av sosialhjelp – engangsbevilgning for 2022

Ved behandlingen av Prop. 46 S (2021–2022) ble det gitt en engangsbevilgning på 300 mill. kr over rammetilskuddet for å dekke økt utbetaling av sosialhjelp i 2022 som følge av økte strømpriser. Siden bevilgningen var ettårig, reduseres rammetilskuddet med 311,1 mill. kr i 2023.

Godtgjøring av sakkyndige og tolk som følge av ny barnevernlov

Den nye barnevernloven, som trer i kraft 1. januar 2023, innebærer blant annet at betalingsansvaret for godtgjøring av sakkyndige oppnevnt av fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker og til tolk i saker for fylkesnemndene, blir overført fra kommunene til staten. Som følge av dette reduseres rammetilskuddet med 19 mill. kr.

Samværplan som følge av ny barnevernlov

Den nye barnevernloven, som trer i kraft 1. januar 2023, inneholder en plikt for barnevernstjenesten til å utarbeide en plan for gjennomføring av samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre nærstående som barnet har et etablert familieliv med. Kommunenes merutgifter er anslått til 31,5 mill. kr i 2023, og rammetilskuddet økes tilsvarende.

Barnevernsreformen

Ansvarsendringene som følger av barnevernsreformen, gjelder fra 1. januar 2022 og gir økt faglig og økonomisk ansvar til kommunene. For å dekke kommunenes merkostnader som følger av det økte finansielle ansvaret, ble rammetilskuddet til kommunene økt med 1,3 mrd. kr i 2022. Rammetilskuddet økes med ytterligere 497,8 mill. kr i 2023. Økningen i 2023 er noe mindre enn tidligere varslet. Dette skyldes dels en faseforskyvning knyttet til overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem og dels oppdaterte tall for aktiviteten i det statlige barnevernet i 2021.

Endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger – anslått reduksjon i behovet for økonomisk sosialhjelp

Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble det vedtatt endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger. Endringene forventes å redusere behovet for økonomisk sosialhjelp, og rammetilskuddet reduseres derfor med 100 mill. kr.

6 Hovedtallene i budsjettforslaget

Økonomiske forutsetninger

«Verdensbildet» - makroøkonomien

Mange land kom seg raskt etter koronakrisen. Økende økonomisk aktivitet ga et sterkt arbeidsmarked med høy sysselsetting og lav arbeidsledighet. Imidlertid har ubalansene som ble skapt da etterspørselen vokste raskere enn tilbudet blitt forsterket etter Russlands invasjon av Ukraina. Dette har videre presset opp prisene på energi, ulike innsatsvarer og matvarer. Høy inflasjon tærer på kjøpekraften til husholdningene ettersom lønningene ikke vokser i takt med prisveksten.

Verdensøkonomien står overfor store utfordringer. Krigen i Ukraina ser ut til å vedvare, og nye nedstengninger kombinert med gjeldsproblematikk og tørke hemmer vekstutsiktene i Kina. I tillegg bidrar høye mat- og energipriser til å dempe vekstutsiktene globalt. I et forsøk på å hindre at høy inflasjon skal vedvare har vestlige sentralbanker i det siste gjennomført større renteøkninger og uttalt at de framover vil føre en langt mer restriktiv pengepolitikk.

Krigen i Ukraina har vart siden 24. februar 2022 og det er så langt ingen tegn til at partene er nær ved å inngå en fredsavtale. Krigen, de økonomiske straffetiltakene og Russlands kutt i gassforsyningen til Europa vil fortsette å påvirke verdensøkonomien og vil også framover kunne være en kilde til nye "sjokk", spesielt til fortsatt høye råvarepriser. Frykt for at reduserte russiske gassforsyninger vil kaste Europa ut i en langvarig energikrise har ført til at mange land nå fyller sine gasslagre og planlegger å iverksette drastiske sparetiltak.

I de fleste land har strømprisene steget kraftig. Høye energipriser har bidratt til rekordhøy inflasjon i Europa. Kombinert med svak nominell lønnsvekst har dette ført til en reallønnsnedgang i euro-området. Denne utviklingen kan føre til at mange husstander faller under fattigdomsgrensen. Den vil også øke kostnadene for næringslivet. Den kombinerte effekten av stigende priser, fallende etterspørsel, produksjon og investeringer har allerede gitt negative virkninger på den økonomiske veksten i enkelte deler av Europa.

Norge – styringsrenten

For ett år siden begynte Norges Bank å sette opp styringsrenta fra et historisk lavt nivå på 0 %. Etter rentemøtet i november har styringsrenta kommet opp i 2,5 %. I hvert av rentemøtene i juni, august og september ble styringsrenta økt med 0,5 %-poeng. I november-møtet ble renter økt med 0,25 %-poeng.

Norges Bank står nå overfor en klar avveining i rentefastsettelsen. På den ene siden frykter man at høy inflasjon vedvarer, som isolert sett tilsier økte styringsrenter framover. På den andre siden kan en klar avdemping i den økonomiske veksten både her hjemme og hos våre handelspartnere føre til lav økonomisk vekst de nærmeste årene.

Forskriften for pengepolitikken sier at «inflasjonsstyringen skal være framoverskuende og fleksibel, slik at den kan bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting samt til å motvirke oppbygging av finansielle ubalanser». Samtidig slår den fast at «det operative målet for pengepolitikken skal være en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2 %». Dette heller mot at Norges Bank i denne avveilingen i første omgang vil legge størst vekt på å få ned inflasjonen, noe som betyr økte renter. (kilde: SSB)

Økonomisk utvikling og saldering – Lørenskog kommune

Beløp i 1000	2022	2023	2024	2025	2026
Sum inntekter	-3 561 251	-4 051 523	-4 217 980	-4 315 655	-4 438 003
Sum utgifter	3 511 338	3 937 494	4 010 525	4 063 768	4 154 884
Brutto resultat	-49 913	-114 029	-207 456	-251 888	-283 119
Netto finansutgifter og inntekter	292 499	437 050	479 250	494 050	499 050
Motpost avskrivninger	-252 000	-280 000	-263 000	-255 000	-257 000
Netto resultat	-9 414	43 021	8 794	-12 838	-41 069
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	9 414	-43 021	-8 794	12 838	41 069
Årsresultat	0	0	0	0	0
Netto resultat i prosent av sum inntekter	0,3 %	-1,1 %	-0,2 %	0,3 %	0,9 %

Økonomisk utvikling

I 2023 er driftsinntektene budsjettet 114 mill. kr høyere enn driftsutgiftene. Driftsinntektene øker med 14 % fra 2022 til 2023, og 25 % fram til 2026. Driftsutgiftene øker tilsvarende 12 % og 18 %.

Netto finansutgifter øker med 49 % fra 2022 til 2023 og 71 % fra 2022 til 2026. I 2023 har kommunen 144 mill. kr mer i netto finansutgifter enn i 2022 og 206 mill. kr mer i 2026. Den høye gjelden gjør at kommunen er særlig følsom for endringer i rentenivået.

Netto driftsresultat viser kommunens evne til egenfinansiering av investeringer og mulighet for å avsette midler til senere bruk. Netto driftsresultat er det viktigste resultatbegrepet for vurdering av kommunens handlingsrom. I 2023 er det budsjettet med et negativt netto driftsresultat på vel 43 mill. kr. Dette medfører at det må brukes 27,5 mill. kr av disposisjonsfondet.

Økningen i driftsutgifter og -inntekter skyldes pris- og lønnsvekst og økt aktivitet på grunn av befolkningsvekst. En betydelig merutgift er økte energikostnader.

Usikkerheten i de økonomiske forutsetninger og vurderinger, øker i løpet av i planperioden. Dette skyldes blant annet at statsbudsjettet kun har 1-års perspektiv noe som igjen fører til begrenset mulighet til å beregne inntektsveksten for hele perioden. Den sterke, men noe uforutsigbare befolkningsveksten skaper også usikkerhet rundt både inntekts- og utgifts-utvikling. Det er derfor mulig at fremtidig utgiftsvekst ikke er tilstrekkelig fanget opp i økonomiplanen, slik at fremtidsbildet blir mer utfordrende enn det er mulig å overskue nå.

Generell anbefaling fra teknisk beregningsutvalg er at kommunene har et netto driftsresultat på minimum 1,75 %. I 2023 er budsjettet netto driftsresultat for Lørenskog kommune på -1,1 %. I slutten av perioden er netto driftsresultat positivt med 0,9 %. Gjennomsnittlig netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene for alle år i økonomiplanperioden er 0. Dette er altså svakere enn faglige anbefalinger og kommunens handlingsregel 1 om overskudd.

Saldering

Å saldere betyr å sørge for at inntekter og utgifter er like store, dvs. at alle inntekter og utgifter er tatt med og at overskudd er foreslått disponert eller underskudd er dekket inn. I praksis betyr dette at det står 0 på linjen årsoverskudd/-underskudd på nederste linje i budsjettskjema 1A.

Det er selvsagt mer økonomisk fordelaktig at utgiftene er lavere enn inntektene og at et overskudd enten kan brukes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk (disposisjonsfond). I 2023 har salderingsutfordringen vært større enn vanlig fordi de samlede inntekter ikke har vært tilstrekkelig til å dekke samlede utgifter. For å få saldert har det vært nødvendig å bruke fondsmidler.

De ulike salderingsgrep som er gjort i økonomiplanen medfører en viss risiko. Beregninger av inntekter og utgifter er basert på matematiske modeller, men også på skjønnsmessige vurderinger.

Inntekter

Lørenskog kommune er sterkt avhengighet av skatteinntekter. Skatteinntektene utgjør ca. 45 % av de samlede inntekter. Det er derfor avgjørende at de beregninger som skatteanslaget er basert på er best mulig. I skatteanslaget for 2023 er det lagt til grunn at befolkningsveksten i 2022¹ blir ca. 2 400 innbyggere. Det er også forutsatt at befolkningens skattekraft blir minst lik det den var i 2022.

I statsbudsjettet er det forutsatt at skatteinntektene *for landet* i 2023 vil reduseres med 5 %, sett opp mot anslag for landets skatteinntekter i 2022. Dette er en vesentlig forutsetning, siden kommunenes inntekter beregnes og utjevnes i forhold til landssnittet.

I de anslag finansdepartementet sjablongmessig har gjort for beregning av kommunens frie inntekter i 2023, beløper inntektene seg til 2,843 mrd. kr. I Lørenskog budsjetteres inntektene nå til 2,952 mrd. kr, nesten 109 mill. kr høyere enn anslagene slik de presenteres i statsbudsjettet. Hovedårsaken til dette er at departementets beregninger blant annet ikke tar høyde for den særskilte befolkningsveksten.

Skatt og rammetilskudd	Anslag i statsbudsjettet	Lørenskogs budsjettforslag	Differanse
Rammetilskudd	1 198 705	1 198 705	0
Skatteinntekter inkl inntektsutjevning	1 644 448	1 753 268	108 820
Sum skatt og rammetilskudd	2 843 153	2 951 973	108 820

For 2023 er det lagt til grunn at skatteinntekter fratrukket inntektsutjevning blir 1,753 mrd. kr. Kommunedirektøren mener at skattenivået for Lørenskog for 2023 er lagt i øvre sjikt av hva man med dagens kunnskap kan mene er realistisk, og vil fraråde en ytterligere økning av skatteanslaget.

Rammetilskuddet er omtalt mer detaljert i neste kapittel. Rammetilskuddet bestemmes av antall innbyggere per 1. juli 2022 og påvirkes bare delvis av befolkningsveksten i 2022. Rammetilskuddet påvirkes ikke av befolkningsveksten i 2023. I så måte påløper inntekter og utgifter usynkront.

¹ Bostedskommunen er den kommunen hvor skattyteren er bosatt ved utløpet av 1. januar i inntektsåret.

Utgifter

Det meste av kommunens utgifter er til personell. Av kommunens utgifter på over 4 mrd. kr, brukes ca. 2,8 mrd. kr til lønn inkl. sosiale utgifter. Ca. 440 mill. kr brukes til netto finanskostnader.

I likhet med inntektsanslaget er utgiftsanslaget beheftet med en viss risiko. Det er f.eks. usikkert om avsetningen til lønnsoppgjøret er tilstrekkelig til å dekke et lønnsoppgjør som antydes å bli dyrere enn tidligere år.

Likeledes har kommunen årlige utgifter til AFP. Utgiftene varierer fra år til år. Avsetningen for 2023 er mindre enn gjennomsnittlig avsetning de siste årene.

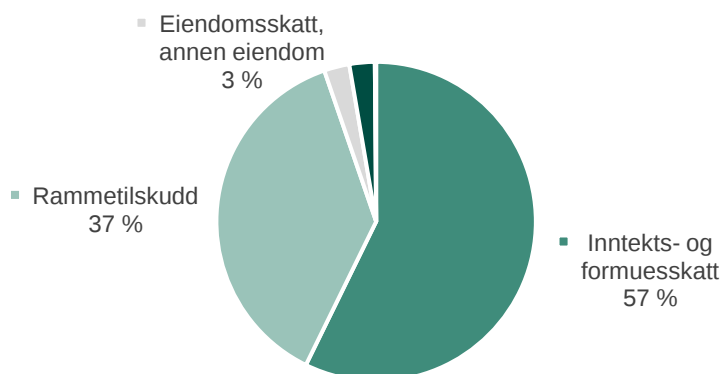
Dersom kommunen i 2023 får en større befolkningsvekst enn forventet, vil etterspørselen etter tjenester øke. Dette vil, som nevnt ikke påvirke skatteinntektene eller rammetilskuddet, men medføre merutgifter som må dekkes inn av reserver.

Energikostnadene er svært høye i 2022. Det er lagt til betydelige merutgifter i 2023, men avsetningen vil ikke være tilstrekkelig for å dekke de mest pessimistiske anslag.

Det legges til grunn av årsbudsjett for 2023 må revideres i løpet av året og at det vil være påregnelig med styrking av utgiftssiden. Dersom ikke inntektene øker, vil merutgiftene måtte dekkes av disposisjonsfondet.

Sentrale inntekter

Beløp i 1000	Regnskap 2021	Opprinn. budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Inntekts- og formuesskatt	-1 577 848	-1 600 000	-1 784 098	-1 814 419	-1 841 312	-1 893 432
Rammetilskudd	-1 020 846	-974 254	-1 167 875	-1 283 224	-1 354 367	-1 398 609
Eiendomsskatt annen eiendom	-77 119	-81 000	-80 000	-80 500	-81 000	-81 500
Integreringstilskudd	-33 467	-20 100	-80 000	-50 000	-20 000	-20 000
Kompensasjons- og investeringstilskudd fra Husbanken	0	-3 140	-4 075	-3 974	-3 867	-3 768
Sum sentrale inntekter	-2 709 281	-2 678 494	-3 116 048	-3 232 117	-3 300 546	-3 397 309

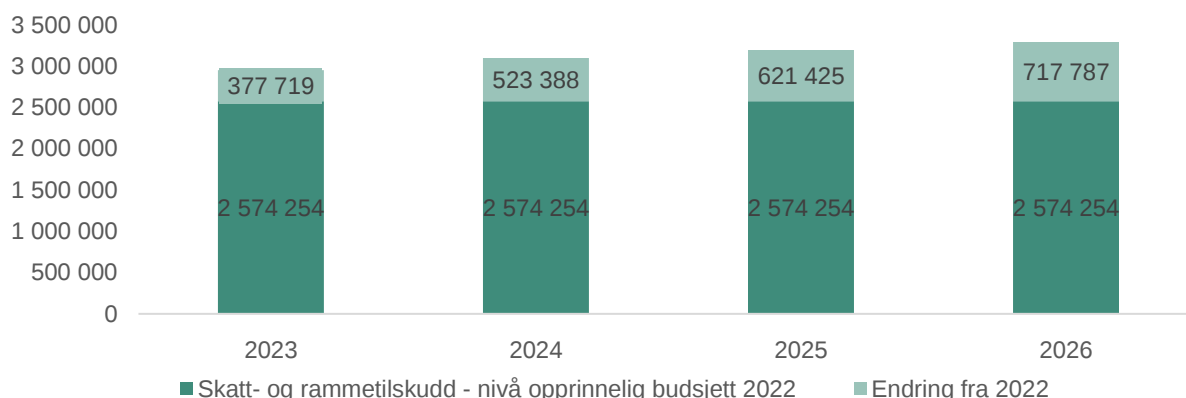

Kommunens sentrale inntekter består av inntekts- og formuesskatt, rammetilskudd, eiendoms- skatt, integreringstilskudd og kompensasjon- og investeringstilskudd fra Husbanken. Dette er kommunens frie inntekter, som ikke er knyttet opp mot produksjon av bestemte tjenester, og som fritt kan prioriteres av kommunen.

Kommunens øvrige driftsinntekter er del av sektorenes rammer, og er av typen sykelønns- refusjoner, spillemidler, momsrefusjon, diverse øremerkede statstilskudd mv.

Inntekts- og formuesskatt og rammetilskudd

Inntekts- og formuesskatt, samt rammetilskudd, utgjør 95 % av kommunens frie inntekter. Inntektene for perioden 2023-2026 øker slik det kommer frem av neste grafiske fremstilling. Det grønne feltet viser økningen fra 2022 til aktuelt år.

Økning i skatteinntekter og rammetilskudd i 2023 skal dekke kommunenes kostnader til befolkningsvekst, samt kompensere for pris- og lønnsvekst. Veksten skal også finansiere nye tiltak.

Statsbudsjettet angir kun endring i inntekter for et år av gangen. Tallene for 2024 til 2026 er ikke lønns- og prisjustert. Veksten i disse årene skyldes befolkningsvekst og endringer i befolknings- sammensetningen.

Tall i 1000	Regnskap 2021	Anslag 2022	2023	2024	2025	2026
Innbyggertilskudd	1 042 478	1 140 519	1 290 218	1 352 171	1 401 900	1 449 677
Utgiftsutjevning	-172 233	-178 032	-176 014	-156 519	-148 981	-139 889
INGAR – inntektsgarantiordningen	-1 590	-2 105	-1 886	-1 673	-1 479	-1 528
Saker med særskilt fordeling	19 870	12 161	20 730	20 730	20 730	20 730
Veksttilskudd	53 928	52 999	65 656	89 000	92 028	79 712
Koronapandemi tilleggsbevilgninger	68 808	7 416	0	0	0	0
Salderinger og nyrevideringer	5 662	-68 454	0	0	0	0
Sum rammetilskudd før inntektsutjevning	1 016 922	964 504	1 198 705	1 303 709	1 364 198	1 408 702
Netto inntektsutjevning (trekk)	-33 075	-43 322	-30 830	-20 485	-9 831	-10 093
Skatt på formue og inntekt	1 577 848	1 773 091	1 784 098	1 814 419	1 841 312	1 893 432
Sum skatt og rammetilskudd	2 561 695	2 694 273	2 951 973	3 097 643	3 195 679	3 292 041

Det er i beregningene forutsatt en befolkningsvekst i henhold til kommunens nye befolkningsprognoser, se eget kapittel.

Innbyggertilskudd

Innbyggertilskuddet blir først fordelt med et likt beløp per innbygger. Dette beløpet er 28 077 kr i 2023. For Lørenskog kommune utgjør dette 1,29 mill. kr.

Utgiftsutjevning (trekk i innbyggertilskuddet)

Kommunens utgiftsbehov er beregnet ved flere ulike indekser. Blant annet er kommunens befolknings sammensetning, geografi, andel uføre, aleneboende eller andel med psykisk utviklingshemming parametere i beregningen.

Beregningen estimerer kommunens utgiftsbehov sett opp mot landssnittet. Lørenskogs utgiftsbehov er beregnet å være 93,8 % av landssnittet. Dette innebærer at kommunen anses å være en relativt lettdrevet kommune. Dette er grunnen til at kommunen trekkes 176 mill. kr i 2023.

Inntektsgarantiordningen (INGAR)

Endringer i kriteriedata, befolkningsnedgang og systemendringer i inntektssystemet kan for enkeltkommuner føre til en brå nedgang i rammetilskuddet fra et år til det neste. Inntektsgarantiordningen (INGAR) skal skjerme kommunene mot slike endringer.

Ordningen er utformet slik at ingen kommune skal ha en vekst i rammetilskuddet fra et år til det neste som er lavere enn 400 kr under veksten på landsbasis, målt i kr per innbygger. Alle kommuner er med på å finansiere inntektsgarantiordningen og blir trukket med et likt beløp per innbygger i innbyggertilskuddet. For 2023 er trekket på 41 kr per innbygger.

Saker med særskilt fordeling

Noen enkeltsaker fordeles ikke etter inntektssystemets ordinære kriterier, men gis en særskilt fordeling. I 2023 mottar Lørenskog 8,8 mill. kr for satsning på helsestasjon/skolehelsetjeneste (midlene finansierer allerede iverksatte tiltak), og 5,7 mill. kr som kompensasjon for barnevernreformen. Barnevernreformen kompenseres delvis ved direkte tilskudd i rammetilskuddet, og delvis ved endringer i delkostnadsnøkkel for barnevern.

Veksttilskudd

Veksttilskuddet tildeles kommuner som gjennom den siste treårsperioden har hatt en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 1,4 % eller mer. I tillegg må kommunene ha skatteinntekter under 140 % av landsgjennomsnittet for de siste tre år.

Veksttilskuddet tildeles i 2023 som et fast beløp på 64 555 kr per nye innbygger ut over vekstgrensen.

Lørenskog kommune har de siste tre årene hatt skatteinntekter på 104,3 % av landsgjennomsnittet og en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 3,5 %. Kommunen får 65,6 mill. kr i veksttilskudd i 2023. Veksttilskuddet representerer ikke stabile inntekter for kommunen. Dersom befolkningsveksten faller, vil også tilskuddet reduseres eller bortfalle.

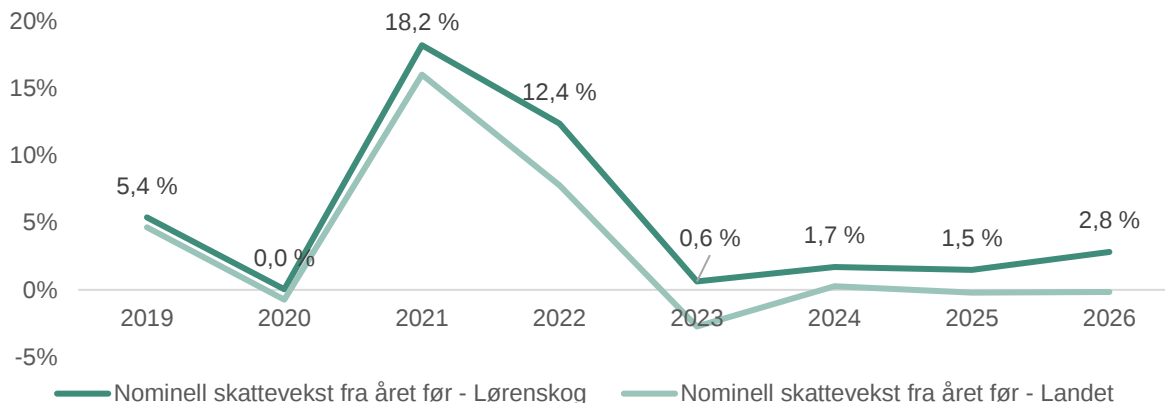
Skatteinntekter og inntektсутjevning

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes satser på skattørene for kommuner og fylkeskommuner.

Det er store forskjeller i skatteinntektene mellom kommunene. Gjennom en egen inntektсутjevning utjevnes delvis disse forskjellene ved at skatteinntektene blir omfordelt fra kommuner med lave skatteinntekter per innbygger til kommuner med høye skatteinntekter.

Den kommunale skattøren foreslås i statsbudsjettet oppjustert med 0,2 % - poeng til 11,15 %. Dette gir isolert sett økte inntekter til kommunene.

Vekst i skatteinntektene fra år til år

Grafen over viser at Lørenskog i hele økonomiplanperioden er forutsatt å ha høyere skattevekst enn landet, målt i totale skatteinntekter. Dette skyldes mer-befolkningsveksten i Lørenskog.

Eiendomsskatt

Lørenskog kommune skriver ut eiendomsskatt i henhold til eiendomsskatteloven § 3 d, det vil si på næringseiendom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfattet av særskatte-reglene for petroleum med 7 %. Inntektsanslaget på eiendomsskatt ble satt til 81 mill. kr i budsjettet for 2022. Skatteinntektene på næringseiendom i 2022 ser ut til å bli ca. 78 mill. kr.

Produksjonsutstyr og -installasjoner ble fritatt for eiendomsskatt f.o.m. 2019. For Lørenskog kommune ville dette gitt en redusert inntekt på ca. 4,3 mill. kr i 2019. Overgangsreglene ga imidlertid kommuner som tidligere hadde skrevet ut eiendomsskatt på verk og bruk, mulighet til å skrive ut eiendomsskatt på særskilt grunnlag. Dette medførte at de reduserte inntektene kunne fordeles med en syvendedel fra 2019 til og med 2025, dvs. en årlig reduksjon på ca. 0,6 mill. kr.

Kommunestyret skal årlig fatte vedtak om fritak for eiendomsskatt. Det foreslås å fritta eiendommer, eller del av eiendommer, til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 7 a. Private barnehager kan kun gis fritak i tilfeller der virksomhetene ikke har som formål å gå med overskudd.

Inntektsanslaget for eiendomsskatt settes til 80 mill. kr i 2023. Inntektsanslaget for 2023 og senere år baserer seg på at flere nye byggeprosjekter ferdigstilles og at disse vil gi økte inntekter til kommunen.

Integreringstilskudd

Det statlige integreringstilskuddet utbetales for hver flyktning som er bosatt etter avtale med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), og det utbetales over en 5-årsperiode. Tilskuddet er ment å dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter til et planmessig og aktivt bosettings- og kvalifiseringsarbeid som skal bidra til økonomisk selvstendighet.

Som følge av situasjonen i Ukraina, er det ventet at mange ukrainere vil ankomme Norge i tiden framover. I 2022 er kommunene bedt om å bosette 35 000 flyktninger. Lørenskog kommune er i 2022 anmodet om å bosette 220 flyktninger, og det forventes at bosettingstallet vil ende på rundt 200 flyktninger.

Det legges til grunn en førstegangsbosetting på omtrent 200 personer i 2023 med bakgrunn i flyktningkrisen i Ukraina. Det antas at årene 2023 og 2024 er spesielle år med et forventet høyt antall flyktninger fra Ukraina, mens det for 2025 og 2026 på det nåværende tidspunkt anslås bosetninger omtrent på samme nivå som for tidligere år. Det legges til grunn at en andel av flyktningene fra Ukraina også bor i kommunen i år 2 og år 3.

Kompensasjons- og investeringstilskudd fra Husbanken

Husbanken forvalter en rekke tilskuddsordninger rettet mot kommunene. For tiden finnes ikke nye rentekompensasjonsordninger som kommunen kan søke på, slik at tilskuddet som budsjetteres er bevilgninger kommunen har fått fra tidligere kompensasjonsordninger.

Lørenskog får rentekompensasjonstilskudd knyttet til investeringer kommunen har hatt i skoler, omsorgsbygg og sykehjem. Tilskuddet er knyttet opp til nedbetalingstakt for bygget slik at tilskuddet blir lavere over tid. Rentene har nå vært lave over tid, økning i rentenivået framover vil påvirke tilskuddets størrelse.

Regjeringen foreslår ingen nye tilsagn om investeringstilskudd i 2023, og dermed ingen nye forpliktelser for fremtidige budsjettår. Tilskudd kommunen har tilsagn om gjennom tidligere vedtak, opprettholdes.

Beløp i 1 000	Regnskap 2021	Prognose 2022	2023	2024	2025	2026
Omsorgsboliger og sykehjem	3 019	3 151	3 316	3 280	3 244	3 208
Skoler	235	484	759	694	623	560
Totalt	3 254	3 635	4 075	3 974	3 867	3 768

Sentrale utgifter

Beløp i 1 000	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Reservert bevilgning lønnsoppgjør	0	37 710	60 000	62 500	67 500	70 000
Reservert for senere fordeling	0	0	0	0	0	0
Kapitalkostnader som dekkes ved gebyrer (selvkost)	0	0	-67 765	-78 885	-86 686	-92 289
Finansiell leasing, Lørenskog kommunale pensjonskasse	0	0	-5 250	-5 250	-5 250	-5 250
Sum sentrale utgifter	0	37 710	-13 015	-21 635	-24 436	-27 539

Reservert bevilgning lønnsoppgjør

Kommunedirektøren foreslår, som tidligere år, å avsette midler til inndekning av kostnader som følger av de sentrale og lokale lønnsoppgjørene.

Det foreslås avsatt 60 mill. kr for dekning av lønnsoppgjør i 2023. I statsbudsjettet fremgår det at regjeringen legger til grunn en lønnsvekst på 4,2 % i 2023. Kommunedirektøren vil komme tilbake til kommunestyret med nærmere vurdering rundt lønnsveksten, og dekning av kostnadene.

Det er for å ta høyde for vekst i kommunens organisasjon, budsjettet med en viss økning i lønnsreserven i planperioden.

Kommunedirektøren foreslår for øvrig, jf. innstillingen, at kommunestyret delegerer myndighet til å fordele beregnede effekter av de fremforhandlede lønnsoppgjør på sektorene gjennom året. En slik delegering strider ikke mot kommunelovens delegeringssperre når midlene brukes til samme formål som de opprinnelig er bevilget til.

Kapitalkostnader som dekkes ved gebyrer (selvkost)

Kommunen tar opp lån for å finansiere investeringer i vann, avløp og renovasjon. De merkostnader kommunen har ved å besørge tjenester innenfor selvkost, skal finansieres fra innbyggerne ved gebyrinntekter. Ytterligere informasjon om selvkostområdene finnes i et eget kapittel i økonomiplanen.

Kalkulatoriske renter/avskrivninger viser hvilke beløp selvkostområdene "bidrar med" til dekning av de lånekostnader kommunen har "på vegne av" selvkostområdene. Selvkostområdene skal finansieres ved gebyrinntekter. Dette dreier seg om selvkostområdene vann, avløp og renovasjon; de øvrige selvkostområdene utgjør en ubetydelig andel.

Det er foretatt en fullstendig selvkostkalkyle, herunder er kalkulatoriske renter og avskrivninger for selvkostområdenes investeringer beregnet. I 2023 er de kalkulatoriske renter og avskrivninger fra selvkost beregnet å utgjøre 67,765 mill. kr. Beløpet øker i perioden, på tross av at rentene ikke øker etter 2023. Årsak er at investeringene til vann og avløp er økende i økonomiplanperioden.

I budsjett for 2022 ble kalkylerente på 2,25 % lagt til grunn for beregning av kalkulatoriske renter. Dette anslaget er oppjustert i 1. tertialrapport 2022. Nå anslås kalkylerente for 2022 på 3,57 %. Renten anslås økt til 4,22 % i 2023, for deretter å bli noe redusert i årene fremover.

	Nytt anslag 2022	2023	2024	2025	2026
3-årig statsobligasjons-/5-årig SWAP-rente	3,07 %	3,72 %	3,57 %	3,47 %	3,44 %
+ påslag	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %
Kalkylerente	3,57 %	4,22 %	4,07 %	3,97 %	3,94 %

Finansiell leasing - Lørenskog kommunale pensjonskasse

Lørenskog kommune overførte Fjellhamarhallen og Lørenskog ishall til Lørenskog pensjonskasse i 2012. I begge tilfeller har kommunen leid eiendommene tilbake på langsiktige leiekontrakter, såkalt finansiell leasing. Ved salg med tilbakeleie er ikke eiendelen formelt solgt. De leide driftsmidlene står i kommunens regnskap som anleggsmidler og avskrives over økonomisk levetid. Avskrivningsperioden settes som regel lik estimert leieperiode.

Salget regnskapsføres som et vanlig låneopptak som nedbetales med årlige avdrag og renter. Kommunen betaler i tillegg årlige husleie som tilsvarer et beløp lik sum av renter og avdrag.

Sektorene - netto driftsramme

Beløp i 1000	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Strategi og samfunnsutvikling	13 285	14 619	14 734	15 034	15 034	15 034
Kommunedirektør	2 498	2 685	2 678	2 678	2 678	2 678
Styring og virksomhetsutvikling	132 864	136 337	147 017	147 751	149 317	147 751
Oppvekst og utdanning	960 500	1 000 160	1 110 301	1 118 041	1 123 191	1 139 251
Helse, omsorg og mestring	880 500	828 061	928 038	951 388	966 888	997 488
Kultur, idrett og frivillighet	106 486	101 071	104 670	110 150	108 900	108 900
Teknisk	255 434	256 926	404 977	422 399	420 999	428 986
Felleskostnader	-59 328	-4 802	3 810	3 810	19 000	31 500
Sentrale forutsetninger 1A og 2A	913	0	0	0	0	0
Driftsutgifter per tjenesteområde	2 293 151	2 335 057	2 716 226	2 771 252	2 806 008	2 871 589

I 2023 er sektorenes netto driftsrammer budsjettert til 2 716 mill. kr. Dette er en økning på 381,2 mill. kr fra 2022.

Nedenfor omtales de viktigste endringene i sektorenes rammer. Alle tiltak og endringer som foreslås i sektorene, beskrives nærmere i sektorenes kapitler.

Oppvekst og utdanning

Budsjettrammen øker med 110 mill. kr fra 2022 til 2023. Av økningen er ca. 35 mill. kr konsekvensjusteringer av tidligere vedtak eller beregnet helårseffekt av lønnsoppgjør.

Omtrent 25 mill. kr er beregnet for vekst i elevtall og barnehageplasser, mens det foreslås bevilget 33,5 mill. kr til bosetting av flyktninger (inkludert grunnskoetilbud til barn og unge) i 2023. Ut over dette foreslås 14 mill. kr til tiltak iverksatt tidligere år, slik som særskilte hjelpetiltak i skolene og økte ressurser til pedagogisk psykologisk tjeneste. Kostnadsreducerende tiltak utgjør 3,8 mill. kr.

Helse, omsorg og mestring

Driftsutgiftene øker med ca. 100 mill. kr fra 2022 til 2023. Av økningen er helårseffekt av lønnsoppgjør i 2022 beregnet til 22,2 mill. kr.

Sektoren har hatt store budsjettavvik gjennom 2022, både som følge av volumvekst og koronatiltak. I budsjett for 2023 foreslås sektoren kompensert med nesten 43 mill. kr for tiltak som allerede er iverksatt – og som det i hovedsak er rapportert om i 1. og 2. tertialrapport i 2022.

Det er særlig kostnader til kjøp av heldøgns omsorgsplasser, kjøp av avlastningstjenester og økning i kostnader til omsorgslønn og støttekontakter som har økt, samt utgifter til sosialhjelp.

Nye tiltak beløper seg til 31,5 mill. kr i 2023. Her er tiltak for økt bidrag til Nedre Romerike legevakt på 4,2 mill. kr, økte kostnader til basistilskudd for leger på 3,6 mill. kr, generell styrking av tjenester i hjemmet på 5,4 mill. kr og generell styrking av bo- og omsorgstjenesten på 9,8 mill. kr – blant de største tiltakene.

Kultur

Netto driftsutgifter øker med 3,6 mill. kr. Den største økningen er 1,5 mill. kr til leie av idrettshall på Lørenskog storsenter. Det foreslås ca. 750 000 kr til ungdomsrelaterte aktiviteter.

Teknisk

Netto utgifter i teknisk sektor øker med 148,1 mill. kr fra 2022 til 2023, og teknisk sektor har tilsynelatende høyest utgiftsvekst fra 2022 til 2023. En viktig årsak er en teknisk justering som «blåser opp» utgiftene med 58,5 mill. kr. Korrigert for dette er veksten 89,5 mill.kr i 2023.

Hovedårsaker til økt netto ramme er økte utgifter til energi på rundt 40 mill. kr, samt økte kostnader til drift av nye bygg på rundt 30 mill. kr. Bare driftsutgifter for Fjellhamar nye skole og tilhørende anlegg beløper seg i 2023 på 14 mill. kr. Ellers foreslås diverse nye tiltak for i alt 14 mill. kr.

Andre budsjettområder

For Kommunedirektør, Strategi og samfunnsutvikling og Styring og virksomhetsutvikling foreslås kun mindre endringer.

Felleskostnader

Felleskostnader vil fra 2023 bestå av budsjetterte kostnader til dekning av avtalefestet pensjon (AFP). I 2025 og 2026 er det budsjettert med en økning for forventede økte pensjonsutgifter.

Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i 1 000	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	2 335 057	2 335 057	2 335 057	2 335 057
Endringer i sist vedtatte økonomiplan	-2 270	-6 717	-10 900	-12 616
Budsjettendringer inneværende år	12 095	12 095	12 095	12 095
Tekniske justeringer	65 570	73 449	79 368	79 368
Lønns- og prisvekst	56 327	56 327	56 327	56 327
Konsekvensjustert budsjett	131 723	135 155	136 891	135 175
Konsekvensjustert ramme	2 466 779	2 470 211	2 471 947	2 470 231
Demografijustering	25 100	43 100	62 500	77 800
Endringer som følger av statsbudsjettet	7 195	7 495	7 495	7 495
Klimatiltak	400	2 900	2 900	2 900
Tiltak iverksatt tidligere år	108 919	112 043	114 123	114 583
Kostnadsreduserende tiltak	-8 915	-4 415	-4 565	-4 415
Driftskonsekvenser av investeringer	30 000	46 900	47 200	54 727
Nye tiltak	86 748	93 018	104 408	148 268
Nye tiltak og realendringer	249 447	301 041	334 061	401 358
Ramme 2023-2026	2 716 226	2 771 252	2 806 008	2 871 589

Sektorenes rammer beløp seg til 2,34 mrd. kr i 2022.

For å fremstille et konsekvensjustert budsjett blir endringer i sist vedtatte økonomiplan frem-skrevet, og helårseffekt av budsjettendringer vedtatt i 2022 med konsekvens for 2023 lagt inn.

Tekniske justeringer er 65,6 mill. i 2023, av disse er inntektsforutsetninger som har vært budsjettert i teknisk sektor flyttet.

Sektorenes rammer er for 2023 tilført 56,3 mill. kr for beregnet pris- og lønnsvekst. Her er beregnet helårseffekt av lønnsoppgjøret i 2022, og sektorenes budsjettammer er prisjustert. Generelt er driftsinntektene justert opp med 4 %, driftsutgiftene med 1,75 % og variable lønnsposter justert opp med 4 %.

Demografijustering på 25,1 mill. kr viser anslått vekst i grunnskole og barnehager. Øvrig demografivekst som kommunen har, er fordelt og definert på ulike tiltak kategorisert som nye tiltak.

Kostnadsreducerende tiltak beløper seg til 8,9 mill. kr i 2023. Av disse er 5 mill. kr lagt inn i et tiltak som er gitt effekt kun i 2023, fordelt på alle kommunens sektorer: «Midlertidig innsparing i 2023 – fortrinnsvis i administrative ressurser».

Det foreslås og permanent reduksjon i kurs, reise- og oppholdsutgifter på 1,5 mil. kr, fordelt på alle sektorer.

Det foreslås også ikke å tilby sommerskole fra 2023, beregnet til 1,5 mill. kr årlig. Utover disse foreslås mindre tiltak fordelt i sektorene.

Tiltak iverksatt tidligere år beløper seg til nesten 109 mill. kr. Tiltakene viser noe av den "farten" Lørenskog kommune har på vei ut av 2022 og inn i 2023. Dette er tiltak som har oppstått i løpet av 2022, og som det har vært rapportert om gjennom 1. og 2. tertialrapport. Det er ikke lagt inn forslag om kostnadsdekning for mulige fremtidige koronakostnader i 2023.

Driftskonsekvenser av investeringer viser de nye kostnader kommune pådrar seg til bygningsmessige drift av nye arealer. Det er snakk om vaktmestertjeneste, renhold, strøm, forsikringer og kommunale avgifter, samt vedlikehold. Utgiftene forventes å øke i økonomiplanperioden, til 54,7 mill. kr i 2026.

Nye tiltak til 86,7 mill. kr er foreslått fra 2023, tiltakene er omtalt i sektorenes kapitler.

Finansinntekter og -utgifter

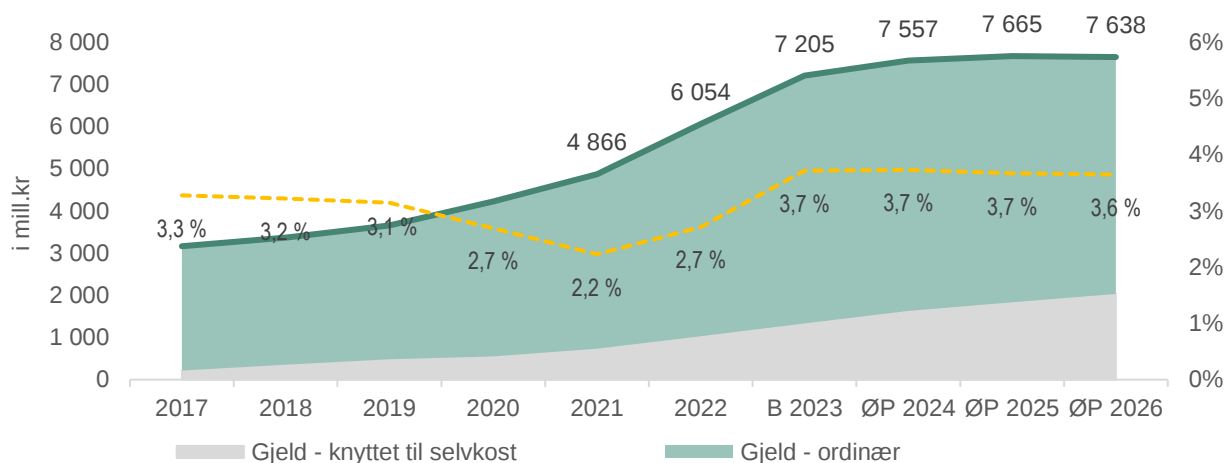
Beløp i 1000	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Avdrag på lån	162 778	190 000	218 000	229 000	232 000	237 000
Renteutgifter	97 873	126 300	247 300	276 300	281 300	280 300
Renteutgifter - byggelånsrenter investeringsbudsjettet	-7 162	-15 000	0	0	0	0
Renteinntekter	-11 701	-8 751	-28 000	-25 800	-19 000	-18 000
Startlån - renteutgifter	4 275	7 000	10 500	10 700	9 500	8 500
Startlån - renteinntekter	-6 348	-6 800	-10 500	-10 700	-9 500	-8 500
Netto finansinntekter/finansutgifter	239 715	292 749	437 300	479 500	494 300	499 300
Finansutgifter i tjenestoområdene	-4 782	-250	-250	-250	-250	-250
Totale finansutgifter	234 933	292 499	437 050	479 250	494 050	499 050

Beløp i 1000	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0

Låneopptak og gjeldsutvikling

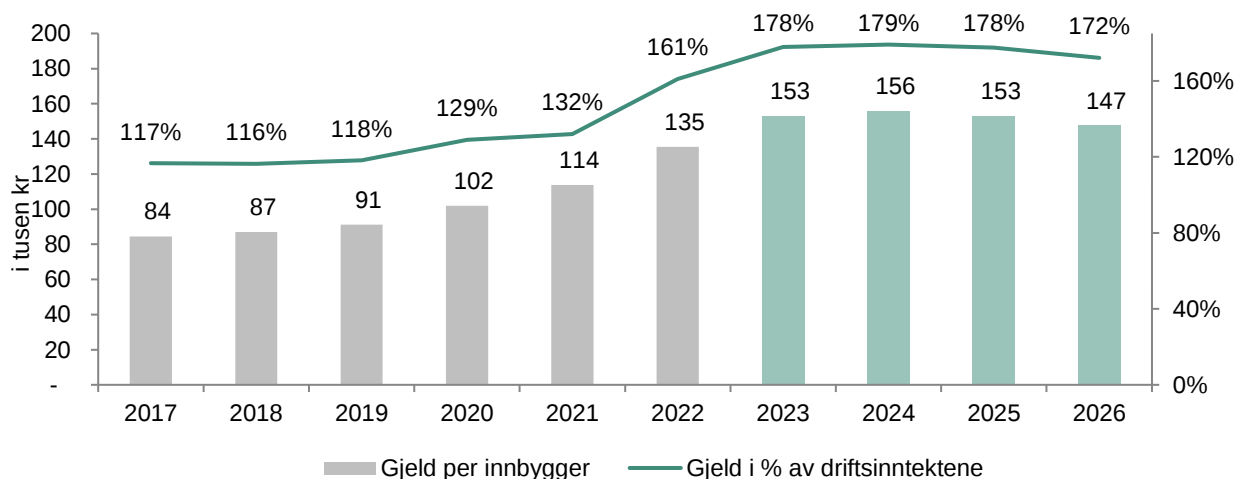
Låneopptak til finansiering av investeringer i perioden 2023-2026 budsjetteres til ca. 2,5 mrd. kr. Det er ikke lagt til grunn noen egenfinansiering ved bruk av fond.

I samme periode betales det 900 mill. kr i avdrag. Netto gjeldsøkning blir 1,6 mrd. kr. Gjelden vil ved utgangen av økonomiplanperioden være ca. 7,6 mrd. kr.

Gjeld i prosent av driftsinntekter og per innbygger

Grafen under viser gjeld fra 2017 til utgangen av økonomiplanperioden i 2026 i prosent av driftsinntekter, og i kr per innbygger. Dersom investeringsplan som fremmes i økonomiplan 2023-2026 gjennomføres vil gjeld i forhold til inntekter og innbyggere gå noe ned mot slutten av planperioden.

Renter i planperioden

Styringsrenten har i løpet av 2022 økt fra 0,5 % til 2,5 % og det er ventet flere økninger både i 2022 og 2023. Rentemarkedet er nå preget av stor usikkerhet om hvor høyt sentralbankene vil sette renten på grunn av høy inflasjon.

Det er makroøkonomiske nøkkeltall som inflasjon, arbeidsledighet, ledige stillinger og krig i Ukraina som forårsaker endringen i renten.

Energisituasjonen for vinteren 2023 er også en viktig premisse for hvordan renteforventningene fremover blir. Statistisk sentralbyrå publiserte 10. oktober nye inflasjonstall, hvor kjerneinflasjonen i september var på 5,3 %. Dette er det høyeste nivået siden tallet ble introdusert i år 2001.

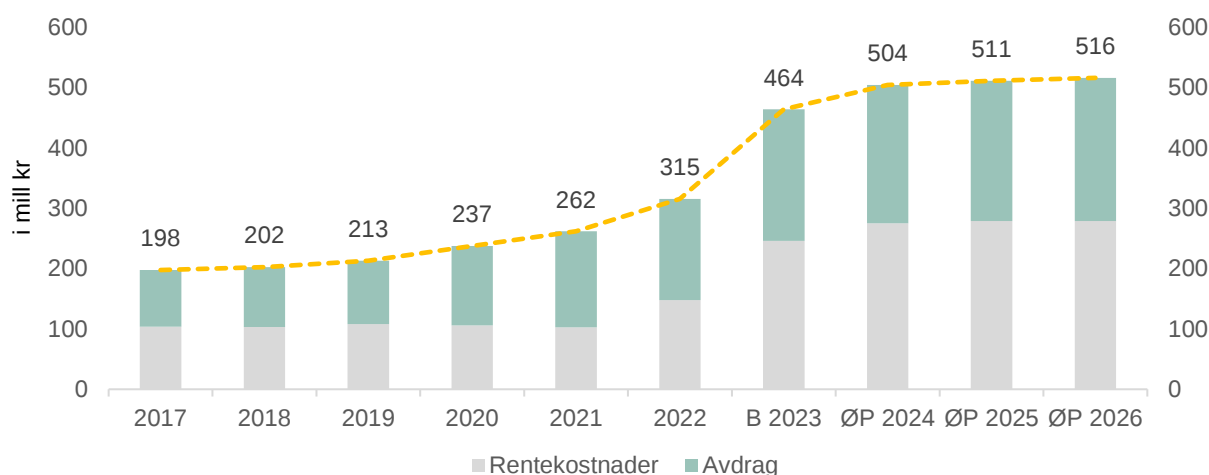
Nedenfor vises budsjettrente lagt til grunn i denne økonomiplanen:

i %	2023	2024	2025	2026
Budsjettrente flytende ordinære lån	4,25	4,35	4,25	4,25

Renten som er lagt til grunn i beregningene er kommunens reelle rente på gjeld og plasseringer per september 2022, samt renteendring i tråd med forventningene over, hensyntatt at fastrente på gjeldsporteføljen er minst 50 % gjennom hele økonomiplanperioden. I lys av usikkerheten til hvor høy styringsrenten vil bli fremover blir budsjettrenten et usikkert anslag. Renten kan bli både høyere og lavere enn forutsatt.

Opplåningen i 2022 forutsettes å bli 1,3 mrd. kr. Fastrenteandelen forutsettes å ligge på minimum 50 %. Det legges opp til at det tas opp lån med både fast- og flytende rente ved nye låneopptak. Dette gjøres for å opprettholde en rimelig fastrenteandel i økonomiplanperioden, som kan gi noe høyere rentekostnader, men gir forutsigbare rentekostnader.

Som en følge av låneopptakene i økonomiplanperioden, øker kommunens rentekostnader fra 148 mill. kr i 2022 til 279 mill. kr i 2026 og avdragene øker fra 167 mill. kr til 237 mill. kr.

Det legges til grunn at kommunen har god likviditet i planperioden og at det meste av kommunens kortsiktige likvide midler plasseres i bank eller pengemarkedsfond med lav risiko.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Disposisjonsfond - bruk	0	-40 022	-27 463	0	0	0
Overført til investering	30 700	53 000	3 000	3 000	3 000	3 000

Økonomiplan for 2023-2026

<i>Beløp i 1000</i>	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Disposisjonsfond - avsetning	145 714	0	0	0	21 674	50 959
Netto avsetninger	176 414	12 978	-24 463	3 000	24 674	53 959
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-1 296	-3 564	-18 558	-11 794	-11 836	-12 890
Totale avsetninger	175 118	9 414	-43 021	-8 794	12 838	41 069

Kommunens overføring av driftsmidler til investeringer er budsjettet med 3 mill. kr hvert år i planperioden. Dette gjelder egenkapitalinnskudd til pensjonskassene.

Budsjett for 2023 foreslås saldert ved å bruke 27,5 mill. kr av kommunens disposisjonsfond.

Kommunens disposisjonsfond er på 325 mill. kr etter at 40 mill. er brukt til egenfinansiering av investeringer kr i 2022.

I 2025 og 2026 er det budsjettet med avsetning til disposisjonsfond.

7 Handlingsregler

Finansielle måltall - økonomiske handlingsregler.

Kommuneloven stiller krav om at kommunestyret skal vedta finansielle måltall for kommunen. Kommunestyret har plikt til å forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid, og de finansielle måltallene er et verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi.

Kommunen skal, i tillegg til å yte tjenester, også ivareta rollen som samfunnsutvikler, demokratisk arena og myndighetsutøver. Dette krever økonomisk bærekraft i tillegg til at de demokratiske, politiske og administrative prosesser har tilfredsstillende kvalitet og kapasitet.

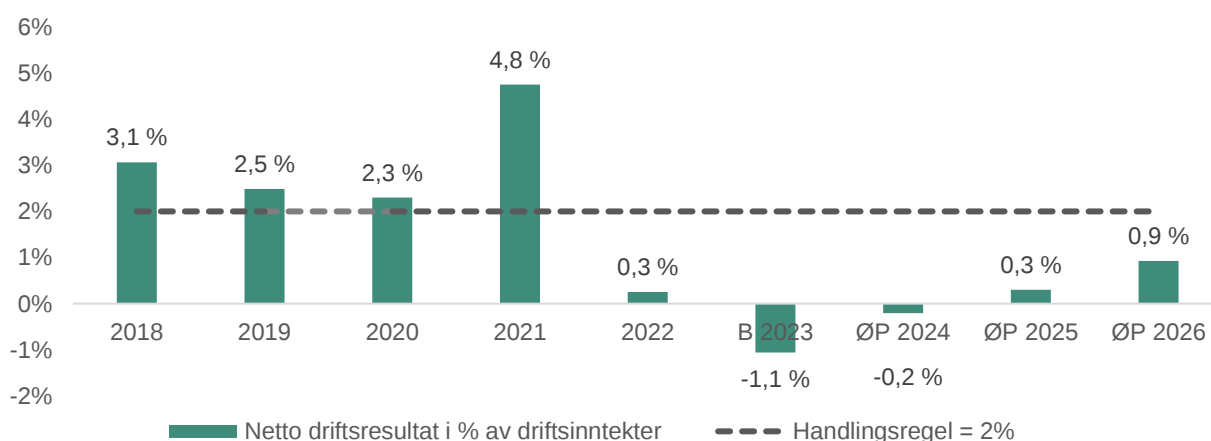
Kommunaløkonomisk styring dreier seg i korte trekk om å skape handlingsrom; gjøre det man trenger og ønsker, men samtidig ha midler igjen til å tåle at uventede ting skjer – svært likt privatøkonomien.

I forbindelse med KS-sak 57/22 - Økonomiplan 2023-2026 - perspektivmeldingen vedtok kommunestyret de finansielle måltall som vises i de neste avsnitt. Der er det redegjort for behovet for handlingsregler og ambisjonene som ligger i disse. Det mest krevende er likevel å utarbeide et årsbudsjett og en økonomiplan som på kort sikt, og ikke minst på lang sikt, oppfyller handlingsreglene og de forpliktelsene som disse er basert på.

Handlingsregel 1 - overskudd

Kommunens netto driftsresultat skal gjennomsnittlig utgjøre minst 2 % av kommunens samlede driftsinntekter i planperioden.

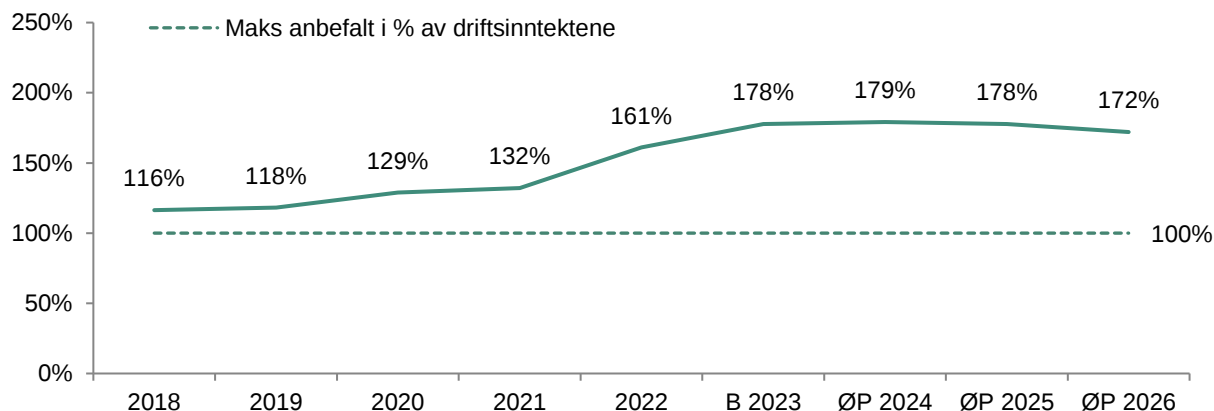
Et akseptabelt netto driftsresultat – et "overskudd" – er en forutsetning for både å bygge opp reserver og for å egenfinansiere investeringer.

Den aktuelle økonomiske situasjon, og det igangsatte investeringsnivå, tilsier at kommunen ikke vil kunne oppnå et netto driftsresultat på minimum 2 %. Det legges derfor til grunn at det må være en ambisjon å oppnå målsettingen om ca. 6-8 år.

Handlingsregel 2 - gjeld

Kommunens netto gjeld målt i % av kommunens samlede driftsinntekter skal reduseres.

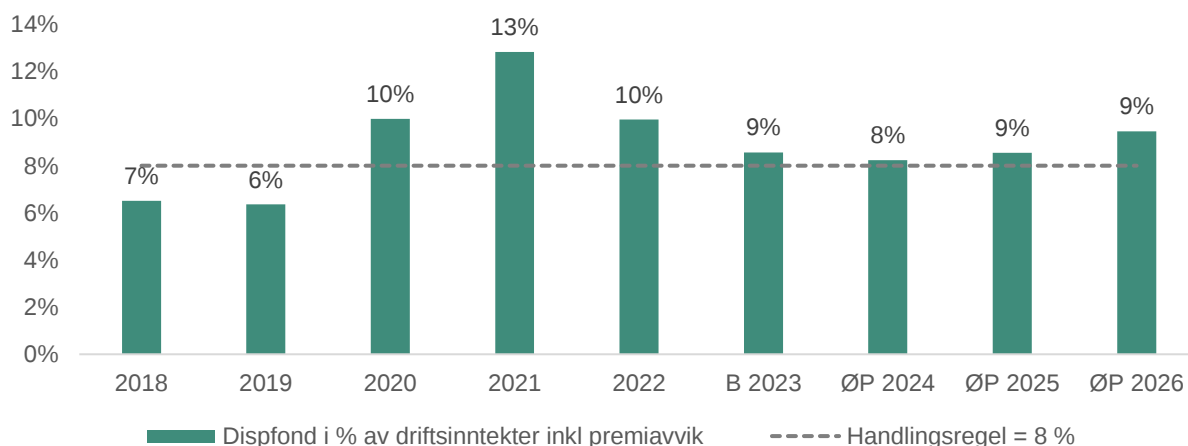

I perspektivmeldingen var det, basert det forutsatte investeringsnivå, lagt til grunn at det ikke var mulig å redusere gjeldsnivået i inneværende planperiode (2022-2025).

I kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2023-2026 er det lagt til grunn utsettelse og mulige innsparinger ved valg av alternative løsninger som, dersom dette lykkes, vil kunne medføre at gjeldsnivået, målt i prosent av driftsinntektene, reduseres noe i slutten av planperioden.

Handlingsregel 3 - fond

Kommunens disposisjonsfond bør utgjøre minimum 8 % av kommunens samlede driftsinntekter.

Disposisjonsfondet er kommunens økonomiske reserve for å håndtere uforutsette utgifter. Disposisjonsfondet kan også benyttes til å delfinansiere investeringer. Handlingsregelen oppfylles i alle årene i planperioden.

8 KOSTRA og barometer

Kostra² - oppsummering

Denne økonomiske analysen for 2021 viser at samlede enhetskostnader i hovedtjenestene i Lørenskog er lave. Av fire sammenligningskommuner og kostragruppe 10, har Ullensaker kommune og Rælingen kommune lavere driftskostnad per innbygger enn Lørenskog, mens Lillestrøm kommune, Nordre Follo kommune og kostragruppe 10 har høyere driftskostnad.

Det er imidlertid store forskjeller innen de ulike tjenesteområdene. Når det gjelder de tre største hovedtjenestene pleie og omsorg, grunnskole og barnehage, så har Lørenskog lavest enhetskostnader av alle sammenligningskommunene, med unntak av Ullensaker innen barnehage, og Rælingen og Nordre Follo innen grunnskole.

Innen sosiale tjenester, administrasjon, kommunehelse, kultur og idrett, samt plan, kulturminner, natur og nærmiljø har Lørenskog høyere enhetskostnader enn sammenligningskommunene og kostragruppe 10.

Finansene til kommunen er vurdert noe lavere enn gjennomsnittet i kostragruppe 10, og det som trekker ned er kommunens høye lånegjeld. Netto driftsresultat og disposisjonsfond er på nivå med sammenligningskommunene og kostragruppen.

Kommunebarometre

I 2022 blir kommunene i landet rangert i fire ulike barometre:

- Kommunal Rapport sitt Kommunebarometer
- NHO sitt Kommune-NM
- Agenda Kaupang sin Kommuneindeks (ny i 2022)
- UNICEF sin Kommuneanalyse

Den viktigste kilden for alle barometrene er Kostra 2021. Rapporteringen er kommunenes pliktige årlige rapportering av regnskapsdata og tjenestedata til Statistisk sentralbyrå (SSB).

Undersøkelsene har ulik metodikk, utvalg og vektlegging av parameterne som benyttes. Dette gjenspeiles også i at Lørenskog kommune har plasseringer fra 18. plass i Kommune-NM til 250. plass i Kommuneanalysen.

Overordnet er Lørenskog sine sterkeste plasseringer innenfor kategoriene Kommuneøkonomi (kostnadseffektivitet i tjenestene og inntekter ift. kostnader) og Demografi (befolkningsvekst), mens de svakere plasseringene kommer innenfor Finans (gjeldsgrad og investeringer/finanskostnader i % av driftsinntekter) og Helse (bl.a. knyttet til sosialstøtte og andel helseårsverk).

Plasseringer for Lørenskog kommune i 2022:

- Kommune NM: 18. plass (21. plass i 2021)
- Kommunebarometeret: 75. plass (46. plass i 2021)
- Kommuneindeksen: 98. plass

² Kostra: **K**ommunal **S**tatlig **R**apportering

- Kommuneanalysen: 250. plass av 255 kommuner i undersøkelsen (312. plass av 319 kommuner i 2021)

Kommunal Rapport sitt Kommunebarometer

Kommunebarometeret er en måling som publiseres av Kommunal Rapport hvert år. Her rangeres kommunene etter 151 nøkkeltall, på tvers av 12 ulike sektorer. I 2022 havner Lørenskog på en 75. plass, ned fra 46. plass i fjor. Spesielt skal det fremheves at Lørenskog, i år som i fjor, er på førsteplass i landet i kategorien *Barnevern*. Innenfor denne virksomheten har kommunen gjort betydelige grep de siste årene for å styrke tilbudet.

Kommunebarometeret har den «svakheten» metodemessig at bevegelsene/plasseringene opp og ned innenfor temaer og parametere er vesentlig større her fra år til år her, enn i de andre undersøkelsene. Det kan tyde på at enkeltutslag, eller kortsiktige utslag i enkelte kommuner, tillegges større vekt her enn i de andre undersøkelsene. Gitt at driften er relativt lik fra år til år i de fleste kommuner, bør derfor endringene fra 2021 til 2022 leses med dette i mente.

Plasseringer for Lørenskog kommune i 2022/2021:

- Barnevern: 1. plass / 1. plass
- Barnehage: 182. plass / 289. plass
- Helse: 300. plass / 243. plass
- Sosialtjenesten: 191. plass / 130. plass
- Kultur: 158.plass / 102. plass
- Miljø og ressurser: 26.plass / 31. plass
- Saksbehandling: 211. plass / 99. plass
- Vann og avløp: 51. plass / 123. plass
- Økonomi: 223. plass / 150. plass
- Kostnadsnivå: 14. plass / 8. plass

De viktigste observasjonene fra kommunebarometeret:

Tema	Parameter	Sterke plasseringer	Svake plasseringer
Grunnskole 2022: 104. plass 2021: 63. plass	Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk 1.-7. trinn		299
	Andel lærere som oppfyller kravene til undervisning 1.-7. trinn		335
	Elevtimer per år 5.-7. trinn		282
	Andel elever med spesialundervisning 5.-7. trinn, snitt siste fire år	15	
Pleie og omsorg 2022: 192. plass 2021: 150. plass	Andel av opphold på sykehjem som er korttidsopphold		312
	Antall vedtak om dagaktivitet til hjemmeboende med demens	52	
	Tid med fysioterapeut på sykehjem, minutter per uke		274
	Andel vedtak om hjemmetjenester som iverksettes innen 15 dager		321
	Antall døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter		283
Barnevern (1. plass)	Andel barn i institusjon og fosterhjem	2	
	Andel barn i institusjon og fosterhjem, snitt siste fire år	1	
	Andel barn under omsorg som har omsorgsplan, siste fire år	1	
	Andel barn med utarbeidet plan	1	
	Netto utgifter til forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste, per innb. 0-5 år		290
	Brukerundersøkelser siste fire år	16	

Økonomiplan for 2023-2026

Tema	Parameter	Sterke plasseringer	Svake plasseringer
Barnehage (217. plass)	Antall barn per årsverk i grunnbemanningen i kommunale barnehager		337
	Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste år	1	
	Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage snitt siste fire år	1	
	Barn per barnehage		280
	Leke- og oppholdsareal per barn i kommunale barnehager		331
	Andel barn 1-5 år med barnehageplass	58	
Helse (317. plass)	Andel legeårsverk per 10.000 innbyggere		334
	Psykiatriske sykepleiere, antall årsverk per 10.000 innbyggere		306
	Antall opphold på sykehus per 1.000 innbyggere	26	
	Andel barn med fullført undersøkelse innen utgangen av 1. trinn		306
	Andel hjemmebesøk, nyfødte innen to uker etter hjemkomst		337
	Netto driftsutgifter forebygging, kr per innb. snitt siste fire år	40	
Sosialtjenesten (215. plass)	Snitt stønadslengde for mottakere mellom 18 og 24 år		243
	Snitt stønadslengde for mottakere mellom 25 og 66 år		257
	Andel som går over 6 måneder på stønad		290
	Årsverk til økonomisk rådgivning per 1.000 langtidsmottakere av stønad		298
	Andel mottakere 18-24 år som har mottatt økonomisk sosialhjelp, korrigert for behovet	65	
	Andel av mottakere som har sosialhjelp som hovedinntektskilde	70	
Kultur (167. plass)	Besøk i folkebibliotek per innbygger		264
	Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger		277
	Åpningstid fritidssenter, antall timer i året		259
	Netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger	73	
	Kinobesøk per innbygger	73	
Miljø og ressurser (25. plass)	Energikostnader per m ² bygg		277
	Samlet antall m ² formålsbygg per innbygger	23	
	Utslipp av klimagasser i CO ₂ - ekvivalenter per innbygger - alle utslipp	5	
	Utslipp av klimagasser i CO ₂ - ekvivalenter per innbygger - oppvarming	13	
	Utslipp av klimagasser i CO ₂ - ekvivalenter per innbygger - avfall	8	
	Energibruk per bruker av kommunale bygg	24	
	Husholdningsavfall per innbygger (kilo)	46	
	Jordbruksareal omdisponert siste fire år, per 1.000 dekar		281
Saksbehandling (217. plass)	Antall byggesaker med overskredet frist		243
	Behandlingstid saker med tre ukers frist		241
	Andel av vedtatte byggesaker med faktisk tilsyn	1	
	Saksbehandlingsgebyr for enebolig		316
	Gebyr for privat forslag til reguleringsplan		314
Vann og avløp (61. plass)	Andel innbyggere tilknyttet vannverk med god kvalitet E. coli	1	
	Andel innbyggere tilknyttet vannverk med god kvalitet IE	1	
	Andel innbyggere tilknyttet vannverk med god kvalitet farge	1	
	Andel innbyggere tilknyttet vannverk med god kvalitet pH	1	
	Brudd i vannleveransen, snitt timer per år per innbygger		239
	Andel av vannet som går tapt pga. lekkasjer	30	
	Alder på vannledningsnett (år)		270
	Andel fornyet spillvannsnett siste tre år, avløp (%)	19	

Tema	Parameter	Sterke plasseringer	Svake plasseringer
Økonomi (245. plass)	Brutto driftsresultat siste år i prosent av brutto driftsinntekter	42	
	Netto renteeksponert gjeld i prosent av brutto driftsinntekter		322
	Endring i renteeksponert gjeld siste år		260
	Netto finansutgifter, i prosent av brutto driftsinntekter, ex avdrag		339
	Investeringer i snitt siste fire år, som andel av brutto driftsinntekter		339
Kostnadsnivå (13. plass)	Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	1	
	Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	52	
	Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	54	
	Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	31	
	Netto utgifter til sosialtjenester per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet		316
	Netto utgifter til kommunehelse per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet		281

NHO sitt Kommune-NM

NHOs Kommune-NM rangerer kommunene etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. I 2022 kommer Lørenskog kommune på en sterk 18. plass i denne undersøkelsen, opp fra 21. plass i 2021. Plasseringen er et resultat av en vektet sum av plassering innenfor områdene:

Plasseringer for Lørenskog kommune i 2022/2021:

- Demografi: 1. plass / 4. plass
- Kommuneøkonomi: 12. plass / 12.plass
- Arbeidsmarked: 49. plass / 63. plass
- Næringsliv: 152. plass / 141. plass
- Kompetanse: 249. plass / 250. plass

Noen observasjoner fra NHO sitt kommune-NM:

Næringsliv (152. plass)

Sterke plasseringer

Inntektsnivå: 21. plass

Svake plasseringer

Privat sysselsetting: 309. plass
Næringslivsvariasjon: 237. plass

Arbeidsmarked (49. plass)

Sterke plasseringer

Andel uføre: 12. plass
Sysselsettingsandel: 49. plass

Svake plasseringer

Andel arbeidsledige: 332. plass

Demografi (1. plass)

Sterke plasseringer

Befolkningsvekst: 1. plass
Netto innflytting: 1. plass
Unge i forhold til eldre i arbeidsstyrken: 14. plass

Svake plasseringer

(ingen)

Kompetanse (249. plass)

Sterke plasseringer

Sysselsatte med minst 4 år høyere utdanning: 15. plass

Svake plasseringer

Sysselsatte med bestått fagprøve: 351. plass
Sysselsatte med teknisk og naturvit. utdanning: 243. plass

Kommuneøkonomi (12. plass)

Sterke plasseringer

Aldring: 10. plass
Kommuneinntekter i forhold til utgifter: 15. plass

Svake plasseringer

Kommunal betalingsevne: 238. plass

Agenda Kaupang sin Kommuneindeks

Kommuneindeksen er en ny undersøkelse i 2022. Den er utarbeidet av Agenda Kaupang AS på oppdrag av Storebrand Livsforsikring AS. Kommunene rangeres etter en totalsum som er basert på hvor mye kommunen avviker (pluss eller minus) fra gjennomsnittet av kommunene i landet innenfor tre temaer:

- Kvalitet i tjenestene
- Kostnadseffektivitet
- Finanser

I denne undersøkelsen kommer Lørenskog kommune på en 98. plass blant landets kommuner. I forhold til de tre temaene så er Lørenskog:

- Noe over landsgjennomsnittet (136. plass) innenfor **Kvalitet i tjenestene**
 - Her kommer de sterkeste plasseringene innenfor Barnevern (11. plass), Samferdsel (23. plass) og Bolig (57. plass)
 - De svakeste plasseringene kommer innenfor Helse (339. plass), Barnehage (314. plass), og Kultur (311. plass)
- Vesentlig over landsgjennomsnittet (28. plass) innenfor **Kostnadseffektivitet i tjenestene**
 - Innenfor Kirke, Barnevern, Samferdsel og Bolig har Lørenskog kostnader som ligger 45-60 % under landsgjennomsnittet (kost per innbygger)
 - Innenfor Barnehage og Grunnskole har Lørenskog ca. 20 % lavere kostnader enn landsgjennomsnittet
 - Innenfor Kultur og Helse ligger Lørenskog omtrent på landsgjennomsnittet
- Under landsgjennomsnittet (233. plass) innenfor **Finanser**
 - Finansindeksen er basert på tre parametere:
 - Disposisjonsfond /inntekter
 - Netto driftsresultat/inntekter
 - Netto lånegjeld/inntekter
 - På parameteren Disposisjonsfond/Inntekter ligger Lørenskog omtrent på landsgjennomsnittet
 - På Netto driftsresultat/inntekter er Lørenskog noe bedre enn landsgjennomsnittet (105. plass)
 - Mens på Netto lånegjeld/inntekter er Lørenskog på en **342. plass** blant landets 356 kommuner

Agenda Kaupang utarbeider også en **Effektivitetsindeks** hvor man kun ser på temaene Kvalitet og Kostnader i tjenestene i kombinasjon. Basert på svært god plassering på kostnads-effektivitet og en noe over snittet plassering på kvalitet i tjenester, så havner Lørenskog på en 31. plass i landet på denne indeksen.

UNICEF sin Kommuneanalyse

Utgangspunktet for denne undersøkelsen er at FN's barnekomite i 2010 uttrykte bekymring over geografiske forskjeller i barns oppvekstvilkår i Norge. Bekymringen var blant annet knyttet til omfanget av tjenester til barn og innenfor hvilke rammer de ytes. Komitéen uttrykte dessuten en ytterligere bekymring over at barn i sårbare situasjoner ikke ville få dekket sine særlige behov.

Denne undersøkelse omfatter 255 av landets kommuner, Lørenskog havner på en 250. plass (at ca. 100 av landets kommuner ikke er inkludert skyldes manglende innrapportering).

Plasseringen er basert på en sum av delplasseringer innenfor temaene:

- Barnehage
- Grunnskole
- Barnevern
- Helsetjeneste
- Kulturtilbud
- Budsjett

I motsetning til Kommunebarometeret og Kommune-NM så oppgir ikke Kommuneanalysen plasseringen per kommune innenfor temaer og parametere. I stedet presenteres kommunens score versus landsgjennomsnittet:

Tema	Parameter	Lørenskog vs. landsgjennomsnittet
Barnehage	Brutto driftsutgifter per barn 1-5 år	-16 %
	Brutto investeringsutgifter per barn 1-5 år	118 %
	Andel barn 1-5 år med barnehageplass	Lik landet
Grunnskole	Brutto driftsutgifter per barn 6-15 år	-31 %
	Brutto investeringsutgifter per barn 6-15 år	-66 %
	Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.-10. trinn	31 %
Barnevern	Brutto driftsutgifter per barn 0-17 år	-52 %
	Antall stillinger med fagutdanning per 1.000 barn 0-17 år	-29 %
Helsetjeneste	Brutto driftsutgifter per barn 0-20 år	-21 %
	Andel nyfødte med hjemmebesøk innen 2 uker	-85 %
	Antall årsverk per 1.000 barn 0-20 år	-33 %
Kulturtilbud	Brutto driftsutgifter aktivitetstilbud per barn 6-20 år	28 %
	Brutto driftsutgifter idrett per barn 6-20 år	-61 %
	Kommunale fritidssenter: timer åpent per år 6-20 år	-94 %

9 Befolkningsutvikling

Befolkningsprognose og boligbygging

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
0-1 år	971	1 012	1 110	1 161	1 176	1 221	1 270	1 293
2-5 år	2 025	2 086	2 158	2 306	2 433	2 517	2 613	2 654
6-15 år	5 098	5 171	5 341	5 595	5 687	5 857	6 048	6 162
16-22 år	3 471	3 567	3 660	3 784	3 892	3 960	4 043	4 088
23-66 år	24 267	25 028	26 334	27 738	28 599	29 512	30 515	31 039
67-79 år	4 234	4 444	4 587	4 876	5 026	5 142	5 269	5 308
80-89 år	1 189	1 233	1 276	1 367	1 466	1 600	1 779	1 962
90+ år	205	199	227	253	267	271	262	282
Alle aldre	41 460	42 740	44 693	47 080	48 545	50 079	51 800	52 789
Vekst i %	3,1 %	4,6 %	5,3 %	3,1 %	3,2 %	3,4 %	1,9 %	-

Befolkningsvekst

Tabellen viser faktisk befolkningstall per 1. januar for årene 2020 og 2021. For 2022 og påfølgende år er veksten prognostisert, og gir uttrykk for forventet befolkningstall ved inngangen til året. Veksten i prosent er uttrykk for veksten det aktuelle året.

På neste side er forventet aldersfordelingen i 2022 på de ulike alderskategorier vist grafisk.

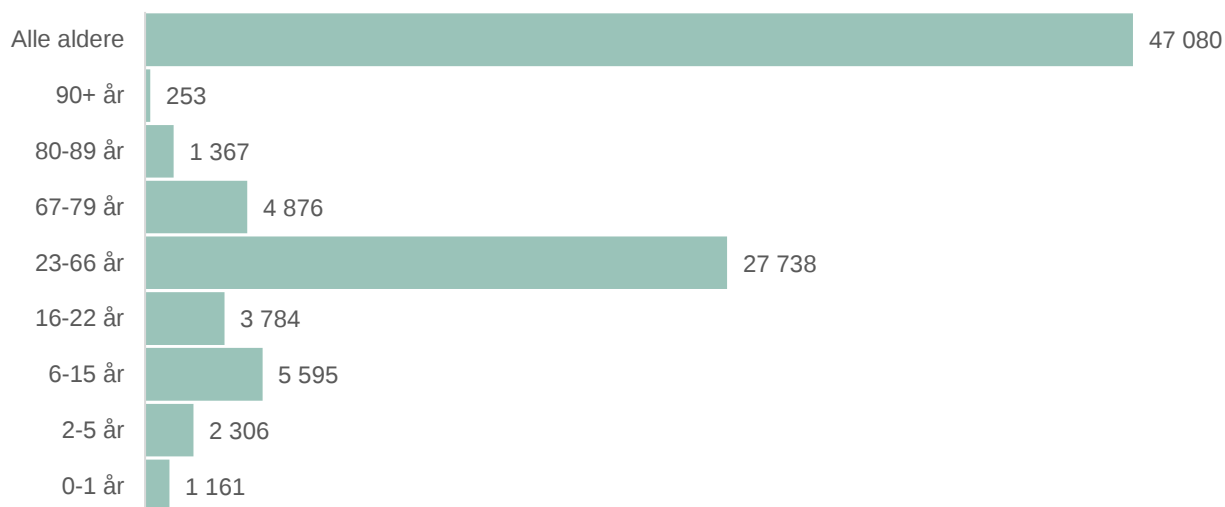
Befolkningstall for 2. kvartal 2022 viser at befolkningsveksten i inneværende år vil bli vesentlig større enn opprinnelig prognose presentert i forrige økonomiplan. Ved utgangen av 2. kvartal hadde kommunen en befolkningsvekst på 1 252, noe som tilsvarer 2,8 %. Dette er lik forventet vekst for hele året. Per 1. november legges til grunn en befolkningsvekst på 5,3 % i 2022, altså betydelig høyere enn forventet.

Det er grunn til å tro at korona-pandemien har påvirket boligkjøp og flytting, og at dette til en viss grad kan forklare den store vekst i 2022. Det er derfor sannsynlig at veksten de påfølgende år ikke blir så stor. I tillegg kan innstrammingene som er foreslått i ny kommuneplan også påvirke befolkningsveksten i hvert fall på noe sikt.

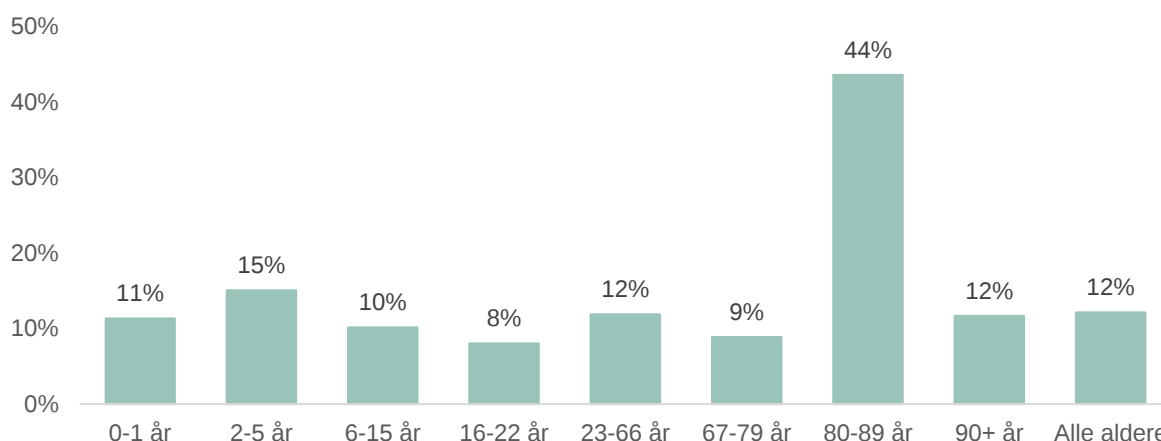
I økonomiplanens fire år er det ikke usannsynlig, sett i lys av fortsatt høy byggeaktivitet, at befolkningsveksten vil være relativt høy. Det som vil kunne bidra til lavere vekst, er høyere rente, fallende boligpriser og dårligere økonomi blant huskjøperne.

I planperioden legges til grunn en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på ca. 3 %. Det vil si at Lørenskogs befolkning vil øke med ca. 5 700 i perioden.

Beregnet størrelse på ulike alderskategorier per 1. januar 2023

Prosentuell endring i ulike alderskategorier i perioden 2023-2026

Den største prosentuelle endringen er blant innbyggere i alderen 80-89 år. Veksten kommer ikke som følge av innflytting, men store barnekull etter krigen og økende levealder. Det er også verd å merke seg veksten i aldersgruppen 90+ år. Disse utgjør en relativt liten gruppe, men har ofte stort behov for helse- og omsorgstjenester.

Det er også stor vekst i gruppen mellom 0 og 6 år. Det er lagt til grunn at det i planperioden kommer ca. 350 flere barnehagebarn og 570 barn i småskolealder. Dette vil utfordre kommunen innenfor helsesykepleier- og jordmortjenesten og ikke minst barnehage. Veksten vil i slutten av planperioden forplante seg videre inn i gruppen for skolebarn.

Boligbygging

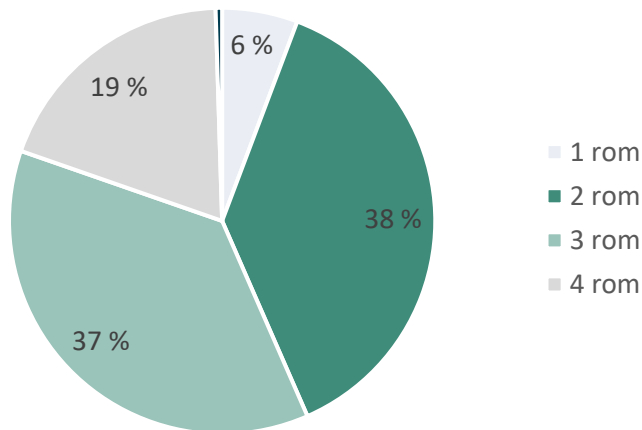
I økonomiplanperioden er det lagt til rette for bygging av ca. 810 boliger per år. 42 % av disse boligene er under oppføring i dag og 31 % har fått rammetillatelse. De påfølgende årene forventes det en svak nedgang i boligbyggingen. Dette skyldes at flere av de store utbyggingsområdene nærmer seg ferdige.

Per i dag er det registrert ca. 19 600 boliger i kommunen. Av disse er 50 % i enebolig eller småhus (rekkehus, to- og firemannsbolig) og 48 % i boligblokk. Andel boliger i boligblokker har økt betraktelig de siste årene, og det vil fortsette også ut planperioden. Hovedtyngden av veksten foregår i sentrumsområdet og på Ødegården.

Ca. 60 % av kommunens innbyggere bor i enebolig eller småhus. Her bor det i snitt 2,9 personer per bolig. I boligblokk er det 1,9 personer per boenhet.

Det er de 10 siste årene bygget boligblokker med ulik størrelse. 44 % av blokkleilighetene er ett- eller to-roms. 37 % er 3 roms, mens 20 % har fire rom eller mer.

Fordeling av boligstørrelser

10 Kommunedirektør

Beskrivelse av organisasjonen

Kommunedirektøren er øverste administrative leder i kommunen, og skal lede den kommunale administrasjonen, med de unntak som følger av lov, og innenfor de instruksjer, retningslinjer eller pålegg som kommunestyret gir.

Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet og at de iverksettes når de er vedtatt.

Kommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	2 685	2 685	2 685	2 685
Sum Lønns- og prisvekst	11	11	11	11
Konsekvensjustert budsjett	11	11	11	11
Konsekvensjustert ramme	2 696	2 696	2 696	2 696
Kostnadsreducerende tiltak				
Kutt i kursposter med 10%	-18	-18	-18	-18
Ramme 2023-2026	2 678	2 678	2 678	2 678

Kostnadsreducerende tiltak

Kutt i kursposter med 10 %

Det legges til grunn at en større andel kurs og opplæring skjer digitalt enn tidligere, noe som medfører lavere kostnader til kurs, reise og opphold.

11 Strategi og samfunnsutvikling

Beskrivelse av organisasjonen

Strategi og samfunnsutvikling har 12 årsverk. Ett årsverk er en trainee-stilling knyttet til Romerike Trainee.

Avdelingen har ansvar for å tilrettelegge for gode prosesser i arbeidet med langsiktig samfunnsutvikling - stedsutvikling, næringsutvikling, arbeidet med miljø og klima og innovasjon.

Avdelingen leder arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel og arealdel og har ansvar for innbyggerdialog knyttet til kommuneplanarbeid.

Prioriteringer i planperioden

Stedsutvikling

Lørenskog kommune skal være en attraktiv kommune å bo og leve i også for kommende generasjoner. Avdelingen skal bidra til bærekraftig og fremtidsrettet stedsutvikling.

I 2023 vil revidering av arealdelen fullføres og arbeidet med å utvikle et levende sentrum vil prioriteres.

Arbeidet med å beskrive utviklingen av Lørenskog-samfunnet i et 50-årsperspektiv vil igangsettes og arbeidet med T-baneløsning vil følges opp i samarbeid med Viken fylkeskommune og Oslo kommune.

Sammenhengende plansystem

Strategi og samfunnsutvikling vil bidra til at kommuneplanen, strategier og temaplaner blir gode styringsverktøy for politikk og administrasjon. Avdelingen vil følge opp kommuneplanen og videre utvikling av plansystemet i samarbeid med sektorer og avdelinger gjennom etableringen av et planfaglig forum.

Oppfølgingen av prioriterte bærekraftsmål, og en god kobling mellom planverk og økonomistyring, er en viktig ambisjon i dette arbeidet. Avdelingen vil også arbeide med å gjøre kommuneplan og plansystemet mer tilgjengelig for folkevalgte, innbyggere og andre interessenter.

Innovasjon

Strategi og samfunnsutvikling vil bidra til å utvikle en sterkere innovasjonskultur i kommunen. Viktigste arbeid i 2023 vil være videre utvikling av kommunens innovasjonsnettverk og gjennom det bidra til kompetanseheving, deling og målrettet innovasjonsarbeid. Avdelingen vil være aktiv i nasjonale og regionale nettverk.

Kommunen deltar i et KS-prosjekt finansiert av EØS, hvor norske kommuner samarbeider med et utvalg polske kommuner. Her vil det fokuseres på gjensidig kompetanseutvikling, nettverksbygging og prosjektarbeid rettet mot felles utfordringer.

Medvirkning og innbyggerdialog

Strategi og samfunnsutvikling skal bidra til et levende lokaldemokrati hvor mange deltar. Viktigste arbeid i 2023 vil bli å sikre bredere deltakelse i medvirkning gjennom målrettet innsats

mot viktige interessentgrupper. Medvirkningsaktiviteter i arbeidet med å utvikle et levende sentrum vil bli en prioritert oppgave, samt deltagelse i demokratiprojektet, videre utvikling av dialog med innbyggerpanelet og verktøykasse for medvirkning.

Næringsutvikling

Lørenskog skal være en fremtidsrettet, attraktiv og mangfoldig næringskommune for små og store, eksisterende og nye bedrifter. Avdelingen skal legge til rette for effektivt samarbeid mellom kommunen og næringslivet, i hovedsak gjennom den nylig etablerte samvirkeforetaket Lørenskog i utvikling.

Konkurransen med hensyn til etablering av næringsliv, kunnskapsinstitusjoner, kulturinstitusjoner og statlige arbeidsplasser er stor i vår region. I 2023 vil det igangsettes en prosess med tanke på å identifisere og styrke kommunens identitet og posisjon i hovedstadsregionen.

Klima, miljø og mobilitet

Strategi og samfunnsutvikling skal være en pådriver i arbeidet for at utslippet av klimagasser reduseres og at Lørenskog blir en klimanøytral drevet kommune innen 2030. Viktigste arbeid i 2023 blir å legge til rette for god oppfølging av klimabudsjett og systematisk måling av resultater.

Samarbeid med næringslivet

Samarbeid mellom kommunen og næringslivet

Lørenskog kommunes næringsplan har som mål at kommunen skal være attraktiv for næringslivet og synliggjøre ambisjoner om en bærekraftig vekst innen fremtidsrettet næring. Et godt samarbeid mellom kommune og næringsliv er avgjørende for å realisere dette.

Lørenskog i Utvikling

Næringslivet i kommunen og Lørenskog kommune har etablert et nytt samarbeidsforum og partnerskap. I desember 2021 ble Lørenskog i Utvikling SA stiftet - et utviklingselskap der kommune og næringsliv skal videreutvikle Lørenskog som en attraktiv kommune for etablert virksomhet og nye aktører. Lørenskog i Utvikling vil innta rollen som brobygger, og bidra til samhandling mellom bransjer og sektorer. Målet er at selskapet skal skape en attraktiv arena, møteplass og plattform for å styrke samarbeidet internt i næringslivet, og mellom næringslivet og kommunen og andre samfunnsaktører. Videre er det en ambisjon å skape gode, varige og bærekraftige løsninger som møter morgendagens behov.

Selskapet har sitt utspring i FoU-prosjektet «Innovasjon i kommunal sektor», et prosjekt ledet av innovasjonsselskapet Tinkr hvor flere norske kommuner deltok og som ble støttet av Innovasjon Norge og Norges forskningsråd. Målet med prosjektet var å finne nye og bedre metoder for samarbeid mellom næringsliv og kommune. En forutsetning for drift i selskapet er en dedikert ressurs for å drifte næringsforumet. 1. desember 2022 starter daglig leder Mona Lunde Martinsen i selskapet. Videre finansiering vil bli et spleiselag mellom medlemmene.

Styret, bak fra venstre og med klokka: Ole Christian Mork (SNØ) Jarle Aambø (Igloo Innovation), Camilla Håltøm (Lørenskog kommune), Jan Christian Dahl (Næringsbygg), Heidi Fjellheim (Losby Gods) og Anette Ingand (Feiring Bruk).

Foto: Torstein Davidsen/Romerikes Blad

Levende sentrum

Lørenskog sentrum er i en hurtig utvikling som vil fortsette de kommende årene. Skårersletta og området rundt skal utvikles til å bli et levende sentrum med mange funksjoner og attraktive møteplasser. Det skal være kommunens tyngdepunkt med hensyn til handel og kultur. Skårersletta skal fungere som en lokal «rygggrad» som binder sammen den nordlige og sørlige delen av området. Utbyggingen av Skårersletta skal bidra til å gjøre denne hovedgaten til et attraktivt sted å være, med førsteetasjer som har et variert tilbud av forretning, bevertning og tjenesteyting.

Å skape et levende sentrum er en sentral oppgave for utvikling av kommunen – og for næringslivet. I et forprosjekt igangsatt høsten 2022, har kommunen hatt med seg A-lab arkitekter som har bred erfaring med programmering av bygulv. Det har vært avholdt to kafédialoger hvor kommunen har invitert grunneiere, utviklere, næringsdrivende, lag/foreninger og beboere med tilknytning til Skårersletta.

Formålet er å starte en dialog og idéskapingsprosess som kan peke retning for hva Skårersletta kan og bør bli i fremtiden, samt gi innsikt i hvilke planer, visjoner, utfordringer og ønsker som ligger til grunn den nye sentrumsgata. Parallelt med dette har det vært gjennomført en digital spørreundersøkelse. Resultatene vil inngå i en rapport som vil utgjøre en viktig del av grunnlaget for videre arbeid med Lørenskog sentrum.

Bærekraftig næringsutvikling for et klimanøytralt Lørenskog

Lørenskog i Utvikling har mottatt 885 000 kr i prosjektmidler fra Viken fylkeskommune under støtteordning «Næringsutvikling og Innovasjon i Viken 2022».

Et godt og effektivt samarbeid mellom offentlig og privat sektor, er også viktig for å lykkes med en bærekraftig samfunnsutvikling. Det kan åpne for gode synergier og bidra til å finne løsninger på store og komplekse samfunnsutfordringer. Dette vil kreve evne til nyskaping i et raskere tempo enn tidligere. Et godt og løsningsfokuset samarbeidsklima som balanserer ulike aktørers behov og skaper verdi, vil også være avgjørende for å lykkes.

Prosjektet søker å generere verdiskaping gjennom å bruke miljø- og klimatrusselen som mulighet og katalysator. Gjennom å skape en arena og modell for styrket samhandling internt mellom lokale og regionale næringsaktører og mellom næringsaktører og det offentlige, vil prosjektet søke å finne løsninger som bidrar til å nå lokale målsetninger om et klimanøytralt Lørenskog. Det nyetablerte Lørenskog i Utvikling vil bli en viktig arena for nettverksarbeid, idéutvikling og samarbeid.

Driftsbudsjett

Foreløpig fordeling på virksomhet

Beløp i 1000	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Strategi og samfunnsutvikling	13 285	14 619	14 734	15 034	15 034	15 034
Sum	13 285	14 619	14 734	15 034	15 034	15 034

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	14 619	14 619	14 619	14 619
Tekniske justeringer				
Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar	-20	-20	-20	-20
Sum Tekniske justeringer	-20	-20	-20	-20
Sum Lønns- og prisvekst	426	426	426	426
Konsekvensjustert budsjett	406	406	406	406
Konsekvensjustert ramme	15 025	15 025	15 025	15 025
Kostnadsreducerende tiltak				
Kutt i kursposter med 10%	-16	-16	-16	-16
Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser	-300	0	0	0
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-316	-16	-16	-16
Nye tiltak				
Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen	25	25	25	25
Sum Nye tiltak	25	25	25	25
Nye tiltak og realendringer	-291	9	9	9
Ramme 2023-2026	14 734	15 034	15 034	15 034

Tekniske justeringer

Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar

Budsjetterte utgifter AFP samles i et sentralt ansvar. Dette vurderes hensiktsmessig, da kostnader innad i sektorene varierer sterkt fra år til annet.

Kostnadsreducerende tiltak

Kutt i kursposter med 10%

Det legges til grunn at en større andel kurs og opplæring skjer digitalt enn tidligere, noe som medfører lavere kostnader til kurs, reise og opphold.

Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser

Som et midlertidig tiltak i 2023 legges det inn en besparelse på 5 mill. kr på administrative stillinger og ressurser. Rent praktisk vil dette blant annet bety at stillinger det oppstår ledighet i, holdes ledige i minst 3 måneder dersom ikke andre hensyn taler imot dette. Tiltaket vil kunne medføre noe lavere administrativ kapasitet.

Nye tiltak

Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen

For å forbedre informasjonssikkerheten, og redusere sårbarheter, er det behov for å få tilgang til bedre funksjonalitet og sikkerhetsmekanismer i Microsoft-plattformen som kommunen benytter.

I tillegg er det behov for å etablere verktøy for å forbedre sikkerheten på alle PCer til ansatte i kommunen og ivareta en sikker drift. Både KS og enkelte departementer har kommet med sterke anbefalinger om å få på plass disse sikkerhetstiltakene.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Arbeid med strategisk posisjonering av Lørenskog kommune i hovedstadsregionen	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum	1 000	1 000	1 000	1 000

Arbeid med strategisk posisjonering av Lørenskogs kommune i hovedstadsregionen

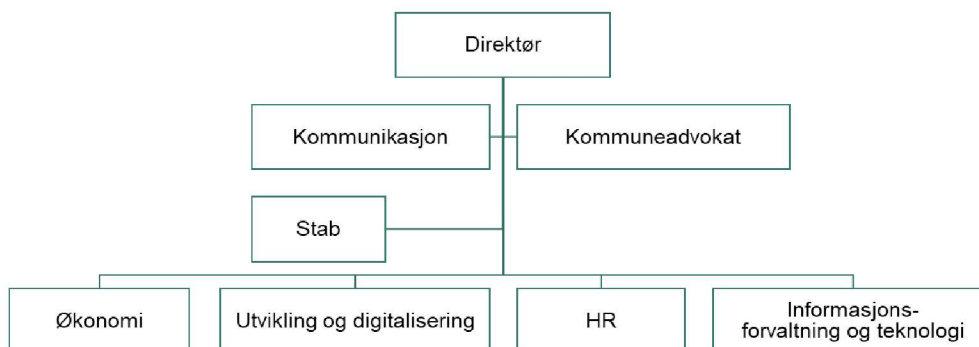
Arbeidet med strategisk posisjonering av Lørenskogs kommune i hovedstadsregionen er svært viktig for den langsiktige samfunnsutviklingen. Det er et prosjekt som vil kreve betydelig innsats og ressurser og som det ikke er funnet rom for innenfor gjeldende budsjetttrammer. Ambisjonen er å undersøke om det i en første fase i 2023 kan være mulig å knytte seg til masterstudenter i kommunikasjon for å få et godt kunnskapsgrunnlag, for deretter å forsøke å få på plass budsjettmidler til videre arbeid i 2024.

Bakgrunnen for forslaget er et tilleggsforslag som ble vedtatt i forbindelse med behandling av Økonomiplan 2023-2026 - perspektivmeldingen i KS-sak 57/22.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere tiltaket.

12 Styring og virksomhetsutvikling

Beskrivelse av organisasjonen

Avdelingen er organisert med tre stabsenheter og fire seksjoner. Det er ca. 110 ansatte i avdelingen.

Avdelingen leverer drift av støttetjenester, rådgivning og styringsfunksjoner innen fagområdene kommunikasjon, juridisk/kommuneadvokat HR, lønn, økonomi, regnskap, arkiv, service, IKT, politisk sekretariat, internkontroll, beredskap, informasjonssikkerhet, virksomhetsstyring, anskaffelser, tjenesteutvikling og digitalisering.

Prioriteringer i planperioden

Det har vært behov for å gjøre justeringer både i organisering og arbeidsmetoder i avdelingen det siste året. Justeringene trådte i kraft på forsommeren 2022 og ble satt i verk høsten 2022. Avdelingen har hatt en større turnover enn vanlig. Dette har gitt behov for å konsolidere organisasjonen og prioritere de viktigste oppgavene. Det er behov for å fortsette dette arbeidet inn i 2023.

Kommunen som demokratisk arena

En av de viktigste oppgavene til avdelingen er å understøtte de folkevalgte på en god måte. I 2023 er det igjen kommunevalg. Dette skal gjennomføres på en forsvarlig måte og de nyvalgte representantene skal mottas og få tilstrekkelig opplæring.

Kommunen ble i 2022 med i lokaldemokratiprojektet i regi av kommunal- og distriktsdepartementet. Dette videreføres i 2023. Hensikten med prosjektet er å øke deltagelsen blant grupper av innbyggere som ikke deltar i så stor grad som ønskelig.

God styring

God økonomistyring har vært et kjennetegn på Lørenskog kommune lenge, og er minst like viktig framover. For å bruke begrensede ressurser på en god måte og samtidig nå kommunens mål, er det avgjørende viktig med samarbeid mellom sektorene.

Helhetlig styring og god virksomhetsstyring er et viktig verktøy i dette arbeidet. Dette betyr prioritering i fellesskap, fordeling av ressurser og god styring. Sammen med virksomhetsstyringen henger også porteføljestyling.

Porteføljestyling handler om å definere, balansere og styre virksomheten på en slik måte at virksomhetens ressurser utnyttes best mulig. Virksomhetsarkitekturen er en viktig metode for å forstå sammenhenger og avhengigheter, og dermed avklare hvem og hva som blir berørt av ulike tiltak.

Styringsdata og analyse av disse er nyttige verktøy for å kunne ta gode beslutninger. Dette bidrar også til å forutse behov, og en viktig premis for å forstå utfordringsbildet underveis. Avdelingen fasiliterer et helhetlig analysemiljø som skal dekke hele kommuneorganisasjonen.

Internkontroll er viktig verktøy for å ha oversikt over risiko og avvik og gir input til forbedrings-tiltak.

Sikkerhet og beredskap

Trusselbildet innen informasjonssikkerhet er i stadig endring og det er svært viktig å ha et godt nok nivå på sikkerheten. Dette gjelder både kompetanse blant ansatte, men også gode tekniske sikkerhetstiltak. Truslene handler både om tyveri av data i vinnings hensikt, å ramme tjenester slik at de ikke er tilgjengelige, samt ramme offentlige virksomheter slik at tillit og omdømme tapes.

Kommunen evaluerte håndteringen av koronapandemien i 2022 og har identifisert noen forbedringspunkter. Beredskapsplanen skal revideres, og helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse startes opp høsten 2022. Revisjon av planverk, samt øvelser, vil gjennomføres i 2023. Det skal også være en øvelse høsten 2022 som sannsynligvis vil gi oppfølgingspunkter.

God kommunikasjon

God kommunikasjon handler både om å fortelle de gode hverdagshistoriene, håndtere krevende saker, fortelle om nye ting som skal skje, vise fram utviklingsprosjekter og formidle vedtak og føringer. Det å treffe innbyggerne med målrettede budskap, er helt avgjørende. Synlighet er viktig både for at innbyggere skal engasjere seg i saker, at kommunen skal ha et godt omdømme og for at ansatte og potensielle ansatte ser kommunen som et attraktivt sted å jobbe.

For at et bredt lag av befolkningen skal forstå og bli engasjert i kommunen, må kommunen ha et klart språk, bruke visuelle virkemidler og relevante kommunikasjonskanaler. I tråd med kommunikasjonsstrategien vil kommunen utvikle den generelle kompetansen på dette i kommunen.

Kommunen som attraktiv arbeidsgiver

Endring og forbedring krever ny kompetanse Ved å utvikle kompetansen hos medarbeiderne, vil man både sikre gode tjenester basert på oppdatert kunnskap. Kompetansepåfyll skal også bidra til at ansatte opplever en utvikling som gjør at de velger å bli i kommunen. Det er også vesentlig at kommunen tiltrekker seg gode søkere ved å være en attraktiv arbeidsgiver med gode utviklingsmuligheter og godt arbeidsmiljø. Det er også viktig at kommunen markedsfører seg som en god arbeidsgiver med interessante faglige utfordringer.

Gode ledere gir gode og fornøyde medarbeidere, god styring, gode resultater og tilfredsstillende tjenester til innbyggerne i Lørenskog kommune. I Lørenskog praktiseres tillitsbasert ledelse og våre ledere skal ha ferdigheter innen relasjonsbygging og kommunikasjon. Det skal også være en sterk kultur for endringsarbeid. Samarbeid med tillitsvalgte er en premis for å sikre både godt arbeidsmiljø og en kultur for endringsarbeid.

Arbeidet med HR-strategien har gitt verdifull innsikt i hvor ledere synes "skoen trykker". Forholdet mellom administrative oppgaver og ledelse av medarbeidere er noe flere synes er

krevenne, og det er behov for å se på lederstøtte, enten i form av verktøy eller omfordeling av arbeidsoppgaver for å frigjøre tid til ledelse.

Med god kompetanse og rutiner innen HR kan en unngå konflikter, sikre god leder- og medarbeiderutvikling og være en attraktiv arbeidsgiver.

Tjenesteutvikling og digitalisering

Tjenestegjennomgangen ble satt i gang i 2020 og hadde som mål å skape bærekraft i økonomien, se på kommunens tjenester for å sikre riktig kvalitet på riktig tjeneste til riktig bruker, samt kultur for samarbeid. Prosjektet ble avsluttet i 2022 og det er identifisert flere områder som skal følges opp videre i linjen.

Tjenesteutvikling med innbygger i sentrum handler om at tjenestene, arbeidsprosesser og informasjonsflyt henger sammen. Dette gir både god kvalitet og økt effektivitet.

Digitalisering og innovasjon er viktige virkemiddel for å få til endring. Kommunens satsinger og tjenester understøttes i stor grad av digitale løsninger, enten løsningene brukes direkte ut mot innbyggerne eller internt som støtte.

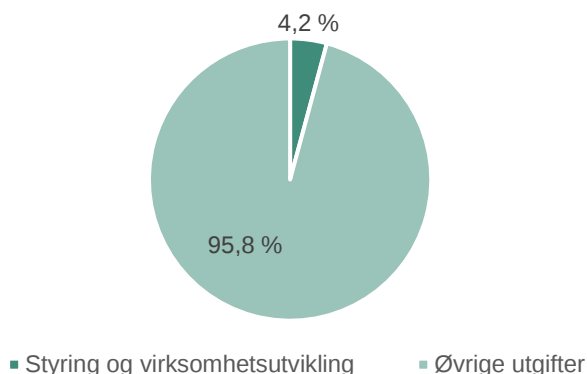
Digitaliseringstiltakene er mange. I tillegg til de lokale ambisjoner, ligger det krav fra sentrale myndigheter i form av fellesløsninger som skal implementeres. Avdelingen har forvaltningsansvar for metodeverk og har også fellesressurser for å gjennomføre prioriterte digitaliserings tiltak i alle sektorer i tråd med vedtatte strategier og planer. Se også kapittel 20 for revidert digitaliseringsstrategi for den neste planperioden.

Driftsbudsjett

Foreløpig fordeling på virksomhet

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Direktør - Styring og virksomhetsutvikling	15 674	12 017	14 408	17 208	17 208	17 208
Politisk ledelse og kontroll	12 730	15 061	17 653	16 087	17 653	16 087
Utvikling og digitalisering (UD)	35 326	42 312	43 027	42 527	42 527	42 527
HR	31 977	32 819	34 223	34 223	34 223	34 223
Informasjonsforvaltning og teknologi (IT)	18 505	18 216	20 693	20 693	20 693	20 693
Økonomi (ØK)	18 652	15 912	17 014	17 014	17 014	17 014
Sum	132 864	136 337	147 017	147 751	149 317	147 751

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	136 337	136 337	136 337	136 337
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	2 716	2 000	3 716	2 000
Tekniske justeringer				
Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar	-180	-180	-180	-180
Drift av sikkerhets- og flåtestyringsverktøy for mobile enheter (MDM)	1 000	1 000	1 000	1 000
Endring avtale NRV/NRA	1 000	1 000	1 000	1 000
Inntektskrav mot investeringer kommunikasjon	792	792	792	792
Kostnader SNR flyttes fra ansvar 99000 til 97150	508	508	508	508
Sum Tekniske justeringer	3 120	3 120	3 120	3 120
Sum Lønns- og prisvekst	4 849	4 849	4 849	4 849
Konsekvensjustert budsjett	10 685	9 969	11 685	9 969
Konsekvensjustert ramme	147 022	146 306	148 022	146 306
Kostnadsreducerende tiltak				
Kommune- og fylkestingsvalget 2023	-150	0	-150	0
Kutt i kursposter med 10%	-225	-225	-225	-225
Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser	-1 300	0	0	0
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-1 675	-225	-375	-225
Nye tiltak				
Beredskap og smittevernutstyr – lager	700	700	700	700
Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen	802	802	802	802
VIKUS og Romerike revisjon - økning fra 2022	168	168	168	168
Sum Nye tiltak	1 670	1 670	1 670	1 670
Nye tiltak og realendringer	-5	1 445	1 295	1 445
Ramme 2023-2026	147 017	147 751	149 317	147 751

Tekniske justeringer

Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar

Budsjetterte utgifter AFP samles i et sentralt ansvar. Dette vurderes hensiktsmessig, da kostnader innad i sektorene varierer sterkt fra år til annet.

Drift av sikkerhets- og flåtestyringsverktøy for mobile enheter (MDM)

Da kommunen i 2016 gjennomførte anskaffelse for leasing av nettbrett var det inkludert lisenser for håndtering av sikkerhet og styring av nettbrettene i avtalen. Det kjøpes derfor Workspace ONE-lisenser samtidig som antall nettbrett eller annet utstyr økes.

Nettbrettavtalen skal ut på anbud, og i behovsanalysen er det avdekket at kommunen kan benytte verktøy som kommunen allerede har. Dette vil gi en besparelse økonomisk, men også gi bedre informasjonssikkerhet og personvern. Det vil også medføre færre verktøy i kommunens portefølje.

Kostnadsreduserende tiltak

Kommune- og fylkestingsvalget 2023

Valg foreslås gjennomført med valgdag mandag 11. september, samt mulighet til å stemme på Lørenskog hus søndag 10. september. Det vil bli lagt opp til bruk av valgbil tilsvarende valget i 2021 og midler til dette dekkes opp av kun å ha stemmelokaler på Lørenskog hus på søndag. Kommunedirektøren anslår at denne løsningen vil gi en besparelse på ca. 150 000 kr i forhold til å holde alle syv lokaler åpne mellom 15.00 og 18.00.

Kommunedirektøren anslår at kostnadene for valgbilen vil være rundt 270 000 kr, hvor den største kostnaden er bemanning. Midlene til valgbil dekkes gjennom den økonomiske rammen som er satt av til gjennomføring av valget, forutsatt at kommunestyret følger kommunedirektørens forslag om å ha ett valglokale åpent søndag 10. september.

Dersom kommunestyret ønsker både valgbil og at alle lokaler er åpne på søndag, vil dette medføre en økt kostnad på ca. 350 000 kr. Innlagt besparelse på ca. 150 000 kr vil da tilbakeføres, og det vil være behov for en tilleggsbevilgning på ca. 200 000 kr.

Gjennomføring av kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023 er redegjort for i kommunestyresak 138/22 den 26. oktober 2022.

Kutt i kursposter med 10 %

Det legges til grunn at en større andel kurs og opplæring skjer digitalt enn tidligere, noe som medfører lavere kostnader til kurs, reise og opphold.

Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser

Som et midlertidig tiltak i 2023 legges det inn en besparelse på 5 mill. kr på administrative stillinger og ressurser. Rent praktisk vil dette blant annet bety at stillinger det oppstår ledighet i, holdes ledige i minst 3 måneder dersom ikke andre hensyn taler imot dette. Tiltaket vil kunne medføre noe lavere administrativ kapasitet.

Nye tiltak

Beredskap og smittevernutstyr - lager

Beredskap er et område som har fått økt oppmerksomhet i Lørenskog de siste årene. Både grunnet pandemien, hendelsene i Gjerdrum i forbindelse med jordskredet og situasjonen i samfunnet for øvrig. Det er omfordelt vesentlig mer ressurser internt, men det er behov for noe bistand og midler til gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser, øvelser, mv.

Det er behov for å ha et beredskapslager som ivaretar behovet for tilgang på smittevernutstyr i krisesituasjoner der ledetider kan øke. Et slik lager vil være dimensjonert med en minimumsberedskap på ca. 8 ukers forbruk i krisesituasjon. Det er i tillegg vurdert at Lørenskog kommune skal ha et beredskapslager hos sin avtaleleverandør av medisinsk forbruksmateriell. Ved å etablere et eksternt lager vil man sikre at produktene tilfredsstillende gjeldende lovkrav og standarder for smittevernutstyr og at de er innenfor holdbarhetsdato. Leverandøren skal videre sikre en forsvarlig rullering av produktene, samt bære kostnadene for eventuell kassering og etterfylling av kasserte produkter.

Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen

For å forbedre informasjonssikkerheten, og redusere sårbarheter, er det behov for å få tilgang til bedre funksjonalitet og sikkerhetsmekanismer i Microsoft-plattformen som kommunen benytter. I tillegg er det behov for å etablere verktøy for å forbedre sikkerheten på alle PCer til ansatte i kommunen og ivareta en sikker drift. Både KS og enkelte departementer har kommet med sterke anbefalinger om å få på plass disse sikkerhetstiltakene.

VIKUS og Romerike revisjon - økning fra 2022

Økningen skyldes i all hovedsak lønns- og prisvekst.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Digitaliseringsmidler - økt satsing	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum	2 000	2 000	2 000	2 000

Digitaliseringsmidler - økt satsing

Forslaget gjelder ønske om økt satsing på kommunens digitaliseringsstrategi. Det er ikke funnet rom for å foreslå bevilgningene utover det som allerede som ligger i gjeldende budsjett og den økning som ble vedtatt i forrige økonomiplan.

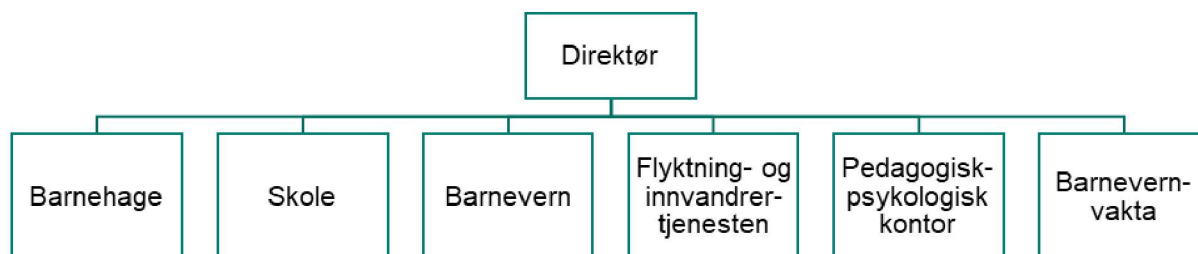
Investeringsbudsjett

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Lørenskog rådhus - opprustning	109 600	97 000	0	97 000	57 557	0	0	0	57 557
P20 Utvikling og digitalisering					5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Sum Investeringsprosjekt	0	0	0	0	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000

For beskrivelse av de enkelte investeringsprosjekter henvises til kapittel om investeringer.

13 Oppvekst og utdanning

Beskrivelse av organisasjonen

Sektoren består av seks virksomheter, og har i 2022 ca. 1 220 årsverk.

I Lørenskog kommune har 2 630 barn barnehageplass i 20 kommunale barnehager og i 25 private barnehager (inklusive Ahus-barnehagene).

Grunnskolevirksomheten gir tilbud til 3 677 barneskoleelever på 8 barneskoler, og 1 543 ungdomsskoleelever på 4 ungdomsskoler. Det gis også grunnskoletilbud til voksne, samt tilbud i norsk og samfunnskunnskap til innvandrere og flyktninger. Utekontakten er en oppsøkende tjeneste for ungdom. De samarbeider tett med både ungdomsskoler, videregående skoler og andre virksomheter i kommunen i den brede ungdomssatsingen.

Sektoren har ansvaret for barnevernstjenesten og den interkommunale barnevernsvakta på Romerike.

Mangfold og inkludering ivaretar tilbud innenfor introduksjonsordningen for flyktninger.

Pedagogisk-psykologisk kontor har ressursenhet for førskolebarn og ansvaret for sakkyndige utredninger for både barnehagebarn, elever i grunnskolen og elever i voksenopplæringen.

Politisk er sektoren knyttet til oppvekst- og utdanningsutvalget.

Prioriteringer i planperioden

Barnehager og skoler

Se neste kapittel om «Vekst i barnebefolkningen»

Bred ungdomssatsing

Bred ungdomssatsing innebærer å prioritere tiltak som retter seg mot ungdomsbefolkningen. En slik satsning er forutsatt å skje i samarbeid med frivilligheten og næringsliv. Det er etablert nye møteplasser i sentrum, det oppsøkende arbeidet og det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet er styrket. I samarbeid med politiet har kommunen en satsning på forebygging og bekjempelse av ungdoms- og gjengkriminalitet. Trygghetsvandring og befaringer bidrar til å få oversikt over hvordan man kan legge til rette for kriminalitetsforebyggende tiltak i miljøet.

For å bygge gode og trygge oppvekstmiljøer, vil kommunen følge med på utviklingen i levekårsutfordringer som fattigdom i barnefamilier, trangboddhet og sosiale forskjeller i helse. Tiltakene og tjenestetilbudet til innbyggerne må rette seg mot utfordringene. Kommunen vil balansere universelle, spesielle og individuelle tiltak rettet mot generelle og spesifikke temaområder.

Ungdataundersøkelsen fra 2022 viser at de fleste barn og ungdom er aktive, veltilpassede og at mange er godt fornøyd med kultur- og tjenestetilbudet i kommunen. Resultatene viser også at kommunen jobber godt med forebygging av rus og psykiske helseplager. Allikevel går trygghetsfølelsen noe ned og omtrent en fjerdedel av elevene på ungdomsskolen deltar ikke i faste fritidsaktiviteter. Skjermbruk går opp, mens fysiske plager og bruk av smertestillende medikamenter øker, både i kommunen og landet for øvrig. Kommunen vil bruke resultatene fra undersøkelsen til å kartlegge styrker og svakheter i målgruppen og finne de treffsikre tiltakene.

Veksten i kommunen gjør at skolene stadig utvider klassene med nye elever som må inkluderes i etablerte vennemiljøer. Dette utfordrer både unge og voksne til å bygge nye vennskap for å sikre trivsel og trygghet for alle i en krevende ungdomstid. Nabolagene endres stadig med nye innflyttere som trenger tid på å etablere tilhørighet.

Mer åpne skoler og barnehager, nye idrettsanlegg, sosiale møteplasser og nærmiljøtiltak vil legge til rette for tilhørighet og trivsel for alle aldersgrupper, også ungdom.

Positive alternativer til normbrytende atferd er nøkkelen til å snu en uheldig utvikling. Kommunen satser derfor på utdanning og jobbmuligheter for ungdom. Jobbkafé, deltids- og sommerjobber, praksis- og lærlingeplasser skal utvikles og legge til rette for å unngå utenforskap og arbeidsledighet blant unge voksne.

Kvalitet i barnehagen

Barnehagene i Lørenskog er små flerkulturelle samfunn i seg selv. Det skal satses på økt evne til inkludering i barnehagene for å oppnå en god kultur for ivaretagelse av mangfold og de ulike behovene som barna har. Det avgjørende er at alle barn opplever å få være seg selv i et inkluderende fellesskap og å få like muligheter til å utvikle seg ut fra sine forutsetninger.

Ressursenhet for førskolebarn

Ressursenhet for førskolebarn har et særlig ansvar for å ivareta vedtak for barn med funksjonsnedsettelse. De arbeider også for å fremme inkludering for barn med særskilte behov. Det er betydelig vekst i antall barn med rett til spesialpedagogisk hjelp og særskilt tilrettelagt barnehagetilbud.

PP-tjenesten

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) skal hjelpe skoler og barnehager med å legge til rette for barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging. Hensikten er at de får et inkluderende, likeverdig og tilpasset pedagogisk tilbud. PP-tjenesten hjelper barnehager og skoler med kompetanse- og organisasjonsutvikling, i tillegg til sitt sakkyndighetsarbeid, slik at de lykkes med tilretteleggingen. Det registreres fortsatt en betydelig vekst i antall henvisninger til virksomheten noe som fordrer økt kapasitet.

Logopedtjenesten

Logopedtjenesten har i dag 170 saker i skoler og barnehager i tillegg til alle sine kompetansehevende tiltak ut mot skoler og barnehager på systemnivå. Statsforvalteren har påpekt at kommunen i løpet av året skal fatte individuelle vedtak om logopedtjenester. For å oppfylle dette kravet, vil tjenesten bli omorganisert.

Oppvekstreformen/barnevernsreformen

Barnevernsreformen trådte i kraft 1. januar 2022. Reformen gir større faglig og økonomisk ansvar til kommunen. I Lørenskog innarbeides reformen gjennom et tverrfaglig prosjekt for å sikre bedre og mer helhetlige tjenester.

En av målsettingene med prosjektet er å sikre at det forebyggende arbeidet effektiviserer innsatsen og samarbeidet. Dette er viktig for den enkeltes livskvalitet, men også for å unngå fremtidige utgifter knyttet til mer kostnadsdrivende og inngripende tiltak.

Det har de siste årene kommet nye lovkrav om styrking av samhandlingen rundt barn og familier. Det er nye samarbeidsbestemmelser i all velferdslovgivning, ny forskrift om individuell plan, ny lovgivning om barnekoordinator, samt krav om kartlegging av psykisk helse og rus for barn og ungdom med barnevernstiltak. Dette er nye oppgaver som ikke kan løses innenfor barneverntjenestens alene, men krever samarbeid både med Oppvekst og utdanning og Helse, omsorg og mestring.

Konsekvenser av dommer i Den europeiske menneskerettsdomstolen kan medføre økte utgifter til ekstern juridisk bistand, eksterne sakkyndige psykologer og kulturtolker.

Ny barnevernlov og endrede kompetansekrav

Ny barnevernlov trer i kraft 1. januar 2023. Det stilles større krav til det barnevernfaglige arbeidet og tiltakene som settes inn. Ny lov medfører blant annet behov for tilrettelegging for at alle ansatte innfrir krav til mastergrad innen 2031. I tillegg er tjenesten pålagt å sikre systematisk veiledning til alle ansatte.

For å møte kravene til økt spesialisering i tjenesten, vurderes det om det er hensiktsmessig med organisatoriske justeringer som blant annet å styrke ledelse av tjenesten. Økt spesialisering innebærer blant annet at kommunen fremover skal tilby hjelpetiltak som tidligere ble levert av Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat).

Ungdomssatsingen har gitt gode resultater for de ungdommene og familien som har fått hjelp. Gjennom Unify er det gitt verdifull hjelp til unge og familier som ellers kunne hatt behov for mer omfattende og dyrere tjenester. Det er et økende behov for denne type tiltak fremover.

Nytt barnevernfaglig kvalitetssystem skal innføres og tas i bruk.

Styrking av frivilligheten og nettverksskapende arbeid overfor innvandrersamfunn

Lørenskog kommune har fått tildelt ansvar fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) for å forvalte tilskuddsordningen "Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner" for 2022. Lørenskog har fått ca. 1,8 mill. kr. Formålet med ordningen er å øke arbeids- og samfunnsdeltakelsen blant innvandrere og deres barn.

For at kommunen skal være et godt sted å bo for alle, og for å sikre økonomisk og sosial bærekraft, må det systematiske nettverks- og dialogarbeidet med innvandrersamfunnene videreføres. Samtidig må det satses på å bistå innvandrersamfunn og andre frivillige organisasjoner i kapasitetsoppbygging slik at de kan bidra aktivt inn i kommunens kvalifisering- og inkluderingsarbeid via ny tilskuddsordning.

Bosetting av flyktninger og introduksjonsprogram

Lørenskog har et bosettingsvedtak på 220 personer for 2022 som har sammenheng med flyktningssituasjonen i Ukraina. Det legges til grunn en bosetting av ca. 200 flyktninger i 2023, som kommer i tillegg til de som ble bosatt i 2022. For 2024 er det lagt til grunn en bosetting på 20 flyktninger, og at en andel av flyktningene fra 2022 og 2023 fortsatt er bosatt. Samlet gir

dette behov for å styrke tjenesten med ressurser og midler til introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger. Dette finansieres av det statlige integreringstilskuddet.

Vekst i barnebefolkningen

Oppdaterte befolkningsprognoser

De siste oppdaterte befolkningsprognosene viser fortsatt vekst i barnetallene. Første halvår 2022 viser en klart større vekst enn tilsvarende periode i 2021. Veksten er fremdeles høyest blant unge familier i etableringsfasen, og den største prosentvise endringen i barnegruppen er i gruppen barn fra 1-5 år der veksten er på 5 %. For barn i grunnskolealder er veksten på 1,9 % i samme periode.

Helhetlig grep om utbyggingen av skoler og barnehager

Med en svært rask og delvis uforutsigbar vekst i barnegruppene, er det utfordrende å sikre tilstrekkelig kapasitet. Dette krever langsiktig arbeid med planlegging, bygging og etablering av virksomheter som oppfyller kommunens behov og gjeldende lovkrav. I tillegg betyr bygging av nye barnehager og skoler store investerings- og driftskostnader for kommunen.

I plan for barnehage- og skoleutbygging, vedtatt i kommunestyret i sak 154/21 i desember 2021, ble utbyggingsplan for barnehager og skoler justert i tråd med prognosene for 2021.

Det er behov for å få et mer helhetlig grep om utbyggingen av skoler og barnehager slik at man sikrer best mulig kapasitetsutnyttelse og en investeringstakt som kommunen kan bære. For å få til dette, vurderes det som nødvendig å se på alle planlagte utbygginger fremover. Blant annet ligger tre skoler i sentrumsområdet inne i planen for skoleutbygging.

Å se disse prosjektene i sammenheng betyr å se med nye øyne på behov og struktur i stedet for å ta utgangspunkt i eksisterende skoler og deres plassering. Det er naturlig at utvalget som skal utarbeide ny plan for barnehage- og skoleutbygging vurderer dette nærmere.

Barnehage

Nye prognoser viser at det er behov for minst 100 barnehageplasser hvert år i økonomiplanperioden. Dette er en økning fra fjorårets prognose som viste en nedgang, og der det så ut til at behovet for etablering kun var omkring 75 barnehageplasser årlig.

Dette året er det åpnet ny 8-avdelingsbarnehage på Ødegården, Steinerud barnehage. I tillegg er Grønli barnehage utvidet med tre avdelinger. Totalt medfører dette en økning på ca. 200 barnehageplasser.

Til tross for at oppstart av til sammen tre avdelinger knyttet til Steinerud og Grønli utsettes til 2023, er det ytterligere behov for etablering av ca. 100 plasser dette året. Etableringen må minst ha en levetid ut økonomiplanperioden for å sikre tilstrekkelig kapasitet i perioden.

Det planlegges videre etablering av en 6-avdelings barnehage, Skårerbyen, på Skårer syd i 2024. Videre må det etableres en 6-avdelings barnehage i 2025 og i 2026.

Dekningsgraden i barnehagene, både kommunale og private, er 93,2 % per august 2022, og målsetningen i «Plan for barnehage- og skoleutbygging» er 93,5 %.

Skole

Veksten i grunnskolen viser seg tydeligst på de laveste trinnene i barneskolen. Høsten 2022 ble kapasiteten økt med en ekstra 1. klasse på Fjellhamar skole og en ekstra 1. klasse tilhørende Benterud skole, men med en midlertidig plassering på Solheim skole.

I tillegg er det etablert en ekstra 2. klasse på Rasta skole, og en ekstra 6. klasse på Fjellhamar skole i tråd med behovene i de ulike områdene av kommunen. Elevtallet ved skolestart høsten 2022 utgjorde ca. 150 flere elever enn forrige skoleår. Dette er en høyere vekst enn tidligere prognoser viser. Oppdaterte elevtallsprognoser viser en økning på ca. 600 elever i perioden 2022-2026. Dette er 100 flere elever enn i prognosetallene fra 2021. I samme periode viser prognosene en elevtallsvekst i underkant av 100 elever på ungdomstrinnet.

Kapasiteten økes ved bygging av ny Fjellhamar skole og utvidelse av Benterud skole. Det tilrettelegges for økt kapasitet på Kjenn skole. I en overgangsperiode vil Fjellsrud skole låne ubrukte arealer på Fjellhamar skole fra 2023 og inntil det er nødvendig å anvende denne kapasiteten på barnetrinnet.

Grunnskolen opplever fremdeles et økende antall barn med store og sammensatte funksjonsnedsettelse. Kapasiteten i basene for elever med nedsatt funksjonsevne er fullt utnyttet. Ved oppstart av nytt skoleår høsten 2022, er det etablert nye grupper for barn med store og sammensatte funksjonsnedsettelse både på Solheim skole og Fjellhamar skole.

Antall baseplasser på barnetrinnet økes når Fjellhamar skole står ferdig våren 2023, og når utvidelsen av Benterud skole står klar ved overgangen til 2024. En ny base ved Løkenåsen skole vil stå ferdig våren 2023 og vil gi plass til 10-12 nye elever på ungdomstrinnet.

Gjennomsnittlig oppfylingsgrad i de kommunale grunnskolene er per september 2022 på 87,7 %. Det er imidlertid stor variasjon fra skole til skole, fra 80 % til 95,7 %. I «Plan for barnehage- og skoleutbygging» er det vurdert som hensiktsmessig å legge til grunn en maksimal oppfylingsgrad på 90 % på hver enkelt skole. En for høy oppfylingsgrad medfører at det ikke er kapasitet på enkelttrinn til nye elever.

Rekruttering og inkludering

Det er krevende å rekruttere barnehagelærere og lærere som oppfyller kravene i barnehage-loven og opplæringsloven, fordi konkurransen om arbeidskraften er høy i vårt område. Dersom kommunen ikke klarer å rekruttere godt kvalifiserte barnehagelærere og lærere, vil dette kunne ha konsekvenser for kvaliteten.

Arbeid med inkludering av nye innbyggere, for å sikre at de opplever tilhørighet til kommunen, er sentralt for alle som jobber i barnehager og skoler. Dette er imidlertid ikke noe de ansatte i barnehager og skoler kan ta ansvar for alene. Støttesystemene, laget rundt barnet, må også ha kapasitet til, og ta ansvar for, å støtte barn og unge, ansatte og foresatte i vår kommune.

Driftsbudsjett

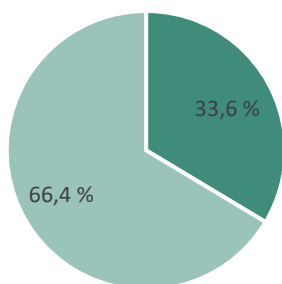
Foreløpig fordeling på virksomhet

Beløp i 1000	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Direktør - Oppvekst og utdanning	8 688	12 932	8 076	9 376	9 376	9 376
Grunnskole	482 857	467 940	506 269	517 419	518 019	518 019
Barnehage	344 595	372 702	405 564	420 054	436 654	452 714
Pedagogisk psykologisk kontor	40 933	44 971	48 382	48 382	49 282	49 282
Lørenskog voksenopplæring	6 409	6 798	8 013	8 013	8 013	8 013
Barnevern	61 278	77 080	84 713	82 313	82 063	82 063

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Flyktning- og innvandrertjenesten	15 740	17 737	49 284	32 484	19 784	19 784
Sum	960 500	1 000 160	1 110 301	1 118 041	1 123 191	1 139 251

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

■ Oppvekst og utdanning
 ■ Øvrige utgifter

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	1 000 160	1 000 160	1 000 160	1 000 160
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	2 500	2 500	2 500	2 500
Budsjettendringer inneværende år				
Ekstra naturfagtime innføres ikke	-795	-795	-795	-795
Gratis SFO for 1. trinn (12 timer) fra høst 2022 - helårseffekt	11 191	11 191	11 191	11 191
Redusert makspris i barnehage fra høst 2022 - helårseffekt	6 214	6 214	6 214	6 214
Redusert pensjonstilskudd, private barnehager - fra 11 % til 10 %	-1 515	-1 515	-1 515	-1 515
Sum Budsjettendringer inneværende år	15 095	15 095	15 095	15 095
Tekniske justeringer				
Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar	-1 840	-1 840	-1 840	-1 840
Drift av sikkerhets- og flåtestyringsverktøy for mobile enheter (MDM)	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Tekniske justeringer	-2 840	-2 840	-2 840	-2 840
Sum Lønns- og prisvekst	20 295	20 295	20 295	20 295
Konsekvensjustert budsjett	35 050	35 050	35 050	35 050
Konsekvensjustert ramme	1 035 210	1 035 210	1 035 210	1 035 210
Demografijustering				
Behov for barnehageplasser	18 400	30 700	46 000	61 300
Elevtallsvekst i grunnskolen	6 700	12 400	16 500	16 500
Sum Demografijustering	25 100	43 100	62 500	77 800
Endringer som følger av statsbudsjettet				
Barnevernreformen - økt kompensasjon	1 685	1 685	1 685	1 685
Redusert makspris i barnehage fra 1. januar 2023	800	800	800	800
Samværsplan som følge av ny barnevernlov i 2023	240	240	240	240

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Sum Endringer som følger av statsbudsjettet	2 725	2 725	2 725	2 725
Tiltak iverksatt tidligere år				
Styrking av baseplasser (spesialavdeling) på tre skoler	4 500	7 500	9 000	9 000
Styrking av pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)	1 800	1 800	1 800	1 800
Styrking av særskilte hjelpetiltak i grunnskolen	5 000	6 000	6 000	6 000
Styrking støtteassistenter i barnehagen	400	1 600	1 600	1 600
Økte kostnader kjøp av skoleplasser i andre kommuner	2 700	2 700	2 700	2 700
Sum Tiltak iverksatt tidligere år	14 400	19 600	21 100	21 100
Kostnadsreducerende tiltak				
Ikke tilby sommerskole	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Kutt i kursposter med 10%	-723	-723	-723	-723
Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser	-1 300	0	0	0
Nedleggelse av tiltaket "Ta tak"	-315	-315	-315	-315
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-3 838	-2 538	-2 538	-2 538
Nye tiltak				
Bosetting av flyktninger	29 500	12 700	0	0
Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen	404	404	404	404
Grunnskoleundervisning flyktninger	4 000	4 000	0	0
Inventar og utstyr nye Benterud skole	0	1 000	0	0
Nytt fagsystem barnevernet	2 500	100	-150	-150
Styrking av barnehage- og skolekontoret	0	900	900	900
Styrking av pedagogisk psykologisk tjeneste	0	0	900	900
Styrking av ressursenheten PPK - støttepedagog i barnehage	800	800	800	800
Økning av pedagogandel i barnehagene	0	540	1 840	2 600
Økt arbeidsgodtgjøring fosterhjem	1 000	1 000	1 000	1 000
Økte refusjoner utenbys barn i barnehage	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum Nye tiltak	36 704	19 944	4 194	4 954
Nye tiltak og realendringer	75 091	82 831	87 981	104 041
Ramme 2023-2026	1 110 301	1 118 041	1 123 191	1 139 251

Demografijustering

Behov for barnehageplasser

Det er fortsatt stor vekst i barnebefolkningen i Lørenskog. Ifølge årets nye prognoser, vil det være behov for å etablere omkring 100 barnehageplasser hvert år i økonomiplanperioden. Dette er en økning fra fjorårets befolkningsprognose.

For høsten 2023 er det behov for å etablere omkring 100 barnehageplasser. Det skal i tillegg tas i bruk tre avdelinger som ikke er blitt tatt i bruk ved Steinerud barnehage og Grønli barnehage. Det er også lagt til grunn at noen plasser blir lagt ned i familiebarnehagene og at Klubben barnehage legges ned.

Det er videre lagt til grunn et behov for 100 nye barnehageplasser til august, oppstart av barnehageåret, hvert år i planperioden.

Elevtallsvekst i grunnskolen

Oppdaterte befolkningsprognoser fra juni 2022 viser en større vekst i elevtallet enn forrige prognose. Grunnskolen kompenseres for økning av antall klasser.

Høsten 2022 ble det opprettet fire nye klasser som var en klasse mer enn prognostisert. Det legges til grunn behov for å opprettelse av fire nye klasser ved nytt skoleår i 2023, og seks nye klasser høsten 2024.

Budsjettendringer inneværende år

Ekstra naturfagtime innføres ikke

I Stortingets behandling av statsbudsjett for 2022 ble den foreslåtte innføringen av en ekstra naturfagtime i grunnskolen reversert.

Gratis SFO for 1. trinn (12 timer) fra høst 2022 - helårseffekt

I statsbudsjettet for 2022 ble det vedtatt gratis SFO for 1. trinn (12 timer) fra høsten 2022, og dette er kompensert med helårseffekt for 2023.

Redusert makspris i barnehage fra høst 2022 - helårseffekt

I statsbudsjettet for 2022 ble det vedtatt en redusert makspris i barnehage fra høsten 2022, og dette er kompensert med helårseffekt for 2023.

Redusert pensjonstilskudd, private barnehager - fra 11 % til 10 %

I statsbudsjettet ble det vedtatt en ytterligere reduksjon av pensjonspåslaget til private barnehager i sammenheng med beregning av tilskudd til private barnehager.

Tekniske justeringer

Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar

Budsjetterte utgifter AFP samles i et sentralt ansvar. Dette vurderes hensiktsmessig, da kostnader innad i sektorene varierer sterkt fra år til annet.

Drift av sikkerhets- og flåtestyringsverktøy for mobile enheter (MDM)

Da kommunen i 2016 gjennomførte anskaffelse for leasing av nettbrett var det inkludert lisenser for håndtering av sikkerhet og styring av nettbrettene i avtalen. Det kjøpes derfor Workspace ONE lisenser samtidig som antall nettbrett eller annet utstyr økes.

Nettbrettavtalen skal ut på anbud, og i behovsanalysen er det avdekket at kommunen kan benytte verktøy som kommunen allerede har. Dette vil gi en besparelse økonomisk, men også gi bedre informasjonssikkerhet og personvern. Det vil også medføre færre verktøy i kommunens portefølje.

Endringer som følger av statsbudsjettet

Barnevernreformen - økt kompensasjon

Det er i statsbudsjettet foreslått å øke rammetilskuddet til kommunen med 1,685 mill. kr som kompensasjon for ansvarsoverføringer ved barnevernreformen.

Redusert makspris i barnehage fra 1. januar 2023

Det er i statsbudsjettet foreslått en redusert makspris i barnehagen fra 3 050 kr til 3 000 kr per måned, og gratis for tredje barn i barnehagen.

Samværsplan som følge av ny barnevernlov i 2023

Det er i statsbudsjettet foreslått en bevilgning til barnevernet som blant annet skal dekke skjerpede krav til samværsplaner, som er en oppfølging av dommene fra den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen (EMD).

Tiltak iverksatt tidligere år

Styrking av baseplasser (spesialavdeling) på tre skoler

Det er et økt antall elever med store og sammensatte behov. Etablering av nye baser krever økte ressurser, og det er foreslått en økning knyttet til baser ved Løkenåsen skole, Fjellhamar skole og Benterud skole.

Styrking av pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

PPT arbeider blant annet med sakkyndige vurderinger av barn og elevers særlige behov. Det har vært en stor vekst i barnebefolkningen, og økningen har ført til stor vekst i antall henvisninger på barn mellom 1-12 år med ulike spesielle behov. Økt bemanning med to årsverk vil bidra til å gjennomføre lovpålagte og forebyggende arbeidet.

Styrking av særskilte hjelpetiltak i grunnskolen

Andel elever som blir henvist til PP-tjenesten har økt kraftig, og andel elever med rett til spesialundervisning har økt. Det er allerede i 2022 iverksatt hjelpetiltak for å dekke dette behovet fordelt på de ordinære skolene.

Styrking støtteassistenter i barnehagen

Økningen i antall barn med behov for støtteressurser er i vesentlig grad et resultat av den store befolkningsveksten. Det er en markant økning av barn med utredninger/vedtak som kommer flyttende til kommunen. Støtteassistenter arbeider med barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagene. Det er lag til opp til en liten økning i 2023. Fra 2024 utgjør bevilgningen 3 årsverk.

Økte kostnader kjøp av skoleplasser i andre kommuner

Det er både økte kostnader til skoleplasser og lavere refusjoner fra andre kommuner som medfører økt finansieringsbehov.

Kostnadsreducerende tiltak

Ikke tilby sommerskole

I 2022 ble sommerskolen gjennomført med kommunale midler, mens den i 2021 ble finansiert med statlige midler. Det er vanskelig å finne plass til dette tiltaket slik budsjett situasjonen for 2023 ser ut.

Kutt i kursposter med 10%

Det legges til grunn at en større andel kurs og opplæring skjer digitalt enn tidligere, noe som medfører lavere kostnader til kurs, reise og opphold.

Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser

Som et midlertidig tiltak i 2023 legges det inn en besparelse på 5 mill. kr på administrative stillinger og ressurser. Rent praktisk vil dette blant annet bety at stillinger det oppstår ledighet i, holdes ledige i minst 3 måneder dersom ikke andre hensyn taler imot dette. Tiltaket vil kunne medføre noe lavere administrativ kapasitet.

Nedleggelse av tiltaket "Ta tak"

Avvikling av lavterskeltiltaket "Ta Tak" som er en språk- og arbeidstreningsarena for flyktninger og innvandrere med lave norskkunnskaper, lite formell kompetanse og lite til ingen arbeidserfaring fra Norge. Tiltaket er etter pandemien lite anvendt av henvisende instanser og foreslås derfor avviklet.

Nye tiltak

Bosetting av flyktninger

Det legges til grunn en bosetting av ca. 200 flyktninger i 2023. Dette er omtrent samme nivå som i 2022, og har sammenheng med flyktningsituasjonen i Ukraina. For 2024 er det lagt til grunn en bosetting på 20 flyktninger, og at en andel av flyktingene fra 2022 og 2023 fortsatt er bosatt. Situasjonen vil bli vurdert på nytt neste år. Samlet gir dette behov for å styrke tjenesten med ressurser og midler til introduksjonsordningen for flyktninger. Dette finansieres av det statlige integreringstilskuddet.

Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen

For å forbedre informasjonssikkerheten, og redusere sårbarheter, er det behov for å få tilgang til bedre funksjonalitet og sikkerhetsmekanismer i Microsoft-plattformen som kommunen benytter. I tillegg er det behov for å etablere verktøy for å forbedre sikkerheten på alle PCer til ansatte i kommunen og ivareta en sikker drift. Både KS og enkelte departementer har kommet med sterke anbefalinger om å få på plass disse sikkerhetstiltakene.

Grunnskoleundervisning flyktninger

Undervisningstilbud til flyktingbarn, hovedsakelig fra Ukraina.

Inventar og utstyr nye Benterud skole

Utviklingen av Benterud skole skal ferdigstilles i 2024, og det vil være behov for inventar og utstyr som ikke dekkes av investeringsprosjektet.

Nytt fagsystem barnevernet

Fagsystemet Familia fases ut og det er nødvendig med nytt fagsystem. Det vil i løpet av 2023 påløpe doble kostnader for en periode mens systemet etableres og tas i bruk. Det anslås lavere lisenskostnader i planperioden.

Styrking av barnehage- og skolekontoret

Det er en stor vekst i barnebefolkningen og dette medfører økte oppgaver for barnehage- og skolekontoret. Dette gjelder oppfølging både i forhold til daglig drift og investeringsprosjekter.

Styrking av pedagogisk psykologisk tjeneste

Vekst i barnebefolkningen medfører økt lovpålagte og forebyggende arbeid innen pedagogisk psykologisk tjeneste. Det foreslås å styrke tjenesten med en stilling i 2025.

Styrking av ressursenheten PPK - støttepedagog i barnehage

Økningen i antall barn med behov for støtteressurser er i vesentlig grad et resultat av den store befolkningsveksten. Det er en markant økning av barn med utredninger/vedtak som kommer flyttende til kommunen. Pedagogstillingen vil jobbe med barn med vedtak om støttepedagog/spesialpedagog i barnehagen.

Økning av pedagogandel i barnehagene

Det skal innen 2025 være 50 % pedagogandel i barnehagene. For å oppnå dette må ca. 20 stillinger omgjøres fra fagarbeidere til barnehagelærerstillinger. Det foreslås at 10 stillinger gjøres om fra høst 2024 og nye 10 stillinger fra høst 2025.

Økt arbeidsgodtgjøring fosterhjem

For å kunne imøtekomme nasjonale anbefalinger for arbeidsgodtgjøring for fosterhjem, er det behov for å øke budsjettammen for arbeidsgodtgjøring.

Økte refusjoner utenbys barn i barnehage

Det er flere utenbys barn i barnehagene, og det forventes en økt refusjon fra andre kommuner.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Sommerskole	1 500	1 500	1 500	1 500
Styrking støtteassistenter i barnehagen i 2023	1 200	0	0	0
Tilrettelegge for mastergrad til ansatte i barnevernet	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum	3 700	2 500	2 500	2 500

Sommerskole

Sommerskole ble gjennomført med statlige midler i 2021 og videreført som kommunalt tiltak i 2022.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere tiltaket i planperioden.

Styrking støtteassistenter i barnehagen i 2023

Økningen av barn med særlige behov er større enn den generelle befolkningsveksten, og de har behov for særlig oppfølging i barnehagene.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere tiltaket i 2023.

Tilrettelegge for mastergrad til ansatte i barnevernet

Det er innført krav til masterutdannelse i barnevernet. Innen 2031 skal alle som arbeider i barneverntjenesten ha utdanning på masternivå. Dette innebærer økte lønnskostnader for de som nå utdanner seg for å fylle utdanningskravet.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere tiltaket.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan			
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026
Investeringsprosjekter								
Skoler og tilhørende anlegg								
Alternative investeringstiltak for skole		60 000	0	60 000	20 000	20 000	20 000	0
Benterud skole – utvidelse	536 090	509 600	-10 000	499 600	255 082	25 000	0	0
Fjellhamar skole, idretts- og svømmehall	1 865 500	1 821 950	-61 477	1 760 473	240 141	0	0	0
Kjenn skole - kapasitetsutvidelse		37 813	0	37 813	0	12 000	0	0
Løkenåsen skole – paviljong spesialbase		20 000	0	20 000	19 000	0	0	0
Åsen skole – utvidelse		525 000	0	525 000	0	0	0	15 000
Sum Skoler og tilhørende anlegg	2 401 590	2 974 363	-71 477	2 902 886	534 223	57 000	20 000	15 000

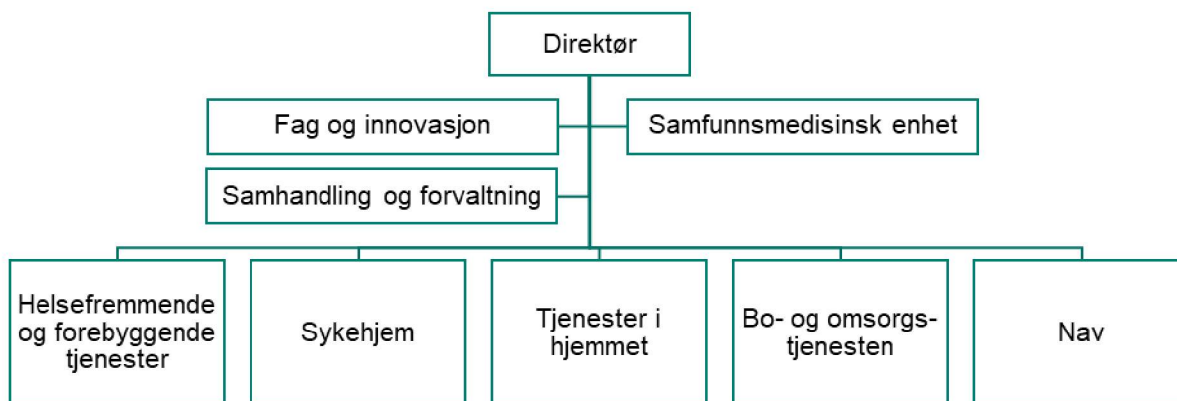
Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan			
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026
Investeringsprosjekter								
Barnehager								
Barnehage 2023		25 000	0	25 000	25 000	0	0	0
Barnehage 2024		76 750	0	76 750	1 000	75 000	0	0
Barnehage 2025		55 722	0	55 722	5 000	45 000	0	0
Barnehage 2026		60 000	0	60 000	0	1 500	28 500	30 000
Grønli barnehage	72 000	66 420	0	66 420	6 221	0	0	0
Steinerud barnehage	150 600	138 919	-1 687	137 232	10 285	0	0	0
Sum Barnehager	222 600	422 811	-1 687	421 124	47 506	121 500	28 500	30 000

For beskrivelse av de enkelte investeringsprosjekter henvises til kapittel om investeringer.

14 Helse, omsorg og mestring

Beskrivelse av organisasjonen

Helse-, omsorg- og mestringssektoren består av fem virksomheter og tre stabsenheter. Sektoren har ca. 1 700 ansatte, og gir tilbud og tjenester til innbyggere i alderen 0-100+.

Sektoren er i stadig utvikling for å møte fremtidige behov, og det er gjennomført og pågår store organisasjonsutviklingsprosesser.

Prioriteringer i planperioden

Sektoren styrer etter seks definerte strategiske innsatsområder;

- Forebygging
- Mestring
- Samskaping og tverrfaglig samarbeid
- Alternative boformer
- Velferdsteknologi
- Kompetanse

Helse-, omsorg- og mestringssektoren er opptatt av å ha innbyggeren i fokus - med utgangspunkt i det friske i mennesket.

Antallet barnefødsler har i løpet av tre år økt fra ca. 400 per år til nærmere 600.

Antall innbyggere over 80 år forventes økt med ca. 50 % de neste fire år. Siden 2013 er antallet innvilgede søknader på helseområdet mer enn doblet. Et økende antall brukere har mer omfattende behov for hjelp, og det er særlig økning blant innbyggere som har behov for bistand fra bo- og omsorgstjenesten.

Økningen i familier som flytter til kommunen med en allerede eksisterende sosialsak, eller som kommer med barn med funksjonsnedsettelse, er høyere enn befolkningsveksten ellers skulle tilsi.

Utviklingen er i tråd med forventningene om at antallet innbyggere med behov for tjenester og oppfølging vil øke, samtidig som at forventninger til blant annet kvalitet og kompetanse også øker. Ressurstilgangen øker ikke i takt med behov og forventninger.

Det er forventet at tilgangen på arbeidskraft vil reduseres i årene fremover, og at det vil være vanskelig å få tak i rett kompetanse. Det betyr at selv om kommunen hadde hatt penger nok, så vil ikke oppgavene kunne løse ved å bare skalere opp dagens løsninger.

Kravet til tjenesteutvikling, det vil si utvikling av nye tilbud som kan løse fremtidens behov i samarbeid med innbyggere og ansatte, blir derfor stadig viktigere. Lørenskog har allerede jobbet med utvikling av nye og endrede tjenester i flere år, og har etter hvert opparbeidet seg kompetanse og erfaring som vil være verdifull for årene som kommer. Tjenesteutvikling i seg selv vil ikke alene kunne løse veksten innenfor sektoren, men vil være viktige bidrag til å kunne redusere vekstraten.

Med dette bakteppet er det gjort en vurdering av hvilke hovedinnsatsområder sektoren bør prioritere, for å oppnå størst effekt for flest. Hovedinnsatsområder er innsats som involverer mange virksomheter og sektorer, og som derfor krever koordinering. For 2023 er det valgt å videreføre to av innsatsområdene fra 2022, samt å tilføye et nytt. Dette er alle langvarige innsatser som strekker seg over mer enn ett år, og som må gjennomføres for å oppnå formålet.

Heltidskulturprosjektet

Prosjektet startet i 2019 og handler om hvordan man kan etablere en kultur med mer bruk av heltidsstillinger i tjenester med døgndrift. Det har vært flere politiske initiativ på området, som både handler om ansattes arbeidsforhold, tjenestekvalitet og tilgjengelig kompetanse. Det er gjort et omfattende innsikts- og analysearbeid, som viser at kommunen i stor grad er avhengig av vikarer og ansatte i små stillinger.

Prosjektet er nå i en fase der avdelingene selv må identifisere hvilke endringer de vil innføre når det gjelder fordelinger av oppgaver, vakt- og turnusordninger. Innføring av heltidskultur er blitt ytterligere viktig etter erfaringene fra koronapandemien, og prosjektet er intensivert. Målet er at kommunen skal kunne tilby mer stabile arbeidsmiljøer, mindre kontrollspenn og bedre lederoppfølging, færre ansatte å forholde seg til for innbyggerne og bedre effekt av rekruttering, kompetanseheving og kvalitetsarbeid. Prosjektet har ført til en god utvikling av det lokale trepartssamarbeidet, slik at mange ansatte nå er inkludert i arbeidet.

Mestringstiltak

Mestring handler om å kjenne at man har kontroll over eget liv og egne valg, samt at man har tilgang til de ressursene man trenger for å leve best mulig. Kommunen har gjennom år jobbet sammen med innbyggere og ansatte for å utvikle tjenesten på en slik måte at innbyggerne kan oppleve økt trygghet og livskvalitet.

Sektoren har de siste årene utviklet og innført mange tjenesteinnovasjoner som har bidratt til økt mestring og livskvalitet. Innføring av flere velferdsteknologiske løsninger har bidratt til høyere livskvalitet. Utvikling og innføring av en ny modell for tidlig, systematisk oppfølging etter demensdiagnose har vist samme effekt. Opprettelsen av kartlegging og mestring i tjenester i hjemmet, har bidratt til at flere har kunnet få tilpasninger og løsninger i eget hjem som har bidratt til å opprettholde regien over eget liv, samtidig som at de som trenger tjenester får vedtak om dette.

Innføring av samhandlingsmodellen "Velferdslab" har bidratt til at flere familier har kunnet håndtere egne utfordringer og oppnå målene som har vært viktige for dem på en slik måte at de etter en stund ikke lenger er avhengige av hjelp fra det offentlige. Samarbeid med private borettslag, lag og foreninger har bidratt til flere lokale treffsteder.

Ved å åpne dagtilbud, er treffsteder blitt tilgjengelig for flere eldre. Samarbeid med Lørenskog Idrettsforening har bidratt til et gatelag som hittil har hjulpet flere innbyggere med omfattende rusutfordringer og utenforskap til et rusfritt liv og lønnet arbeid. Eksemplene er mange, men felles for dem, er at de bedrer innbyggernes livskvalitet og opplevelsen av regi over eget liv, samtidig som de reduserer, utsetter eller eliminerer utenforskap og behov for tjenester, og dermed bygger bærekraft.

I årene som kommer må kommunen fortsette gode samarbeid og utvikle flere løsninger. Gjennom arbeidet med oppvekstreformen, er det identifisert et potensiale for å redusere belastning i familier med barn med funksjonsnedsettelse gjennom å samle koordinatorfunksjonene på færre personer som kan ha oppfølging som en hovedoppgave. Man vil jobbe samordnet i barnevern, PPK, helsestasjon, barnehager, NAV og skoler og skreddersy tidlig og forebyggende innsats etter det familien selv mener de trenger. På denne måten skal man oppnå bedre utvikling hos barna, og redusert belastning på foreldre, søsken og nettverk.

Familier med barn med funksjonsnedsettelse ønsker hjelp og veiledning i hjemmet slik at de selv kan hjelpe barnet i dets utvikling, og samtidig opprettholde et godt familieliv for foreldre og søsken. Mange opplever å måtte forholde seg til mange instanser. I bo- og omsorgstjenesten er det nå etablert fagressurser som kan komme hjem til familien, når de trenger det, for å bistå familien i dette. Fagressursene vil også bistå utviklingshemmede og andre med funksjonsnedsettelse som ønsker å bo mer selvstendig og delta i arbeidslivet. Sammen med familiene vil tjenesten utforske hvordan man kan utvikle dette tilbudet videre slik at færre barn og unge må flyttes ut av familien for botilbud eller avlastning, og flere voksne kan leve mer selvstendige liv.

Veksten i behov hos eldrebefolkningen har medført at kapasiteten må økes for å redusere overliggerdøgn på Ahus og kjøp av korttidsplasser utenfor kommunen. Ved å øke kapasiteten i kartlegging og mestring, vil flere kunne følges opp gjennom døgnet og uka, særlig rett etter utskrivning fra sykehus. Erfaringen er at svært mange kommer seg raskere og bedre i eget hjem, enn når de skal via f.eks. en korttidsplass. Samtidig vil bedre kapasitet i kartlegging og mestring bidra til at korttidsplassene og langtids plassene i sykehjem kan brukes mer riktig.

I forrige budsjett ble det vedtatt at sektoren skulle utforske hvordan kommunen kan bidra til mer sosial kontakt, mer aktivitet, redusert utrygghet og mer samhandling i lokale bomiljøer. I 2022 er det opprettet samarbeid med Åsen skole, Skårer gård, tilbudet «Finn din stemme» og sosiale entreprenører. Sammen med innbyggere, lag og foreninger utforskes hvordan mat og aktivitet kan øke kontakt og trygghet mellom innbyggerne i Åsen-området. Vil innbyggere samhandle mer om sosiale og praktiske ting, om de kjenner hverandre og bygger positive opplevelser sammen? Kan slik kontakt redusere ensomhet og utenforskap blant alle generasjoner? Gjennom dette samarbeidet bygger man erfaringer som kan brukes til å etablere nye innsatser i flere bomiljøer, f.eks. sammen med aktuelle initiativer fra utbyggere.

Velferdsteknologi er innført i sykehjem og hjemmetjenester, men det er fortsatt et stort potensial, særlig for hjemmeboende eldre. Mange innbyggere med utviklingshemming og/eller funksjonsnedsettelse vil kunne leve bedre liv ved hjelp av teknologi. I 2023 ønsker kommunen derfor å særlig satse på eldre hjemmeboende og utviklingshemmede/ innbyggere med funksjonsnedsettelse. Det siste omfatter også familier med barn og unge.

Rullere boligplanen

Arbeidet med rulling av helse- omsorgs- og mestringsplanen forventes ferdigstilt desember 2022. Planen inkluderer kommunens strategier for leveranser i henhold til «Leve hele livet», arbeidet med «Aldersvennlig kommune» og ny strategi for NAV.

Rulling av boligplanen planlegges med oppstart første kvartal 2023. Planen vil også omfatte kommunestyrets bestilling om å utrede mulighetene for en tredje boligsektor i Lørenskog.

Boliger

Kommunen vil, på grunn av stor befolkningsvekst, ha stort behov for flere boliger til ulike helse- og omsorgsformål. For å sikre en bærekraftig økonomi, er det avgjørende å finne nye og alternative løsninger å løse behovene på.

Husbanken i ferd med å utvikle sitt virkemiddelapparat, og gjennom det vil Lørenskog kommune kunne løse innbyggernes omsorgsboligbehov på nye måter.

Kommunen har en høyere andel sykehjemsplasser enn de fleste av kommunene i området. Kommunen har relativt mange samlokaliserte boliger for psykisk utviklingshemmede, samt døgnbemannede boliger for innbyggere med rus- og psykiske helseutfordringer. Utviklingen i kommunene rundt tilsier at Lørenskog kommune i planperioden kan holde antallet institusjonsplasser og samlokaliserte boliger på samme nivå som i dag.

Mange eldre som har bodd i eneboliger kjøper seg selv godt tilrettelagte leiligheter som de vil kunne bo lenger i, kanskje livet ut. Flere mennesker med utviklingshemminger vil kunne ha høyere livskvalitet og selvbestemmelse i en vanlig bolig med tilrettelagt bistand, enn innenfor et døgnbemannet bofellesskap. Innbyggere med demens kan mestre mer av livet lenger hvis bomiljøet er trygt og tilgjengelig.

Mange eldre som opplever utrygghet, vil ha større glede av å bo f.eks. i et kollektiv enn i et sykehjem. Trygghets- og velferdsteknologi vil i økende grad også bidra til at flere kan bevare selvstendighet og trygghet i eget hjem.

Kommunen vil trenge rundt 400 boliger til alle typer formål og til ulike innbyggere de neste årene. Det legges opp til at boligene skal fremskaffes i tre såkalte servicesentra, det vil si områder med butikker, offentlig transport, frisør, lege, møteplasser i nærmiljøet osv. På denne måten vil flere kunne fortsette å bo i sitt nærmiljø og opprettholde relasjoner, selv om de har behov for hjelp til et sted å bo.

Kommunen samarbeider med utbyggere for å dekke boligbehovet. På den måten kan kommunen bidra til en større variasjon i boligmassen, siden prosjektene kan bestå av leiligheter utbygger selger selv, og leiligheter som tilfredsstillt behovene kommunen har.

Gjennom helse-, omsorgs- og mestringsplanen og boligplanen vil disse tiltakene bli utredet og omtalt nærmere.

Driftsbudsjett

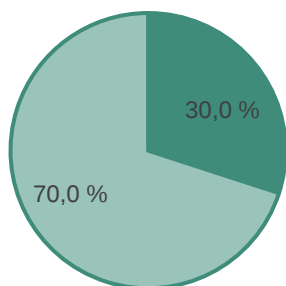
Foreløpig fordeling på virksomhet

Beløp i 1000	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
NAV	117 285	118 096	131 370	130 120	129 620	129 620
Direktør - Helse, omsorg og mestring	18 817	36 148	40 147	56 347	71 347	101 347
Sykehjemmene i Lørenskog	176 023	171 441	177 609	177 609	177 609	177 609
Tjenester i hjemmet	118 543	118 015	126 646	126 646	126 646	126 646
Bo- og omsorgstjenesten	127 390	140 865	156 586	159 986	159 986	159 986
Samhandling og forvaltning	141 698	109 049	143 247	145 547	145 547	145 547
Helsefremmende og forebyggende tjenester	78 010	77 593	81 620	82 520	82 520	82 520

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Samfunnsmedisinsk enhet	102 734	56 853	70 812	72 612	73 612	74 212
Sum	880 500	828 061	928 038	951 388	966 888	997 488

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

■ Helse, omsorg og mestring ■ Øvrige utgifter

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	828 061	828 061	828 061	828 061
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	1 700	950	950	950
Tekniske justeringer				
Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar	-1 280	-1 280	-1 280	-1 280
Rammeoverføring mellom HOM og KUL - julefeiring for enslige	-55	-55	-55	-55
Sum Tekniske justeringer	-1 335	-1 335	-1 335	-1 335
Sum Lønns- og prisvekst	22 263	22 263	22 263	22 263
Konsekvensjustert budsjett	22 628	21 878	21 878	21 878
Konsekvensjustert ramme	850 689	849 939	849 939	849 939
Demografijustering				
Sum Demografijustering	0	0	0	0
Endringer som følger av statsbudsjettet				
Barnekoordinator	500	800	800	800
Korrigerings økonomisk sosialhjelp – Statsbudsjettet	312	312	312	312
Styrking av allmennlegetjenesten i forslag til Statsbudsjett	3 658	3 658	3 658	3 658
Sum Endringer som følger av statsbudsjettet	4 470	4 770	4 770	4 770
Tiltak iverksatt tidligere år				
Kompensasjon for merutgifter til matvarer ved sykehjemmene	1 000	1 000	1 000	1 000
Styrking av aktivitetstilbudet (BAS) i bo- og omsorgstjenesten	2 100	2 100	2 100	2 100
Styrking av arbeidstiltak / varig tilrettelagt arbeid (VTA)	2 500	2 500	2 500	2 500
Styrking av avlastning (kjøp av tjenester)	7 900	8 900	8 900	8 900
Styrking av bemanningen i samhandling og forvaltning	2 900	2 900	2 900	2 900
Styrking av omsorgslønn og støttekontakt	5 500	5 500	5 500	5 500

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Videreføring av velferdsteknologi - økte driftsutgifter	3 000	3 000	3 000	3 000
Økning i kjøp av heldøgns omsorgsplasser	8 000	9 000	9 000	9 000
Økte utgifter til sosial bistand	10 000	10 000	10 000	10 000
Sum Tiltak iverksatt tidligere år	42 900	44 900	44 900	44 900
Kostnadsreducerende tiltak				
Kutt i kursposter med 10%	-277	-277	-277	-277
Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser	-1 200	0	0	0
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-1 477	-277	-277	-277
Nye tiltak				
Anskaffelse av elektronisk system for meldingsutveksling med spesialisthelsetjenesten (PLO-meldinger)	600	600	600	600
Basistilskudd fastleger - styrking i takt med befolkningsvekst	3 600	5 400	6 400	7 000
Demografi- og volumvekst - generell aktivitetsøkning sektoren	0	15 000	30 000	60 000
Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen	1 957	1 957	1 957	1 957
Generell styrking av bo- og omsorgstjenesten - volumøkning og nye brukere	9 800	13 200	13 200	13 200
Generell styrking av tjenester i hjemmet	5 400	5 400	5 400	5 400
Rusreform - etablering av rådgivende enhet	750	750	750	750
Styrking av fysio- og ergoterapitjenesten	400	800	800	800
Styrking av helsestasjon- og skolehelsetjeneste	1 000	1 500	1 500	1 500
Styrking av legetjenesten ved sykehjem	400	400	400	400
Utsifting av inventar og utstyr ved sykehjemmene	500	500	500	500
Økt bidrag til Nedre Romerike legevakt	4 200	4 200	4 200	4 200
Økt bidrag til Romerike krisesenter	600	600	600	600
Økt saksmengde - styrking av bemanningen i NAV	2 250	1 750	1 250	1 250
Sum Nye tiltak	31 457	52 057	67 557	98 157
Nye tiltak og realendringer	77 350	101 450	116 950	147 550
Ramme 2023-2026	928 038	951 388	966 888	997 488

Tekniske justeringer

Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar

Budsjetterte utgifter AFP samles i et sentralt ansvar. Dette vurderes hensiktsmessig, da kostnader innad i sektorene varierer sterkt fra år til annet.

Rammeoverføring mellom HOM og KUL - Julefeiring for enslige

Ansvaret for arrangementet er overført fra Lørenskog sykehjem, avdelingen for senior kultur og frivillighet, til frivillighetssentralen i kultursektoren.

Endringer som følger av statsbudsjettet

Barnekoordinator

I forslag til fjorårets statsbudsjett la regjeringen opp til at kommunene skal opprette barnekoordinator. Mange familier med barn med behov for et sammensatt tjenestetilbud opplever manglende koordinering og et tjenestetilbud som ikke henger sammen. Den lovfestede retten til barnekoordinator trådte i kraft fra 1. august 2022, og det er ønskelig å komme i gang med dette i 2023.

Korrigerings økonomisk sosialhjelp - Statsbudsjettet

Kommunens rammetilskudd er i statsbudsjettet foreslått økt med 312 000 kr som følge av "Diverse korrigerings økonomisk sosialhjelp".

Styrking av allmennlegetjenesten i forslag til Statsbudsjett

Regjeringen følger opp Hurdalsplattformen med styrking av fastlegeordningen. Dette skal bidra til at rekruttering og stabil legedekning sikres i hele landet, blant annet ved å etablere nye rekrutteringshjelm, korte ned listelengden til fastlegene og øke basistilskuddet per innbygger.

Tiltak iverksatt tidligere år

Kompensasjon for merutgifter til matvarer ved sykehjemmene

Sykehjemmenes budsjett ble redusert med om lag 1 mill. kr i økonomiplanen for 2022-25 som følge av effektiviseringstiltak. I hovedsak ble dette tatt ut som gevinst på innkjøp av matvarer. Utviklingen har vist at det ikke har vært mulig å effektivisere slik som ønsket, og i tillegg har det vært høy prisvekst på matvarer. Det foreslås å legge budsjettmidlene tilbake til sykehjemmet.

Styrking av aktivitetstilbudet (BAS) i bo- og omsorgstjenesten

BAS er et aktivitetssenter som åpnet i nye lokaler i Løkenåsveien 51 i september 2022. Brukergruppen er personer med utviklingshemming. Det er et stort behov for å utvide aktivitetstilbudet for denne målgruppen i kommunen. De nye lokalene kan håndtere at aktivitetssenteret utvider tilbudet til å gi tjenester på kveld og natt, slik at flere innbyggere får glede av aktivitetssenteret. Det foreslås en styrking av bemanningen tilsvarende 3 årsverk for å kunne gjennomføre denne utvidelsen.

Styrking av arbeidstiltak / varig tilrettelagt arbeid (VTA)

Det har over år skjedd en økning når det gjelder behovene for tilrettelagt arbeid, og det er ikke lenger samsvar mellom disponibel ramme og faktisk utgiftsnivå på dette budsjettområdet. Blant annet er det i løpet av de to siste årene opprettet 9 nye VTA-plasser (varig tilrettelagt arbeid). Plassene opprettes av NAV, og kommunen har et medfinansieringsansvar som tilsvarer 33,3 % av utgiften knyttet til hver plass.

Styrking av avlastning (kjøp av tjenester)

Antall vedtak om avlastning til barn og unge har økt med nesten 20 fra 2018 til i dag. Videre er det, delvis som følge av befolkningsøkningen, betydelig vekst i etterspørsel etter tjenester i bo- og omsorgstjenesten. På grunn av kapasitetsbegrensninger er det ikke mulig å tildele bolig til alle, og dette medfører økning i kjøp av avlastningstjenester.

Styrking av bemanningen i samhandling og forvaltning

Det foreslås å styrke kompetanse og kapasitet innenfor områdene digitalisering, anskaffelser og saksbehandling. Digitalisering skal sikre økt grad av effektivisering av arbeidsprosesser, samt bidra til bedre utnyttelse av fagsystemene. Rådgiver innen anskaffelser skal sikre en bedre internkontroll av kjøp hos private leverandører, samt bedre oppfølging av avtalene innen brukerstyrt personlig assistanse. Stillingen vil sikre en bedre oppfølging av innbyggere som mottar disse tjenestene og sikre en høyere måloppnåelse av kjøp. Stillingen som fagkonsulent skyldes økt saksmengde, og vil blant annet bidra med å sikre at innbyggere gis raskere respons på sine søknader.

Styrking av omsorgslønn og støttekontakt

Det er behov for å styrke budsjettene til støttekontakt og omsorgslønn for å oppnå samsvar mellom faktisk behov (gjeldende vedtak) og økonomisk ramme på disse områdene.

Videreføring av velferdsteknologi - økte driftsutgifter

Sektoren ønsker å videreføre satsningen på velferdsteknologi. En utbredelse i henhold til plan for 2022 og 2023 innebærer økte driftsutgifter i form av lisenser, vedlikeholdsavtaler/serviceavtaler på 3 mill. kr, som foreslås bevilget.

Økning i kjøp av heldøgns omsorgsplasser

Sektoren kjøper til enhver tid et visst antall heldøgns omsorgsplasser til personer som av ulike grunner ikke kan gis et tilbud i kommunal regi. I løpet av de siste årene har antall tjenestemottakere økt. For å kunne dekke inn utgiftene knyttet til eksisterende vedtak/kjøp, er det nødvendig å styrke budsjettområdet med netto 9 mill. kr (det er tatt hensyn til aktuell refusjon fra tilskuddsordningen ressurskrevende tjenester).

Økte utgifter til sosial bistand

Som følge av befolkningsveksten, og med bakgrunn i utviklingen som har vært i 2022, forslås det en styrking av bevilgningen til sosial bistand i NAV.

Kostnadsreducerende tiltak

Kutt i kursposter med 10 %

Det legges til grunn at en større andel kurs og opplæring skjer digitalt enn tidligere, noe som medfører lavere kostnader til kurs, reise og opphold.

Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser

Som et midlertidig tiltak i 2023 legges det inn en besparelse på 5 mill. kr på administrative stillinger og ressurser. Rent praktisk vil dette blant annet bety at stillinger det oppstår ledighet i, holdes ledige i minst 3 måneder dersom ikke andre hensyn taler imot dette. Tiltaket vil kunne medføre noe lavere administrativ kapasitet.

Nye tiltak

Anskaffelse av elektronisk system for meldingsutveksling med spesialisthelsetjenesten

PLO-meldinger er elektronisk meldingsutveksling for å kommunisere om pasienter som er i behov av kommunale tjenester etter utskrivning fra spesialhelsetjenesten. Fra 2018 til 2021 økte antallet slike meldinger fra 14 966 meldinger til 21 615 meldinger i Lørenskog, en økning på 45 %. I forbindelse med "Svar ut" prosjektet er det mulig å videreutvikle med elektronisk håndtering av PLO-meldinger. Dette vil frigjøre personalressurser slik at søknadsbehandlingen kan effektiviseres.

Basistilskudd fastleger - styrking i takt med befolkningsvekst

Basistilskuddet til fastlegene forslås økt i samsvar med befolkningsveksten.

Demografi- og volumvekst - generell aktivitetsøkning sektoren

Lørenskog kommune har sterk befolkningsvekst, noe som tilsier at behov for tjenester vil øke i årene fremover - utover de behov organisasjonen er i stand til å overskue i dag. Tiltaket vil bli vurdert på nytt ved neste rullering av økonomiplanen, og foreslås primært for økonomisk å kunne ta høyde for en forventet utvikling i kostnadsnivået for sektoren fram i tid.

Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen

For å forbedre informasjonssikkerheten, og redusere sårbarheter, er det behov for å få tilgang til bedre funksjonalitet og sikkerhetsmekanismer i Microsoft-plattformen som kommunen benytter. I tillegg er det behov for å etablere verktøy for å forbedre sikkerheten på alle PCer til ansatte i

kommunen og ivareta en sikker drift. Både KS og enkelte departementer har kommet med sterke anbefalinger om å få på plass disse sikkerhetstiltakene.

Generell styrking av bo- og omsorgstjenesten - volumøkning og nye brukere

Det er stor og økende etterspørsel etter tjenester i bo- og omsorgstjenesten. Det er behov for økt bemanning for å imøtekomme særlige behov, og det er gitt vedtak om tjenester til mottakere med store sammensatte behov.

Tjenesten gir i økende grad ambulerende tjenester til innbyggere utenfor samlokalisert bolig. Denne typen tjenester (kalt "punktjenester") skal ivareta store deler av veksten. Det foreslås styrking som følge av nye punktjenestemottakere og videreutvikling av nyetablert botilbud for ungdommer.

Generell styrking av tjenester i hjemmet

Det foreslås en generell styrking av tjenester i hjemmet. Omtrent halvparten av bevilgningen planlegges fordelt til hjemmesykepleien. Resterende bevilgning tenkes fordelt mellom boligkontoret, og rus og psykiatri.

Hensikten med styrkingen er å møte innbyggeres rett til nødvendig helsehjelp, og rett til å bo godt og trygt. Det er et mål at innbyggerne skal kunne bo lengst mulig hjemme. Videre vil tiltaket kunne medvirke til at behov for institusjonsplasser utsettes eller unngås, og at kjøp av eksterne plasser reduseres/unngås.

Rusreform - etablering av rådgivende enhet

Ved Stortingets behandling av Prop. 92 L (2020– 2021) Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og straffeloven m.m. (rusreform – opphevelse av straffansvar m.m.) ble det vedtatt å opprette rådgivende enheter i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Enhetene skal møte personer når oppmøte for enheten er satt som vilkår for en bestemt strafferettslig reaksjon, herunder gjennomføre ruskontroll etter straffeloven § 37 første ledd bokstav d. Kommunen ble kompensert for etablering gjennom en økning i rammetilskuddet i Statsbudsjettet for 2022.

Styrking av fysio- og ergoterapitjenesten

Som konsekvens av befolkningsveksten har antall henvisninger økt. I tillegg er det en tydelig tendens at henvisningene som kommer inn har endret karakter, slik at flere saker må gis høy prioritet. Det er også flere barn/ungdommer med alvorlige diagnoser og funksjonsnedsettelse som trenger oppfølging.

Styrking av helsestasjon- og skolehelsetjeneste

Tjenesten ivaretar svangerskapsomsorg, helsestasjon 0-5 år, helsestasjon for ungdom, miljørettet smittevern, samt reisevaksinasjon. Befolkningsvekst, bygging av nye barnehager og økende antall elever i skolen innebærer at helsesykepleiere må delta på flere tverrfaglige møter, være tilgjengelig for samarbeid/koordinering og får flere komplekse saker til oppfølging. Det foreslås å styrke tjenesten for å kunne ivareta disse oppgavene.

Styrking av legetjenesten ved sykehjem

Legetjenesten ved sykehjemmet er per i dag 3,7 årsverk, og det foreslås med dette å øke med 0,3 årsverk slik man har fire hele stillinger. Dette vil forbedre rekrutteringsmulighetene. I tillegg er tiltaket faglig begrunnet med økende kompleksitet og økende krav til oppfølging, samt at legene må få rom til å delta på relevant fagutvikling, samarbeidsarena osv.

Utskifting av inventar og utstyr ved sykehjemmene

Til og med 2020 har sykehjemmet hatt midler på investeringsbudsjettet til innkjøp og utskifting av inventar og utstyr. Som følge av endrede retningslinjer, tilhører denne type innkjøp nå driftsbudsjettet. For å kunne gi sykehjemmene samme mulighet som tidligere til å holde inventar og utstyr vedlike, foreslås det en ny bevilgning på 0,5 mill. kr.

Økt bidrag til Nedre Romerike legevakt

Styrkingen er i henhold til budsjett mottatt fra Lillestrøm kommune. Fra 2023 oppjusteres legevakten med nye lokaler i Sørumsand, med ett legekantor og to skadestuer. Bemanningen er planlagt med en lege og to sykepleiere.

Hensikten med den nye avdelingen er at dette skal kunne avlaste Nedre Romerike Legevakt med pasienter som hastegrads-vurderes til "ikke kritisk", og gi et bedre tilbud til hele legevaktsdistriktet for pasienter med lengst ventetid per i dag.

Økt bidrag til Romerike krisesenter

Kommunens overføring til Romerike krisesenter øker fra 2023. Årsak til økning er at krisesenteret har behov for to nye årsverk, jf. egen omtale. Det vises til kapittel om Interkommunale selskaper.

Økt saksmengde - styrking av bemanningen i NAV

Som en direkte følge av demografiske endringer øker saksmengden i NAV. I tillegg legges det til grunn at NAV i økonomiplanperioden vil få økt saksmengde som følge av flyktnings situasjonen i Ukraina. Det foreslås derfor en økning i bemanning i henhold til dette. Det legges til grunn at bemanningsbehovet som følge av ukrainske flyktninger vil avta etter hvert.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Administrativ ressurs i bo- og omsorgstjenesten	800	800	800	800
Opptappingsplan for helsestasjon og skolehelsetjenesten	662	662	662	662
Styrking av avdeling for kartlegging og mestring i tjenester i hjemmet	4 225	3 725	3 725	3 725
Sum	5 687	5 187	5 187	5 187

Administrativ ressurs i bo- og omsorgstjenesten

Bo- og omsorgstjenesten har opp mot 500 ansatte og et betydelig utviklingsbehov på grunn av flere brukere. Tjenesten har behov for å styrke de administrative ressursene.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere dette tiltaket.

Opptappingsplan for helsestasjon og skolehelsetjenesten

Staten har siden 2014 hatt en opptappingsplan for kommunenes helsestasjon- og skolehelsetjenesten, og effekten av dette for 2023 og påfølgende år er 662 000 kr. Beløpet framgår som endring i rammetilskuddet fra staten.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere dette tiltaket.

Styrking av avdeling for kartlegging og mestring i tjenester i hjemmet

Kartlegging- og mestringsavdelingen i tjenester i hjemmet jobber med tverrfaglig kartlegging og vurdering, med fokus på hverdagsmestring. Det er ønske om at enheten bør styrkes med inntil tre årsverk, slik at teamet kan jobbe kveld og helg hele året.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere dette tiltaket.

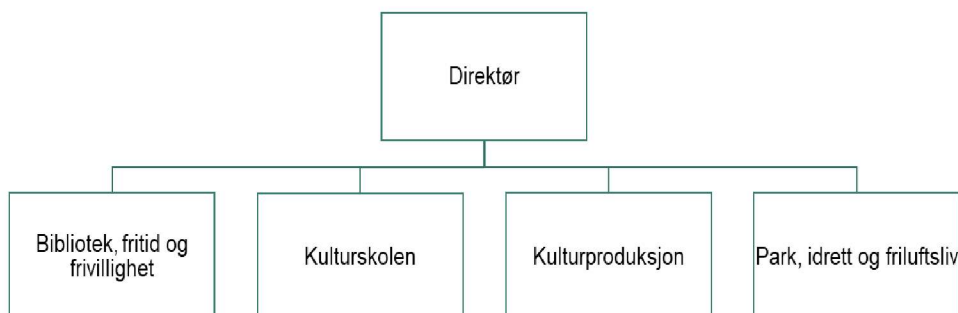
Investeringsbudsjett

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan			
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026
Investeringsprosjekter								
Helse- og omsorgsbygg								
Løkenåsveien 45 Fase 2		127 000	-35 400	91 600	1 000	1 000	125 000	0
Lørenskog sykehjem - kjøkkenløsning		29 800	0	29 800	28 200	0	0	0
Sum Helse- og omsorgsbygg	0	156 800	-35 400	121 400	29 200	1 000	125 000	0
Programområder								
P14 Kjøp og salg av boliger (utleieboliger)					5 000	5 000	5 000	5 000
Sum Programområder	0	0	0	0	5 000	5 000	5 000	5 000

For beskrivelse av de enkelte investeringsprosjekter henvises til kapittel om investeringer.

15 Kultur, idrett og frivillighet

Beskrivelse av organisasjonen

Kultursektoren i Lørenskog er vidtspennende og mangfoldig, og består av: Park, idrett, friluftsliv, frivillighet og møteplassutvikling, kulturhus, bibliotek, kulturminner, kino, fritidsklubber og aktivitetshus for barn og unge, kulturskole, folkehelse, tolketjeneste, regionkontor landbruk, Veiviseren, den kulturelle spaserstokken (Kultur 60+), den kulturelle skolesekken med mer.

Dette innebærer at sektorens brede ansvarsområde krever mange små enheter/avdelinger med medarbeidere som er spesialisert innen de ulike fagområder. Aktivitetene er ofte tverrsektorielle og legger til rette for samfunnsdeltakelse og opplevelser for innbyggerne.

Prioriteringer i planperioden

Kultur, idrett og frivillighet skal ivareta et bredt spekter av oppgaver. Tilbudene skal fungere som inkluderende samlingspunkt for innbyggerne gjennom hele livet og danne grunnlag for opplevelser, læring, deltakelse og integrering.

Det er allment akseptert at kultur har en sentral funksjon i mange deler av et lokalsamfunn. Å skape, utøve eller oppleve kunst og kultur kan skape mening, utvide perspektivet og hjelpe oss med å forstå verden rundt oss. Erfaring med, og opplevelse av kunst og kultur kan være identitetsskapende, gi oss følelse av tilhørighet og bygge broer mellom mennesker. Videre er det viktig å anerkjenne egenverdien kunst, kultur, idrett og frivillighet har i kraft av seg selv.

Kultursektoren skal også arbeide for å skape sosial, økonomisk og klimamessig bærekraft.

For den kommende økonomiplanperioden prioriteres tverrsektorielle satsninger og samarbeid om blant annet bred ungdomssatsing, styrking av folkehelsearbeidet, felles bruk av kommunens bygg og anlegg, digitale løsninger, nødvendig vedlikehold og utskifting av utstyr, samt vedlikehold, skjøtsel og utvikling av anlegg og trygge uteområder. Det legges til rette for unike identitetsskapende opplevelser og aktiviteter i de gamle fabrikklokalene på Fjellhamar bruk, et av de viktigste kulturminnene i Lørenskog.

For å nå målene om at alle innbyggere skal medvirke, engasjere seg og delta, og at deltakelse i kommunens kulturtilbud skal øke, er det særlig viktig å sørge for koordinering for å forenkle og øke sambruk av felleslokaler. Gjennom sambruk av lokaler kan møteplasser skapes og kulturtilbud utvikles der folk bor. Tilrettelegging av aktiviteter i lokalmiljøet kan bidra til å øke

antall deltakere i lokale lag og foreninger. På den måten kan frivillig sektor videreutvikles i tråd med kommunens frivillighetspolitiske plattform.

Kommunen åpner nye idrettsanlegg og parker, og dette krever bemanning og ressurser til drift og vedlikehold. Med mål om å skape et trygt, levende lokalsamfunn må det legges vekt på skjøtsel, vedlikehold og utvikling av trygge uteområder, idrettsanlegg og aktivitetsparker. Idrettsanlegg, aktivitetsflater og møteplasser skal fremover anlegges sånn at brukerne i større grad kan sykle/gå til trening og sosiale samlinger.

Store arrangementer som for eksempel "Mylderfestivalen" binder folk sammen, og skaper følelse av tilhørighet i Lørenskogsamfunnet. For å nå målet om økt deltakelse i kulturtilbudene må markedsføring, kommunikasjon og innbyggermedvirkning prioriteres, slik at alle kan finne tilbud som oppleves relevante. En tilskuddsordning for å stimulere til flere større arrangement/festivaler kan bidra til å styrke fellesskap og tilhørighet.

Ungdom i Lørenskog skal ha tilgang til trygge og gode miljøer og arenaer hvor de kan utvikle seg, lære og mestre. I tråd med befolkningsveksten må kommunens fritidstilbud for barn og ungdom utvides og utvikles. Tilgang til fritidsklubber i nærmiljøet kan sikre at de unge tiltrekkes av sunne aktiviteter og gode ungdomsmiljø.

Fellessatsingen «Downtown» kan bidra til at ungdom som faller utenfor skoleverket, kan få tilbud om deltakelse på andre arenaer og gis muligheter for arbeidstrening, aktiviteter, sommerjobb og nødvendig støtte og veiledning.

Mestrings- og læringsarenaer som "Finn din stemme" på Åsen og Solheim skoler gir grunnlag for personlig vekst og læringslyst for elevene, og sikrer deltakelse uavhengig av sosio-økonomisk bakgrunn. Befolkningsveksten har skapt behov for utvidelse av kulturskolens undervisningstilbud og skaper muligheter for læring og utvikling i kulturfagene.

For å ivareta kulturminner i kommunen, etableres det en tilskuddsordning som eiere av bevaringsverdige bygninger kan søke på slik at de kan vedlikeholde / ivareta kulturminnet sitt på riktig måte.

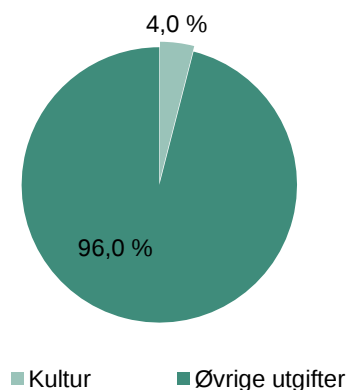
Urbant landbruk, grønne lunger og parker og anlegg som fremmer trivsel er viktige tiltak for god folkehelse og er sterkt etterspurt av kommunens innbyggere.

Driftsbudsjett

Foreløpig fordeling på virksomhet

Beløp i 1000	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Direktør - Kultur, idrett og frivillighet	7 584	7 420	7 833	11 133	8 133	8 133
Bibliotek, fritid og frivillighet	28 995	30 023	31 448	32 328	32 078	32 078
Kulturproduksjon	10 968	4 365	4 133	4 133	4 133	4 133
Kulturskole	13 298	13 513	13 981	13 981	15 981	15 981
Park, idrett og friluftsliv	26 719	28 083	30 174	31 474	31 474	31 474
Kirke, adm. og andre livssyn	18 922	17 667	17 102	17 102	17 102	17 102
Sum	106 486	101 071	104 670	110 150	108 900	108 900

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	101 071	101 071	101 071	101 071
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	490	2 440	2 440	2 440
Tekniske justeringer				
Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar	-160	-160	-160	-160
Rammeendring - nye lokaler til Kirkevergen	-890	-890	-890	-890
Rammeoverføring mellom HOM og KUL - julefeiring for enslige	55	55	55	55
Sum Tekniske justeringer	-995	-995	-995	-995
Sum Lønns- og prisvekst	2 194	2 194	2 194	2 194
Konsekvensjustert budsjett	1 689	3 639	3 639	3 639
Konsekvensjustert ramme	102 759	104 709	104 709	104 709
Kostnadsreducerende tiltak				
Innsparing Park, idrett og friluft	-450	-1 100	-1 100	-1 100
Kutt i kursposter med 10%	-88	-88	-88	-88
Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser	-300	0	0	0
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-838	-1 188	-1 188	-1 188
Nye tiltak				
Felles digitalt utleiesystem for lokaler	250	250	250	250
Finn din stemme – rammeøkning	0	0	2 000	2 000
Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen	429	429	429	429
Fritidstilbud for ungdom (OMNI prosjekt) i Volt - kommunal egenandel	250	250	0	0
Leie av idrettshall Lørenskog senter - Triaden	1 500	1 500	1 500	1 500
Styrking av fritidsklubb	320	1 200	1 200	1 200
Åpning av Skårersletta	0	3 000	0	0
Sum Nye tiltak	2 749	6 629	5 379	5 379
Nye tiltak og realendringer	1 911	5 441	4 191	4 191
Ramme 2023-2026	104 670	110 150	108 900	108 900

Tekniske justeringer

Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar

Budsjetterte utgifter AFP samles i et sentralt ansvar. Dette vurderes hensiktsmessig, da kostnader innad i sektorene varierer sterkt fra år til annet.

Rammeendring - nye lokaler til Kirkevergen

Kirkevergen har flyttet ut av lokalene i Lørenskog hus og inn i nye lokaler i Solheimveien 112. Teknisk sektor sin ramme ble styrket i økonomiplanen for 2022-25 for å ivareta ny leie for kirkevergen i nye lokaler, og følgelig vil kirkevergens leie fra 2023 bli betalt fra TEK. Det gjøres derfor en rammeendring med et nedtrekk av rammen for Kirkevergen (KUL) og inndekking av inntektsbortfallet (TEK).

Rammeoverføring mellom Helse, omsorg og mestring og Kultur - julefeiring for enslige

Ansvar for arrangementet er overført fra Lørenskog sykehjem til frivillighetssentralen i kultursektoren.

Kostnadsreducerende tiltak

Innsparing Park, idrett og friluft

Det foreslås å gjøre driftsmessige endringer som medfører mer rasjonell og effektiv drift innenfor vedlikehold, søppelhåndtering, mengde og kvalitet på sommerblomster i kommunale bed, samt skjøtsel på parker og grøntområder.

Kutt i kursposter med 10%

Det legges til grunn at en større andel kurs og opplæring skjer digitalt enn tidligere, noe som medfører lavere kostnader til kurs, reise og opphold.

Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser

Som et midlertidig tiltak i 2023 legges det inn en besparelse på 5 mill. kr på administrative stillinger og ressurser. Rent praktisk vil dette blant annet bety at stillinger det oppstår ledighet i, holdes ledige i minst 3 måneder dersom ikke andre hensyn taler imot dette. Tiltaket vil kunne medføre noe lavere administrativ kapasitet.

Nye tiltak

Felles digitalt utleiesystem for lokaler

Estimatet baserer seg på informasjon om det systemet våre nabokommuner har tatt i bruk for felles booking og utleie. Anskaffelse år 1 og utgifter til lisens de påfølgende år.

Finn din stemme - rammeøkning

Tiltaket driftes nå på Åsen og Solheim skoler, delvis finansiert med kommunale midler og midler fra BUF-dir. Når midlene fra Bufdir opphører fra 2025, må hele driften finansieres med kommunale midler, og det foreslås en bevilgning fra 2025. Det er lagt betydelige materielle investeringer i prosjektet, som betegnes som en suksess av skolene.

Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen

For å forbedre informasjonssikkerheten, og redusere sårbarheter, er det behov for å få tilgang til bedre funksjonalitet og sikkerhetsmekanismer i Microsoft-plattformen som kommunen benytter. I tillegg er det behov for å etablere verktøy for å forbedre sikkerheten på alle PCer til ansatte i

kommunen og ivareta en sikker drift. Både KS og enkelte departementer har kommet med sterke anbefalinger om å få på plass disse sikkerhetstiltakene.

Fritidstilbud for ungdom (OMNI prosjekt) i Volt - kommunal egenandel

Tall fra "Ungdata 2021" viser at ungdom i Lørenskog er mindre fornøyd med sitt lokalmiljø enn gjennomsnittlig landsbasis. Særlig faktoren «Lokaler til å treffe andre unge på fritiden» er et savn. OMNI-prosjektet tilbyr lavterskelaktivitet i meråpen skoletid på 2 ungdomsskoler i Lørenskog. Tiltaket er delvis finansiert med midler fra Bufdir, men er avhengig av kommunal bevilgning i tillegg.

Prosjektet legger til rette slik at hiphop/urban/pop-interessert ungdom får hjelp med tekst, innspilling og produksjon på Volt. Tilbudet skal bidra med å flytte fritidsaktiviteter for ungdom ut i nærmiljøene, som et ledd i å desentralisere ungdomstilbudene.

Leie av idrettshall Lørenskog senter - Triaden

Lørenskog kommune har inngått avtale med Olav Thon Gruppen om leie av idrettshall på Lørenskog Storsenter, Triaden. Det ble i økonomiplanen for 2021-25 lagt til grunn at kommunen vil kunne få inn leieinntekter på opptil 2,5 mill. kr fra 2023. Det er nå avklart at inntekspotensialet er langt lavere, og må nedjusteres.

Styrking av fritidsklubb

Gratis og åpne fritidsklubber, med faglig dyktige og profesjonelle voksne, anses som et viktig forebyggende tiltak. Fritidsklubbens hus på Kurland er under gjenoppbygging. Kurland befinner seg i en del av Lørenskog hvor det er langt for ungdommene å reise til Lørenskog sentrum for å oppsøke tilbudene der. I tråd med kommunens ungdomssatsing bør det etableres et ungdomstilbud fra 2024.

Åpning av Skårersletta

Dette er et tverrsektorielt prosjekt som fremmes på vegne av Kultur som koordinator for åpningsarrangementet. Forventet tidspunkt for gjennomføring er januar/februar 2024, og innspillet baserer seg på et lyskunstkonsept og en åpningsseremoni utendørs. Beløpet fremmes som en garantisum, samtidig som det er en ambisjon om å kunne dekke inn deler av beløpet gjennom samarbeid og/eller støtte til gjennomføring.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Digital kompetanseheving/aktivitetsøkning biblioteket	600	1 250	1 250	1 250
Kulturskolen - styrking av kjernefag med 1 ny stilling	400	750	750	750
Leieavtale Fjellhamar bruk	1 000	0	0	0
Ny stilling – tekniker LYD/AV kulturhuset	600	800	800	800
Sum	2 600	2 800	2 800	2 800

Digital kompetanseheving/aktivitetsøkning biblioteket

For at Lørenskog bibliotek skal kunne tilby bedre tjenester også på det digitale, er det ønske om økt bemanning innen dette fagområdet. Stillingen er også ment å ivareta funksjonen som sikkerhetskoordinator for hele kultursektoren.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere dette tiltaket.

Kulturskolen - styrking av kjernefag med 1 ny stilling

Kjernefagene som sang-/instrumentopplæring, dans og visuell kunst har nå om lag 110 på venteliste. De fleste på piano, gitar og sang.

Kulturskolen har stort volum på grunnprogram (Positivt Skole Miljø, Finn Din Stemme, Musikkterapi, Gruppetilbud) men relativt lite på kjerneprogram (opplæringstilbud i kunstfag). Det er ønskelig å kunne endre på dette.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere dette tiltaket.

Leieavtale Fjellhamar bruk

Kommunen er i dialog med eierne av Fjellhamar bruk om etablering av kulturvirksomhet på fabrikken, og det er nå mulig å leie den eldste industrihallen fra 1. januar i 2023.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere dette tiltaket.

Ny stilling – tekniker LYD/AV kulturhuset

Med dagens kapasitet med to teknikere oppleves det svært utfordrende å håndtere etterspørselen og omfanget av oppgaver i kulturhuset.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å prioritere dette tiltaket.

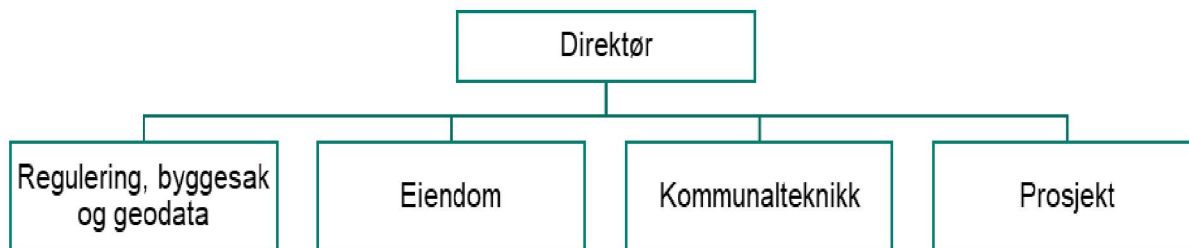
Investeringsbudsjett

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan			
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026
Investeringsprosjekter								
Kultur, idrett og grøntanlegg								
Fjellhamar - oppgradering stadion og klubbhus		18 450	0	18 450	0	0	0	800
Lørenskoghallen - ny hall		132 300	-51 200	81 100	4 000	76 000	51 300	0
Rolvstrud idrettspark		127 900	-64 000	63 900	40 648	54 725	6 830	0
Tiltak kunstgressbaner		30 000	0	30 000	30 000	0	0	0
Sum Kultur, idrett og grøntanlegg		308 650	-115 200	193 450	74 648	130 725	58 130	800
Programområder								
P60 Kunst og utsmykning					2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Programområder		0	0	0	2 000	2 000	2 000	2 000

For beskrivelse av de enkelte investeringsprosjekter henvises til kapittel om investeringer.

16 Teknisk

Beskrivelse av organisasjonen

Teknisk sektor består av fire virksomheter. Sektoren har ca. 220 årsverk i 2022.

Regulering, byggesak og geodata er ansvarlig for saksbehandling byggesaker, reguleringsaker og eiendomssaker i tillegg til forvaltning og distribusjon av kart og utarbeidelse av ulike analyser som for eksempel befolkningsprognoser.

Kommunalteknikk har ansvaret for samferdsel og trafikksikkerhet samt aktiviteter innen selvkostområdene vann, avløp, renovasjon og feiing. Kommunens budsjett til blant annet de interkommunale selskapene Nedre Romerike Brann- og Redningsvesen (NRBR), Romerike Avfallsforedling (ROAF), Nedre Romerike Vannverk (NRV) og Nedre Romerike Avløpsselskap (NRA) ligger også innenfor dette ansvarsområdet.

Eiendom har ansvar for renhold, drift, vedlikehold og forvaltning av kommunens bygningsmasse.

Prosjekt utreder og gjennomfører kommunens investeringsprosjekter, og følger opp utbyggingsavtaler med utbyggere.

Prioriteringer i planperioden

Bokvalitet og inkluderende bomiljø

God bokvalitet og inkluderende bomiljø, som ett av de prioriterte satsningsområdene i kommuneplanens samfunnsdel, er forutsetning for bærekraftig stedsutvikling. Kommunens retningslinjer for bokvalitet legges til grunn ved all planlegging og prosjektering.

Samarbeid med bolignæringen blir et viktig premiss for å sikre god boligkvalitet og variasjon i boligtilbudet. Det skal legges til rette for menneskevennlige og trygge byrom, møteplasser og utearealer, blandet boligsammensetting og boliger med god boligkvalitet. Dette skal også oppnås gjennom planlegging, detaljprosjektering og gjennomføring, samt ved bruk av innovative løsninger og miljøvennlige materialer.

Trygg og miljøvennlig transport

Trygg og miljøvennlig transport er ett av de andre prioriterte satsningsområdene i kommuneplanens samfunnsdel.

Grønn mobilitet

Handlingsplanen for grønn mobilitet er et viktig verktøy for å kunne oppnå målsettingen fra kommuneplanens samfunnsdel. Handlingsplanen kommer til politisk behandling samtidig med årsbudsjettet for 2023 og økonomiplanen for 2023-2026 og det vil være samsvar hva gjelder forslag til tiltak.

Med bakgrunn i kommunens økonomiske situasjon, utsettes flere av de ønskede virkemidlene for å kunne nå målsettingen. Hovedprioriteringen utover allerede finansierte tiltak og enkelte mindre drifts- og investeringstiltak i økonomiplanperioden blir derfor å jobbe med kultur og holdninger.

Luftkvalitet

Lørenskog kommune brøt grenseverdiene for svevestøv i 2020 (PM10). Fra 1. januar 2022 er grenseverdiene for svevestøv også senket. Miljødirektoratet har pålagt Lørenskog kommune å utarbeide en tiltaksutredning for lokal luftkvalitet innen utgangen av 2022. Denne er noe forsinket og tiltaksutredningen med handlingsplan kommer til politisk behandling vinteren 2023.

Kommunedirektørens forslag til årsbudsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 inneholder med unntak av overtakelse av målestasjonen ved riksvei 159 derfor ingen konkrete forslag til tiltak for bedring av lokal luftkvalitet.

Energikostnader

Situasjonen med økte energikostnader berører både kommunale bygg, samferdselsområdet (veilys) og interkommunale selskaper som er avhengig av energi for produksjonen. Sammen med store prisøkninger for kjøp av tjenester og materialer, bidrar dette til å sette kommunens økonomi under press.

Energistrategien for kommunale bygg, vedtatt av kommunestyret 6. februar 2019, er et styringsverktøy for arbeidet med energisparing, energikonvertering og reduksjon av klimautslipp ved å ta i bruk nye energikilder. Energistrategien skal gi grunnlag for å videreutvikle styringssystemer og rapporter som sikrer kunnskap om energiforbruk og drift i hvert enkelt bygg. Strategien skal også avdekke potensialet for gode enkelttiltak som legges inn i rullerende handlingsplaner.

Det er igangsatt kartlegging av samtlige energisparetiltak frem til plusshus-oppnåelse for Lørenskog kommunes eiendommer. Per i dag er det utarbeidet energirapporter/analyser på 15 eiendommer med enkelttiltak for energireduksjon. Dagens prisnivå for energi gjør at langt flere tiltak nå er økonomisk lønnsomme.

Satsing på egenprodusert fornybar energi kan gjennomføres med å etablere solceller på takene til kommunens bygninger.

Forvaltning, drift og vedlikehold (FDV)

Lørenskog kommunes prioriteringer til forvaltning, drift og vedlikehold innen bygg og samferdsel er for lave til å kunne opprettholde verdibevaring av bygg og anlegg. Dette er en generell tendens i hele Norge.

Kommunens formålsbygg

Sett fra brukers ståsted er hovedinntrykket av den bygningsmessige tilstanden for formålsbyggene i Lørenskog god. Ved noen formålsbygg er den generelle slitasjen svært stor, men dette er i stor grad begrenset til det estetiske. Feil og mangler av betydning for liv og helse aksepteres ikke, og tiltak mot dette iverksettes fortløpende. Samtidig er det flere bygg som på grunn av sin alder begynner å kreve økte drifts- og vedlikeholdskostnader. Nye krav og økt bruk av teknologiske løsninger med kort levetid (10 år) øker også drifts- og vedlikeholdskostnadene.

Lave driftskostnader per kvadratmeter trenger ikke være ensbetydende med en ønsket tilstand. Lave FDV-kostnader vil gi lavere kvalitet og bygningsmessig forfall over tid. Via egenkontrollrutiner og årskontrollavtaler er det avdekket feil og mangler relatert til myndighetskrav og ordinært vedlikehold. Avvik relatert til myndighetskrav er typisk i kategorien heisanlegg, lekeapparater og utearealer, elektriske anlegg og branntekniske anlegg.

For å ivareta verdibevarende vedlikehold og sikre godt inneklima, lavt energiforbruk, økt levetid og redusert klimautslipp på bygg, bør man normalt ligge på 250 kr/m². Kommunedirektøren ser imidlertid at det ikke er mulig å prioritere nødvendig økning av FDV-budsjettet i forslag til årsbudsjett 2023.

Det er igangsatt et arbeid med en eiendomsstrategi for kommunen. Strategien skal være et rammeverk for å realisere omstillinger, sikre god forvaltning og utvikling av kommunens eiendommer og bygningsmasse. Strategien vil definere retning og rammer for en langsiktig prioritering, utvikling og profesjonell styring av kommunens eiendommer og bygningsmasse.

Siden FDV-kostnadene relaterer seg til areal, er de viktigste virkemidlene framover at nye behov i størst mulig grad løses gjennom sambruk av eksisterende arealer og at det vurderes å gå ned på arealbehov ved nyinvesteringer.

Samferdsel

Det er mer kostbart å drifte bymessige samferdselsarealer per kvm. på grunn av økte forventninger til kvalitet i sentrumsområdene, det er trangere, mer komplisert og gatene må ofte driftes på kveld/natt. I tillegg kreves det annet utstyr, samt at snø må fraktes bort. Ambisjonene til Skårersletta, grønn mobilitet og sentrumsområdene fører til økte kostnader.

Utredning nytt tjenestebygg i Mailandveien 26

Lørenskog kommune har i dag fem leiekontrakter på bygg/lokaler med innbyggertjenester som utløper i 2025/2026. I den forbindelse gjennomførte Tjenestegjennomgangen et delprosjekt - Lokasjon 2025 - som skulle vurdere hvor det er mest bærekraftig å lokalisere tjenestene som har utløpende leiekontrakter i fremtiden. Konklusjonen var å gå videre med tjenestebygg i Mailandveien 26.

Tjenestene som sitter på utløpende leiekontrakter og ble vurdert er:

- Solheimveien 112: Barnevern (FPH, Rus og psykisk helse og helsesykepleiere leier ekstra kontorer der).
- Lørdagsrudveien 2: Fjellhamar helsestasjon
- Skårersletta 61: NAV, Flyktning- og integrering, Samhandling og forvaltning, Boligkontoret, Rus og psykisk helse
- Rastastubben 1: Lørenskog Voksenopplæring
- Boeck Gate 1: Læringsmiljøsentret

I tillegg er det også vurdert samlokalisering for andre tjenester som har tett samhandlingsbehov med disse tjenestene, samt utvalgte tjenester som i dag holder til i uegnede lokaler.

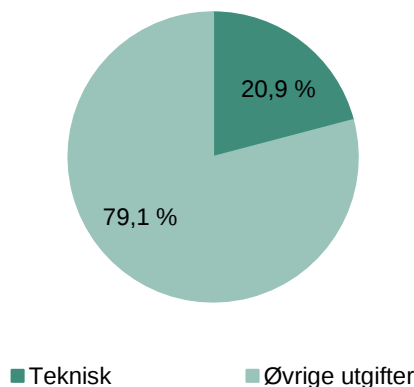
Konseptet innebærer at dagens bygg rives, og at det føres opp et nytt bygg for de aktuelle tjenestene. Lørenskog kommunale pensjonskasse (LKP) har på eget initiativ (for egen regning og risiko), i dialog med kommunen, igangsatt et arbeid med å se på muligheten for å oppføre et bygg på Mailandveien 26. Fremdriften er stram, og det forventes at ferdig bygg vil kunne stå ferdig ca. 3 - 4 år fra endelig beslutning.

Driftsbudsjett

Foreløpig fordeling på virksomhet

Beløp i 1000	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Direktør – Teknisk	6 973	6 723	6 177	6 777	6 687	6 687
Regulering, byggesak og geodata	9 558	12 561	15 396	15 696	15 196	15 196
Eiendom	188 931	198 948	271 612	282 062	283 462	290 589
Prosjekt	8 572	16 994	18 920	17 920	17 920	17 920
Kommunalteknikk	41 401	21 699	92 871	99 943	97 733	98 593
Sum	255 434	256 926	404 977	422 399	420 999	428 986

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	256 926	256 926	256 926	256 926
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	-9 676	-14 607	-20 506	-20 506
Budsjettendringer inneværende år				
Fjellsrud barnehage - reduksjon av bevilgning til husleie	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Sum Budsjettendringer inneværende år	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Tekniske justeringer				
Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar	-330	-330	-330	-330
Kapitalkostnader som dekkes av gebyrer (selvkost) - flyttet til sentralt ansvar	58 528	66 407	72 326	72 326
Rammeendring - nye lokaler til Kirkevergen	890	890	890	890
Sum Tekniske justeringer	59 088	66 967	72 886	72 886
Sum Lønns- og prisvekst	6 290	6 290	6 290	6 290
Konsekvensjustert budsjett	52 702	55 650	55 670	55 670
Konsekvensjustert ramme	309 628	312 576	312 596	312 596
Klimatiltak				

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Grønn mobilitet og renere luft	0	2 500	2 500	2 500
Klimarådgiver - behov for kompetanse	200	200	200	200
Luftkvalitet: drift av målestasjon	200	200	200	200
Sum Klimatiltak	400	2 900	2 900	2 900
Tiltak iverksatt tidligere år				
Energi - økte kostnader	40 000	40 000	40 000	40 000
VAR: Underskudd avløp fra 2021 dekkes inn tidligere enn antatt (i 2022)	3 000	3 300	3 600	3 600
Økt tilskudd brannvesenet, ØST 110, NKS IKS, Sivilforsvaret og KOAF-2	8 619	4 243	4 523	4 983
Sum Tiltak iverksatt tidligere år	51 619	47 543	48 123	48 583
Kostnadsreducerende tiltak				
Kutt i kursposter med 10%	-153	-153	-153	-153
Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser	-600	0	0	0
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-753	-153	-153	-153
Driftskonsekvenser av investeringer				
Barnehage 2025 - FDV-kostnader	0	0	1 000	2 000
Barnehage fra medio 2023 - kostnader til drift og vedlikehold (FDV)	1 000	2 000	2 000	2 000
Barnehage fra medio 2026, kostnader til drift og vedlikehold (FDV)	0	0	0	2 127
Barnehage i Skårerbyen fra medio 2024, FDV-kostnader	0	1 000	2 000	2 000
Benterud skole, utvidelse og idrettshall - FDV-kostnader	6 000	6 000	6 000	6 000
Drift Losbyveien, gang- og sykkelsti	0	0	0	400
Fjellhamar skole (ny) og idrettsanlegg, FDV-kostnader	14 000	21 000	19 000	19 000
Grønli barnehage, utvidelse - FDV-kostnader	500	500	500	500
Kjennhallen, nye garderober - drift og forvaltning (FDV)	300	300	300	300
Løkenåsen skolepaviljong - spesialbase - FDV-kostnader	2 000	2 000	2 000	2 000
Ny Lørenskoghall - kostnader til drift og vedlikehold (FDV) fra medio 2025	0	0	2 000	4 000
Skårersletta og sentralområdet - gatevarme	4 300	9 100	7 400	7 400
Skårersletta og sentralområdet - utgifter til drift av området	900	4 000	4 000	4 000
Steinerud barnehage, kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV)	1 000	1 000	1 000	1 000
Åsen skole, utvidelse - økte FDV-kostnader fra medio 2026	0	0	0	2 000
Sum Driftskonsekvenser av investeringer	30 000	46 900	47 200	54 727
Nye tiltak				
Arkitekturpris - arbeid med og tilrettelegging for utdeling av arkitekturpris	200	200	200	200
Ekstraordinær prisvekst - bygg og anlegg	1 800	1 800	1 800	1 800
Finansiere en større andel av prosjektvirksomheten i driftsbudsjettet	500	500	500	500
Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen	382	382	382	382
Garantioppfølging - flyttes fra investeringsbudsjettet til driftsbudsjettet	600	600	600	600
Kommunale avgifter - økning for kommunale bygninger	2 850	2 850	2 850	2 850
Konsekvens av selvkostprinsipp - regulering, byggesak og geodata - endret fordeling mellom selvkost og kommunalandel	860	860	860	860
Lokaler til skole for flyktninger til 31. juli 2023	1 700	0	0	0
Låven/vognskjulet ved Skullerudstua - utbedring av yttervegger og tak	0	1 300	0	0
Oppgradering av planarkiv	200	0	0	0
Parkeringsstrategi - tiltak grønn mobilitet	250	500	0	0
Regulering - behov for styrket kompetanse og kapasitet til grunnundersøkelser, kvikkleireforhold, mv	500	1 000	1 000	1 000

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Samferdsel - driftskostnader nye veier, gater, torg	1 150	1 150	1 150	1 150
Skanning av målebrevsarkiv	500	500	0	0
Sørlikroa - Gamleveien, regulering for bolig- og evt næringsformål - behov for økt bevilgning	600	0	0	0
Utleie av Limtomta avsluttes fra 1/1-2023	990	990	990	990
Videreføring av leie for lokaler til vaksine og testing	1 000	0	0	0
Andre tiltak	0	0	0	0
Sum Nye tiltak	14 082	12 632	10 332	10 332
Nye tiltak og realendringer	95 349	109 823	108 403	116 390
Ramme 2023-2026	404 977	422 399	420 999	428 986

Budsjettendringer inneværende år

Fjellsrud barnehage - reduksjon av bevilgning til husleie

Det ble i økonomiplan 2022 - 2025 bevilget for mye til husleie for de nye lokalene i forbindelse med utvidelsen av Fjellsrud barnehage. For mye bevilget leie tilbakeføres kommunen ved en rammereduksjon.

Tekniske justeringer

Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar

Budsjetterte utgifter AFP samles i et sentralt ansvar. Dette vurderes hensiktsmessig, da kostnader innad i sektorene varierer sterkt fra år til annet.

Kapitalkostnader som dekkes av gebyrer (selvkost) - flyttet til sentralt ansvar

Kommunen tar opp lån for å finansiere investeringer i vann, avløp og renovasjon. De merkostnader kommunen har ved å besørge tjenester innenfor selvkost, skal finansieres fra innbyggerne ved gebyrinntekter. Midlene flyttes som teknisk justering fra Teknisk til felles budsjettområde fra 2023. Netto effekt av endringen er kr 0.

Rammeendring - nye lokaler til Kirkevergen

Kirkevergen har flyttet ut av lokalene i Lørenskog hus og inn i nye lokaler i Solheimveien 112. Teknisk sektor sin ramme ble styrket i økonomiplanen for 2022-25 for å ivareta ny leie for kirkevergen i nye lokaler, og følgelig vil kirkevergens leie fra 2023 bli betalt fra Teknisk. Det gjøres derfor en rammeendring med et nedtrekk av rammen for Kirkevergen (KUL) og inndekking av inntektsbortfallet (TEK).

Klimatiltak

Grønn mobilitet og renere luft

Kommuneplanens satsingsområde Trygg og miljøvennlig transport og temaplan Grønn mobilitet viser blant annet til viktigheten av trygge forbindelser, snarveier og innovasjonsprosjekter innen grønn mobilitet. Videre henviser perspektivmeldingen til at satsingen på grønn mobilitet skal videreføres og at Lørenskogsamfunnet skal halvere sine utslipp innen 2030. I handlingsplanen for mobilitet foreslås blant annet disse tiltakene:

- Snarveisprosjekter
- Hjertesoner rundt skoler

- Mobilitets- og holdningskampanjer
- Kartlegging av og tiltak innen universell utforming
- Benkeprosjekt
- Avstands- og retningsskilt for gående og syklende

Tiltak innen satsingsområdet vil også gi positive effekter for luftkvaliteten i Lørenskog.

Klimarådgiver - behov for kompetanse

Økende fokus på klima, miljøvern og energi i bygg- og anleggsprosjekter gjør at kommunen har økt behov for kompetanse innenfor dette området. Det er behov for å kunne leie inn kompetanse for dette ved behov. Behovet for slik kompetanse finnes i flere virksomheter innen teknisk sektor.

Luftkvalitet: drift av målestasjon

Luftkvalitet i Lørenskog måles via en målestasjon på Solheim, som i dag eies og driftes av Statens vegvesen. Etter forurensningsforskriften §7-4 plikter kommunen å sørge for etablering av målestasjoner samt for gjennomføring av målinger og/ eller beregninger. Statens Vegvesen ber om at Lørenskog kommune overtar eierskapet og ansvar for drift av målestasjonen, mens øvrige anleggseiere skal medvirke ved å dekke kostnader i forbindelse med drift av stasjonen.

Tiltak iverksatt tidligere år

Energi - økte kostnader

Frem til 2020 var kommunens kostnader til energi tilnærmet lik bevilgning. Fra høsten 2021 ble prisnivåene høyere, noe som medførte et høyere kostnadsnivå enn bevilgningen på ca. 10 mill. kr. I løpet av 2022 har prisene økt ytterligere noe som medfører merkostnader for inneværende år på ca. 50 mill. kr, dette tilsvarer en tre-dobling av kostnadene til energi for kommunen. Slik prisnivåene for neste år ser ut til å bli vil kommunen få en estimert merkostnad på ca. 70 mill. kr eller tilnærmet en firedobling av energikostnadene.

Det har gjennom 2022 vært rapportert om sterk prisoppgang på energi, og budsjettene er regulert både i 1. og 2. tertialrapportering 2022. I administrativ rapportering per september anslås høyere kostnader til energi for 2022 på rundt 40 mill. kr. Anslaget er usikkert, utvikling i energipriser avhenger av svært mange forhold som fyllingsgrad i vannmagasiner, gass fra Russland, krig i Ukraina, vind i Europa etc.

Kommunedirektøren foreslår å bevilge 40 mill. kr ekstra til energi fra og med 2023. Utvikling i energiprisene vil bli fulgt tett gjennom 2023.

VAR: Underskudd avløp fra 2021 dekkes inn tidligere enn antatt (i 2022)

Inntekter i selvkostområdet avløp har de senere år vært lavere enn utgiftene, slik at et underskudd på i alt 10,9 mill. kr er skal dekkes inn ved gebyrer. I økonomiplan 2022-2026 ble et årlig beløp på mellom 3 og 3,6 mill. kr forutsatt inndeckt.

Det anslås nå at hele underskuddet kan dekkes inn allerede i 2022, slik at forutsatt inndekning av merforbruket i årene fremover reverseres.

Økt tilskudd brannvesenet, ØST 110, NKS IKS, Sivilforsvaret og KOAF-2

Lørenskog kommune har mottatt oversikt over forslag til tilskudd til Nedre Romerike brann- og redningsvesen (NRBR), ØST 110, Sivilforsvaret og Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning region 2 (KOAF-2). I tillegg har kommunen fått anslag på forventet budsjettbehov for Nasjonalt kommunesamarbeid for 110-sentralene IKS (NKS110).

I 2022 vil kommunens overføringer beløpe seg til 47,4 mill. kr, og det er forventet at tilskuddet vil ligge på samme nivå i 2026. For NRBR er hovedårsaken til økningene vedtatt styrkning av operativ grunnbemanning og deltidsbemanning, idriftsettelse av ny brannstasjon på Lystad, samt økte FDV-kostnader på Lørenskog og Bjørkelangen brannstasjoner.

For NKS 110 er det forventet at driftstilskuddet fra Lørenskog øker med 3,6 mill. kr. Dette skyldes økt oppgaveomfang for selskapet, samt at nye investeringer i selskapet må finansieres over driftsbudsjettet til eierne.

Kostnadsreduserende tiltak

Kutt i kursposter med 10 %

Det legges til grunn at en større andel kurs og opplæring skjer digitalt enn tidligere, noe som medfører lavere kostnader til kurs, reise og opphold.

Midlertidig innsparing i 2023 - fortrinnsvis i administrative ressurser

Som et midlertidig tiltak i 2023 legges det inn en besparelse på 5 mill. kr på administrative stillinger og ressurser. Rent praktisk vil dette blant annet bety at stillinger det oppstår ledighet i, holdes ledige i minst 3 måneder dersom ikke andre hensyn taler dette. Tiltaket vil kunne medføre noe lavere administrativ kapasitet.

Driftskonsekvenser av investeringer

Barnehage 2025 - FDV-kostnader

Forventet driftskostnader til forvaltning, drift og vedlikehold i forbindelse med etablering av barnehage. Beregning er basert på foreløpig estimert areal.

Benterud skole, utvidelse og idrettshall - FDV-kostnader

Forventet økning i driftskostnader som følge av skole utvidelse med nytt flerbrukshall.

Fjellhamar skole (ny) og idrettsanlegg, FDV-kostnader

Forventede driftskostnader til forvaltning, bygningsdrift, renhold, energi og vedlikehold for ny seks-parallell barneskole inkludert idrettsbygg med dobbel flerbrukshall og svømmehall med opplærings- og konkurransebasseng.

Driftskostnadene til forvaltning, bygningsdrift, renhold, energi og vedlikehold for gamle Fjellhamar skole opphører fra samme dato. Det er imidlertid avsatt 1,3 mill. kr for administrasjon og tilsyn av den gamle skolen frem til 2024. Det forutsettes at man har funnet en løsning for gamle skolen med virkning fra 1. januar 2025.

Løkenåsen skolepaviljong - spesialbase - FDV-kostnader

Driftskonsekvenser som følger av ekstra tilpasninger av utstyr og oppfølging for elever med nedsatt funksjonsevne.

Skårersletta og sentralområdet - gatevarme

Gjennom kommuneplanen er det vedtatt at Lørenskog sentralområde skal utvikles til et attraktivt sentrumsområde med gode byrom og et godt bymiljø. Skårersletta, Garchinggata og flere andre små plasser i sentralområdet er bygget med gatevarme for å bedre fremkommelighet for gående og syklende. Gatene er også bygget på en måte som vanskeliggjør vinterdrift uten oppvarming. Kostnaden for oppvarming er usikker, og kommunen har i svært liten grad mulighet til å påvirke kostnaden.

Det er budsjettet med drift i november og desember 2023, og helårseffekt fra 2024.

Tiltaket må sees i sammenheng med tiltaket «Drift av Skårersletta og sentralområdet».

Skårersletta og sentralområdet - utgifter til drift av området

For at området rundt Skårersletta skal holde seg attraktivt, må området driftes. Drift av sentrumsområder med bypreg stiller høyere krav til utførelse enn tradisjonelle driftsoppgaver. Gater skal feies og brøytes avhengig av sesong, avfallsbeholdere tømmes, tagging fjernes og veilys vedlikeholdes, grøntarealet holdes pent - blant annet. Bortkjøring av snø er en vesentlig kostnad.

Det foreslås å bevilge 4 mill. kr til tiltaket fra 2024, mens det for 2023 bevilges for oppstart etter ferdigstillelse av anlegget.

Steinerud barnehage, kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV)

Driftskostnader til forvaltning, bygningsdrift, renhold, energi og vedlikehold for den nye barnehagen beregnes til ca. 2,4 mill. kr årlig. Nærmere 1 mill. kr ble bevilget i budsjett for 2022, mens ytterligere ca. 1,4 mill. kr nå bevilges for helårseffekt av driften.

Nye tiltak

Arkitekturpris - arbeid med og tilrettelegging for utdeling av arkitekturpris

Kommunestyret har vedtatt statutter for Lørenskog kommunes arkitekturpris den 21. desember 2021. I samsvar med kommunedirektørens forslag om at prisen deles ut først i 2023 legges inn midler i budsjettet for å dekke kostnader med arbeid av en ekstern fagperson i juryen, utdeling av pris, samt kostnader av produksjon av plakett(er).

Ekstraordinær prisvekst - bygg og anlegg

Prisvekst på varer og tjenester til bygg og anlegg har den senere tid vært høyere enn det budsjettene har vært justert for. Økningen på 1,8 mill. kr retter seg både mot drift og vedlikehold av veilys og kommunens bygningsmasse.

Finansiere en større andel av prosjektvirksomheten i driftsbudsjettet

I forrige økonomiplan ble 2,5 mill. kr bevilget slik at en større andel av prosjektkontorets drift kunne finansieres over driftsbudsjettet, og ikke fordeles investeringsprosjektene. Bevilgningen videreføres med 2 mill. kr i 2023, en reduksjon på 0,5 mill. kr sammenlignet med forrige økonomiplan.

Forbedret informasjonssikkerhet - tekniske tiltak for hele kommuneorganisasjonen

For å forbedre informasjonssikkerheten, og redusere sårbarheter, er det behov for å få tilgang til bedre funksjonalitet og sikkerhetsmekanismer i Microsoft-plattformen som kommunen benytter. I tillegg er det behov for å etablere verktøy for å forbedre sikkerheten på alle PCer til ansatte i kommunen og ivareta en sikker drift. Både KS og enkelte departementer har kommet med sterke anbefalinger om å få på plass disse sikkerhetstiltakene.

Garantioppfølging - flyttes fra investeringsbudsjettet til driftsbudsjettet

Kostnader til garantioppfølging av nye prosjekter har til nå vært bevilget over investeringsbudsjettet. Kostnadene påløper i etterkant av at byggeprosjektene er avsluttet, og kostnadenes størrelse varierer. Fra 2023 foreslås 0,6 mill. kr bevilget over driftsbudsjettet som en anslagsbevilgning.

Kommunale avgifter - økning for kommunale bygninger

Kommunale avgifter har de senere år økt mer enn det budsjettene har vært kompensert for, og prisveksten på kommunale avgifter for 2023 øker med ca. 25 %. Totalt foreslås 2,8 mill. kr bevilget som kompensasjon for prisveksten.

Konsekvens av selvkostprinsipp - regulering, byggesak og geodata - endret fordeling mellom selvkost og kommunalandel

Det er i forbindelse med forkalkyle og kvalitetssikring av oppgaver endret fordeling mellom selvkost og kommunalandel i samsvar med selvkostprinsippet.

Lokaler til skole for flyktninger til 31. juli 2023

Lørenskog kommune leier lokaler i brakker ved SNØ. Lokalene huser undervisningslokaler hvor flyktningbarn fra Ukraina får sin undervisning, samt at noen arealer og disponeres midlertidig i forbindelse med renoveringen av rådhuset. Kommunen vil leie lokalene fram til 31. juli 2023, og foreslått bevilgning vil dekke leie og nedrigging av skole og administrasjonsbygg ved leietidens utløp.

Låven/vognskjulet ved Skullerudstua - utbedring av yttervegger og tak

Taket på låven/vognskjulet må skiftes dersom denne skal bevares. Vognskjulet er ikke gitt en egen verneklasse, men er nevnt som en del av tunfølelsen ved Skullerudstua. Man tror vognskjulet er bygget i perioden 1946 – 1956, altså ett langt yngre bygg enn Skullerudstua (verneklasse B).

Oppgradering av planarkiv

Eksisterende løsning blir faset ut innen noen år og den nye løsningen tilrettelegger for en bedre digital søknadsprosess for innbyggere, gjelder både plan og byggesak. I tillegg bidrar nye løsningen til en mer effektiv tilgang til digitalt planregister og ivaretar alle kravene som er fastsatt i gjeldende lover og forskrifter.

Parkeringsstrategi - tiltak grønn mobilitet

Parkeringsstrategi sier hvordan kommunen skal behandle parkering i sine planer og prioriteringer.

I boligområder kan redusert parkeringsdekning bety at man avstår fra å kjøpe bil, eller unngår å kjøpe bil nummer to. I byområder kan det få folk til å velge gange, sykkel eller kollektivtrafikk i stedet for å ta bilen. Aktuelle tema: bildeling, samkjøring, parkering ved arbeidsplasser og kjøpesentre, utfartsparkering, avgiftsparkering og ulike former for delte mobilitetsløsninger mv. Planen vil på sikt skape inntekter for kommunen dersom resultatet blir avgiftsbelagte kommunale p-plasser.

Regulering - behov for styrket kompetanse og kapasitet til grunnundersøkelser, kvikkleireforhold, mv

Lørenskog kommune har behov for utvidet kompetanse til å foreta grunnundersøkelser, undersøke områder for kvikkleireforekomst samt å inneha egen kompetanse for vurdering av utredninger fra utbyggere og andre. Det er ønskelig å tilknytte seg slik kompetanse framfor å bruke konsulenttenester.

Samferdsel - driftskostnader nye veier, gater, torg

Gjennom utbyggingsavtaler overtar kommunen driftsansvar for nye veier, gater og parker/torg. Drift av disse områdene er i stor grad dyrere enn tradisjonell drift, da det er sentrumspreget driftsnivå. Økte kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold fra 2023 er beregnet til 1,15 mill. kr årlig.

Skanning av målebrevsarkiv

Det er behov for å digitalisere kommunens målebrevsarkiv. Målebrevsarkivet er i dag fysisk plassert på rådhuset. Tiltaket vil - når arkivet er ferdig digitalisert - frigjøre plass i lokalt arkiv på rådhuset.

Sørlikroa - Gamleveien, regulering for bolig- og evt næringsformål - behov for økt bevilgning

I kommunestyrets møte 16. mars 2022, sak 25/22, ble det vedtatt at det skal jobbes videre med å regulere for et serveringssted på tomta, samt et fortau fra Gamleveien til Sørlihavna bussholdeplass vest for Nordliveien. I reguleringsprosessen skal grunnforholdene undersøkes med tanke på forekomst av kvikkleire.

Arbeidet vil pågå de to neste årene, og ble anslått å koste rundt 0,4 mill. kr hvert av årene. Nytt estimat er at samlet kostnad for reguleringen vil beløpe seg til 1,4 mill. kr, slik at ytterligere 0,6 mill. kr må bevilges.

Utleie av Limtomta avsluttes fra 1. januar 2023

Lørenskog kommune har til nå mottatt inntekter fra utleie av "Limtomta". Det er nå avklart at det ikke kan gis ytterligere dispensasjon fra plan- og bygningsloven, slik at leieforholdet må avsluttes. Dette vil medføre reduserte leieinntekter, noe som foreslås kompensert.

Videreføring av leie for lokaler til vaksine og testing

Det foreslås å bevilge 1 mill. kr i 2023 for dekning av kostnader for inngåtte leieavtaler til lokaler for vaksinerings og testing ifm. korona. Kommunedirektøren forutsetter at det vil være mulig å avvike leien i løpet av 2023.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Solavskjerming Lørenskog hus	8 600	0	0	0
Sum	8 600	0	0	0

Solavskjerming Lørenskog hus

Eksisterende solavskjerming i Lørenskog hus er tatt ned som følge av fare for liv og helse. Manglende solavskjerming vil medføre økte kostnader til kjøling. Behov for utskiftning har vært meldt inn i flere omganger tidligere, og utskiftning av solavskjermingen er et HMS-tiltak som følge av dårlig innneklima. Det er spesielt arealer i biblioteket og i husets 8.etasje har problemer med varme / kulde i bygget. Utskiftningen vil innebære at også av styring og ledningsnett skiftes ut.

Kommunedirektøren har imidlertid ikke funnet rom å prioritere dette tiltaket.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan			
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026
Investeringsprosjekter								
Vei, vann, avløp og renovasjon								
Ahus - forsterking av vannforsyning		27 300	0	27 300	14 526	7 900	0	0
Framtidige investeringer vei		150 000	0	150 000	0	0	25 000	25 000
Garchinggata - etappe 1	172 000	153 989	-101 955	52 033	11 447	0	0	0

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan			
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026
Investeringsprosjekter								
Grønlibekken inkl. utskifting av VA ledninger	51 500	47 159	0	47 159	1 141	0	0	0
Hans Egedesvei – kulvert	53 000	46 000	0	46 000	2 650	0	0	0
Hovedplan VA til fordeling		300 000	0	300 000	0	0	0	60 000
Langgrunna Fjellhamarskogen	393 910	329 358	0	329 358	106 383	106 383	106 383	0
Losbyveien, gang- og sykkelsti		62 129	0	62 129	0	0	30 000	24 000
Lørenskog stasjonsby vei 3 og 9		58 000	-46 400	11 600	274	0	0	0
Ole Reistadsvei		9 950	0	9 950	1 500	3 450	5 000	0
Røykåsbekken – gatenettet		136 408	0	136 408	28 339	56 221	31 735	0
Røykåsbekken boring og VA-trasé	60 000	59 550	0	59 550	9 877	0	0	0
Røykåsbekken fordrøyningsbasseng		8 000	0	8 000	2 055	0	0	0
Sandbekken-Sørlihavna delstrekkt to og tre FASE 2		33 700	0	33 700	13 200	12 000	6 500	0
Skårer syd - kommunale tiltak allmenningen		12 500	0	12 500	2 500	2 500	5 000	0
Skårer syd - koordinering infrastruktur		30 841	-40 593	-8 135	2 000	2 000	2 000	2 000
Skårerparken og infrastruktur VA	348 500	315 500	0	315 500	146 395	1 000	0	0
Skårersletta	890 000	861 000	-216 074	644 926	208 704	0	0	0
Snødeponi		67 000	0	67 000	20 130	46 000	0	0
VA fra Skårersletta til Metro	43 005	34 100	0	34 100	1 768	0	0	0
Vannledning fra Nordlimyra til Skårersletta	131 500	120 046	-3 200	116 846	32 414	5 000	0	0
Østbypytten		14 864	0	14 864	5 000	0	0	0
Sum Vei, vann, avløp og renovasjon	2 143 415	2 877 394	-408 222	2 470 789	610 303	242 454	211 619	111 000
Programområder								
P30 Biler, maskiner og trafikkikkerhet					15 000	12 000	12 000	12 000
P46 Anlegg					18 000	5 000	5 000	5 000
P56 Bygg					12 000	10 000	10 000	10 000
P80 Vann, avløp, renovasjon					18 000	15 000	15 000	15 000
Sum Programområder	0	0	0	0	63 000	42 000	42 000	42 000
Avsluttede prosjekter med avtaler								
Prosjekter med justeringsrett mva.					2 466	2 466	2 466	2 466
Sum Avsluttede prosjekter med avtaler	0	0	0	0	2 466	2 466	2 466	2 466
Grunn- og tomteerverv								
Tomt- og grunnerverv					235 000	40 000	40 000	40 000
Sum Grunn- og tomteerverv	0	0	0	0	235 000	40 000	40 000	40 000

For beskrivelse av de enkelte investeringsprosjekter henvises til kapittel om investeringer.

17 Felleskostnader

Beskrivelse av budsjettkapittel

Kommunens felleskostnader er et budsjettkapittel som benyttes for sentrale føringer av pensjon.

Fra 2023 budsjetteres utgifter for avtalefestet pensjon her, framfor i sektorenes budsjetter. På grunn av varierende utgifter fra år til år, må dette oppfattes som en anslagsbevilgning.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	-4 802	-4 802	-4 802	-4 802
Tekniske justeringer				
Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar	3 810	3 810	3 810	3 810
Finansielle leasing - Lørenskog kommunale pensjonskasse	5 250	5 250	5 250	5 250
Kostnader SNR flyttes fra ansvar 99000 til 97150	-508	-508	-508	-508
Sum Tekniske justeringer	8 552	8 552	8 552	8 552
Konsekvensjustert budsjett	8 552	8 552	8 552	8 552
Konsekvensjustert ramme	3 750	3 750	3 750	3 750
Nye tiltak				
Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar	0	0	2 690	2 690
Opptapping av pensjonspremie	0	0	12 500	25 000
Utlån til andre - ferdig nedbetalt, inntekt bortfaller	60	60	60	60
Sum Nye tiltak	60	60	15 250	27 750
Nye tiltak og realendringer	60	60	15 250	27 750
Ramme 2023-2026	3 810	3 810	19 000	31 500

Tekniske justeringer

Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar

Budsjetterte utgifter AFP samles i et sentralt ansvar. Dette vurderes hensiktsmessig, da kostnader innad i sektorene varierer fra år til annet.

Driftsbudsjett LKP opphører (drift overført pensjonskassen)

Er overført pensjonskassa

Finansielle leasing - Lørenskog kommunale pensjonskasse

Dette gjelder leasing av eiendommer som er overført til Lørenskog pensjonskasse i forbindelse med oppretting av pensjonskassen.

Nye tiltak

Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar

Budsjetterte utgifter AFP samles i et sentralt ansvar. Dette vurderes hensiktsmessig, da kostnadene varierer sterkt fra år til annet.

Opptrapping av pensjonspremie

I takt med økning i antall ansatte og forventede økte pensjonspremier, økes bevilgningen i slutten av planperioden.

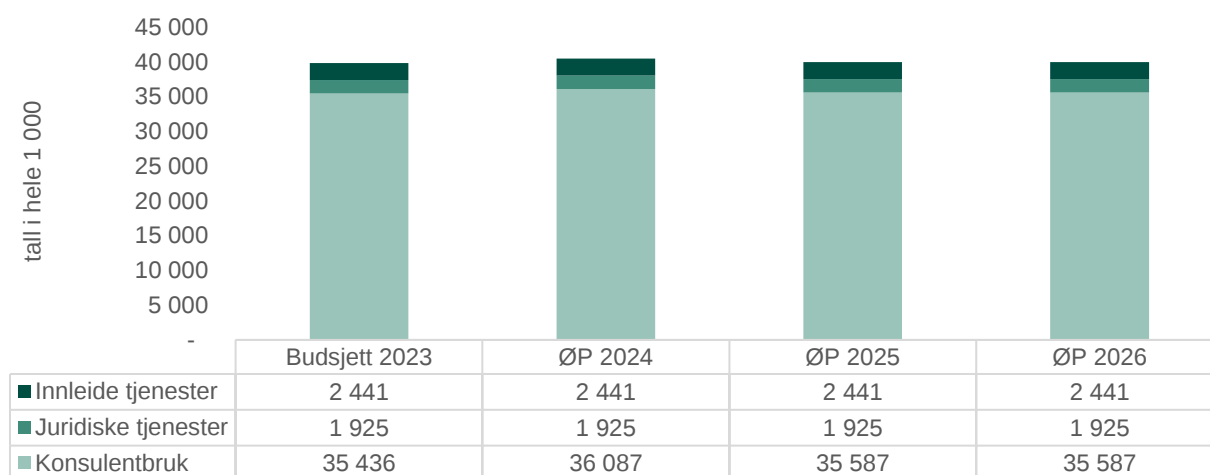
Utlån til andre - ferdig nedbetalt, inntekt bortfaller

Utlån til privat næringsaktør er avsluttet, og inntekt bortfaller.

18 Oversikt over konsulentbruk, juridisk bistand og innleide tjenester

Kommunestyret ba i sak 151/20 Økonomiplan 2021-2024 og årsbudsjett 2021, om at fremtidige budsjett skal inneholde en separat oversikt over konsulentbruk, juridisk bistand og innleide tjenester fordelt på sektorer.

Diagrammet nedenfor viser en oppsummering av konsulentbruk, juridiske- og innleide tjenester for *foreløpig budsjettall* for årene 2023 til 2026. Budsjettet kan bli noe endret under detaljbudsjetteringen.

Budsjettet er fordelt sektorene omtrent slik:

Innleide tjenester

Beløp i 1 000	2023	2024	2025	2026
Helse, omsorg og mestring	261	261	261	261
Oppvekst og utdanning	2 180	2 180	2 180	2 180
Innleide tjenester	2 441	2 441	2 441	2 441

Innleide tjenester gjelder i hovedsak tolketjeneste og vikartjenester i Oppvekst og utdanning.

Juridiske tjenester

<i>Beløp i 1 000</i>	2023	2024	2025	2026
Helse, omsorg og mestring	44	44	44	44
Oppvekst og utdanning	624	624	624	624
Teknisk	1 258	1 258	1 258	1 258
Juridiske tjenester	1 925	1 925	1 925	1 925

Det er budsjettet 1,9 mill. kr til juridisk bistand der 1,2 mill. kr i hovedsak gjelder kjøp av spesialkompetanse innen teknisk sektor.

Konsulentbruk

<i>Beløp i 1 000</i>	2023	2024	2025	2026
Helse, omsorg og mestring	1 000	1 000	1 000	1 000
Kommunedirektør	76	76	76	76
Kultur	3 854	3 854	3 854	3 854
Oppvekst og utdanning	9 157	9 157	9 157	9 157
Strategi og samfunn	2 080	2 080	2 080	2 080
Styring og virksomhetsutvikling	2 367	3 867	3 867	3 867
Teknisk	16 903	16 054	15 554	15 554
Konsulenter	35 436	36 087	35 587	35 587

Det er budsjettet med ca. 36 mill. kr til årlige kjøp av konsulenttjenester.

- Helse, omsorg og mestring: Ca. 0,6 mill. kr er avsatt konsulenter til bistand med utviklingsarbeid som heltidskultur og andre prosjekter. Sykehjemmene har budsjettet med ca. 250 000 kr til innleie av fagpersoner.
- Kultur: Kulturskolen - undervisningstimer for elever. Utøvende kunstnere og fagpersoner til prosjekter som «Finn din stemme» og Den kulturelle skolesekken eller Den kulturelle spaserstokken. Volt ungdomsprojekter og flere mindre prosjekter.
- Oppvekst og utdanning: Budsjettet er i all hovedsak knyttet til bistand fra stiftelsen UNIFY til arbeid med ungdomssatsingen.
- Strategi og samfunn: Bistand i forbindelse med kommuneplanarbeidet.
- Styring og virksomhetsutvikling: midlene er i hovedsak knyttet til digitalisering.
- Teknisk: Konsulentbistand innenfor tekniske tjenester er i hovedsak behov for spesialkompetanse. Behovet er både for bistand til regulering, utredninger, arbeid med ulike planer. Nærmere 6 mill. kr av budsjettet er lagt til Prosjektvirksomheten.

Identifisering av nåværende innkjøpte tjenester som kommunen kan ha i egen regi

Kommunestyret ba i sak 151/20 Økonomiplan 2021-2024 og årsbudsjett 2021 om at tjenestegjennomgangen skal søke å identifisere nåværende innkjøpte tjenester som kommunen kan ha i egen regi, ved å blant annet satse på økt kompetanse hos egne medarbeidere, flytte midler fra innkjøp til lønnsbudsjett og sørge for flere ansettelse, jf. vedtakspunkt 22.

Tjenestegjennomgangen er gjennomført og sluttrapport utarbeidet. Sluttrapporten beskriver blant annet prosjektets viktigste leveranser, hva som gjenstår og videre anbefalinger.

Hovedproduktene ble delt inn i områdene:

- Kontinuerlig forbedring
- Bærekraftig økonomi
- Ledelse som bygger endringskultur
- Etablert virksomhetsarkitektur.

Tjenesteanalysen så på hva kommunen bruker penger på, og konklusjonen var:

«at mange av de økonomiske gevinstene som har vært tilgjengelige er hentet ut i tidligere innsparingsrunder. Prosjektet har testet ut flere innsparingshypoteser, men det har vist seg at innenfor flere av områdene blir besparelsene spist opp av økte kostnader innenfor det samme område.

Handlingsrommet for å oppnå økonomisk bærekraft pekte derfor mot de store kostnads-kategoriene som lønnskostnader, renter og avdrag på lån og driftsanskaffelser. Med denne innsikten ble det i perspektivmeldingen utarbeidet en strategi der kommunen med strammere styring for nye tiltak og initiativ vil bremse kostnadsutviklingen, slik at kostnadene bremses mer enn skatteinntektene øker gjennom befolkningsvekst i årene fremover.».

Tjenestegjennomgangens anbefaling var bl.a.:

«Arbeidet med å skape økonomisk bærekraft bør fortsette. Strategien med å bremse kostnadsutviklingen mer enn inntektsutviklingen vil være viktig, og ved siden av bør det være fokus på andre virkemidler, besparelser og kontinuerlig innsats for å beregne og hente ut økonomiske gevinster.».

Arbeidet med å skape økonomisk bærekraft vil fortsette. Tjenestegjennomgangen i seg selv har ikke identifisert innkjøpte tjenester som kommunen kan ha i egen regi, men det vil i det videre arbeidet bli sett på akkurat dette. Eksempelvis er det allerede startet et arbeid med å se på om prosjektvirksomheten skal tilsette egne prosjektcontrollere for å redusere kostnadene til eksterne konsulenter. Dette medfører imidlertid en mindre fleksibilitet i de tilfeller investerings-omfanget endres/varierer fra år til år.

19 Investeringer i økonomiplanperioden

Investeringer 2023-2026

Det økonomiske omfanget av investeringsplanen for perioden 2023-2026 er betydelig mindre enn i forrige økonomiplan. Det skyldes i all hovedsak to forhold. Det ene er at to større prosjekter, Fjellhamar skole med tilhørende anlegg og Skårersletta er i ferd med å ferdigstilles. Det andre forhold er at det i denne økonomiplanen i stor grad foreslås å utsette mange større prosjekter eller realisere de på en alternativ og billigere måte.

På tross av dette er fortsatt et investeringsomfang med en samlet ramme på 3,1 mrd. kr stort. Det er noe bekymringsfullt at 81 % av investeringene er finansiert med lån, 9 % med kompensasjon for merverdiavgift og 8 % med tilskudd fra andre. Salg av varige driftsmidler, som kan anses som egenfinansiering, utgjør bare ca. 1 %.

Det er ikke foreslått å bruke noe av disposisjonsfondet til investeringer. Dette skyldes at det vurderes som mest økonomiske forsvarlig å benytte denne reserve til å saldere et budsjettert negativt netto driftsresultat i 2023, samt ha reserver i og med at det er risiko knyttet til budsjettering av driftsinntektene og driftsutgiftene de neste årene.

Egenfinansieringen er å anse som tilnærmet fraværende, og låneandelen av finansieringen er urovekkende høy. Det er ikke, i det lange løp, en forsvarlig eller bærekraftig finansieringsform, og særlig hvis investeringsplanen skal være like ambisiøs. Man bør derfor på sikt se om det er mulig å realisere noe av kommunens eiendommer for å øke egenfinansieringen, jf. KS-sak 141/22. Kommunedirektøren vil prioritere å komme tilbake til dette neste år.

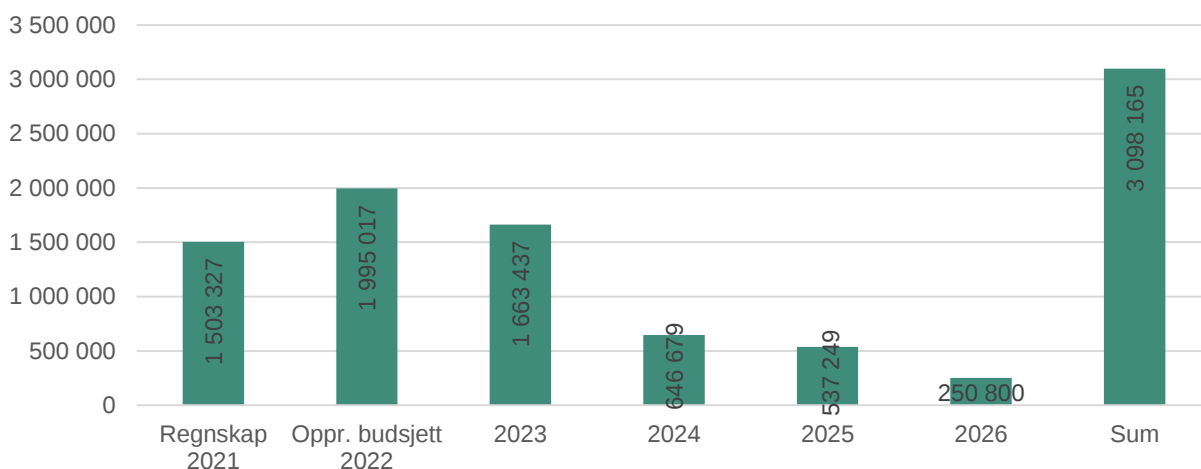
Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000	2023	2024	2025	2026
Investeringer i varige driftsmidler	1 663 437	646 679	537 249	250 800
Tilskudd til andres investeringer	2 466	2 466	2 466	2 466
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 304	2 304	2 304	2 304
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Sum finansieringsbehov	1 668 207	651 449	542 019	255 570
Kompensasjon for merverdiavgift	-148 677	-55 029	-69 831	-15 418
Tilskudd fra andre	-123 397	-12 466	-78 789	-37 866
Salg av varige driftsmidler	0	0	-38 000	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0
Bruk av lån	-1 393 133	-580 954	-352 399	-199 286
Videreutlån	50 000	50 000	50 000	50 000
Bruk av lån til videreutlån	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Avdrag på lån til videreutlån	38 000	38 000	38 000	38 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000
Overføring fra drift	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Sum finansiering	-1 668 207	-651 449	-542 019	-255 570
Udekket finansiering	0	0	0	0

Finansiering

Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

Lørenskog kommune har over lang tid hatt et omfattende investeringsprogram, noe som har medført en betydelig gjeldsoppbygging. Fra og med 2023 øker utgiftene til renter og avdrag med 47 %. En slik vekst er ikke bærekraftig. På denne bakgrunn foreslår kommunedirektøren å redusere investeringsprogrammet betydelig ved å foreslå reduksjoner, utsettelse og/eller bruk av alternative løsninger.

Antall programområder er redusert, og bevilgningene per programområde er redusert fra og med 2024. Likeledes er konkrete prosjekter foreslått forskjøvet ut i tid. Dette gjelder blant annet Åsen og Løkenåsen skoler. Det foretas en gjennomgang av kapasiteten i eksisterende lokaler, og videre bruk av gamle Fjellhamar skole vurderes. Kommunedirektøren vil initiere revisjon av skolestrukturen med sikte på å finne samordnede løsninger.

Behovet for barnehager er foreslått løst gjennom tilpasninger i eksisterende lokaler, eller ved bruk av enklere løsninger, som f.eks. paviljonger. Det vil være behov for å utrede alternative bygningsløsninger ytterligere. Dette arbeidet vil bli satt i gang så snart som vedtak foreligger.

Kommunedirektøren foreslår at det investeres for ca. 3,1 mrd. kr i økonomiplanperioden. Av dette er ca. 1,2 mrd. kr prosjekter til vei, vann og avløp hvor en stor andel er gebyrfinansiert.

Tilskudd til andres investeringer

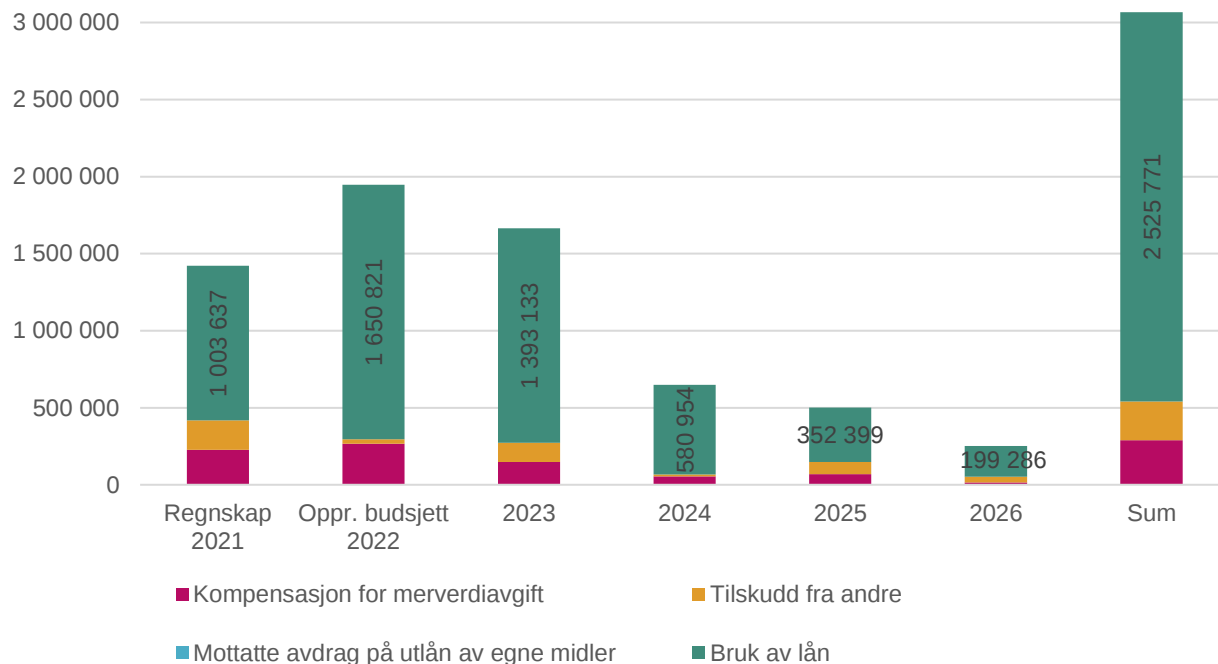
Det er budsjettet 7,9 mill. kr i tilskudd til andres investeringer i økonomiplanperioden. Dette er i hovedsak avsluttede prosjekter hvor kommunen har inngått avtaler om justeringsrett for mva. Det betyr at utgiftene i prosjektene motsvares av tilsvarende kompensasjon for mva.-tilskudd. Refusjonen er budsjettet i linjen "tilskudd fra andre" sammen med øvrige tilskudd som kommunen mottar.

Investeringer i aksjer og andeler

Kommunen betaler årlig egenkapitaltilskudd til KLP for sykepleierordningen. Fra 2021 betales og egenkapitaltilskudd til Lørenskog kommunale pensjonskasse. Det er ikke anledning til å finansiere egenkapitaltilskuddet med bruk av lån.

Sum investeringsinntekter

Beløp i 1000

Investeringsbudsjettet finansieres i hovedsak gjennom bruk av lån, som beløper seg til vel 2,5 mrd. kr i økonomiplanperioden.

Utvikling i gjeld er omtalt i kapitlene "Hovedtall" og "Handlingsregler". Nedbetaling av renter og avdrag belastes driftsbudsjettet (se kapittel "Hovedtall").

Øvrig finansiering av investeringene er merverdiavgiftskompensasjon, inntekter fra salg av anleggsmidler, bruk av fondsmidler, tilskudd, spillemidler og utbyggingsavtaler, samt egenfinansiering i form av overføring fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet.

Videreutlån

Startlån er et viktig virkemiddel for å bidra til at økonomisk vanskeligstilte kan skaffe seg egen bolig. Kommunen låner midler fra Husbanken for videre utlån til innbyggere som er i målgruppen og som har tilstrekkelig betalingsevne. Ofte er dette personer som ikke vil kunne finansiere egen bolig gjennom ordinært lån i bank. De som får startlån, tilbakebetaler lånet til kommunen slik at lånene for kommunens del stort sett er selvfinansierte.

Boligplanen legger opp til å øke bruken av startlån som boligsosialt virkemiddel. Dette betyr blant annet å kunne tilby dette også til andre vanskeligstilte grupper, men dagens situasjon med høye priser på boliger og usikre økonomiske tider gjør det vanskelig for de vanskeligstilte å skaffe seg en egnet bolig i Lørenskog. Av den grunn forventes et årlig låneopptak på 50 mill. kr hvert år i økonomiplanperioden å være tilstrekkelig.

Kommunedirektøren foreslår at det tas opp 50 mill. kr årlig for videreutlån i økonomiplanperioden 2023-2026.

Overføring fra drift

Det er foreslått å overføre 3 mill. kr årlig fra driftsbudsjettet for finansiering av egenkapitalinnskudd.

Investeringsprosjekt per tjenesteområde

Andre formålsbygg

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Investeringsprosjekter									
Tidligere vedtatt									
Lørenskog rådhus – opprustning	109 600	97 000	0	97 000	57 557	0	0	0	57 557
Sum Tidligere vedtatt		97 000	0	97 000	57 557	0	0	0	57 557
Sum andre formålsbygg		97 000	0	97 000	57 557	0	0	0	57 557

Lørenskog rådhus - opprustning

En oppgradering av kontorlokalene og ventilasjon vil sikre bedre og mer moderne arbeidsforhold for ansatte som jobber på rådhuset. Dette vil forlenge levetiden på bygget og lokalene vil ha fleksibilitet til å håndtere fremtidige endringer. Forventet ferdigstillelse er 2. kvartal 2023.

Grunn- og tomteerverv

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Investeringsprosjekter									
Løpende									
Tomt- og grunnerverv					235 000	40 000	40 000	40 000	355 000
Sum Løpende		0	0	0	235 000	40 000	40 000	40 000	355 000
Sum Grunn- og tomteerverv		0	0	0	235 000	40 000	40 000	40 000	355 000

Tomt- og grunnerverv

Prosjektet er flyttet fra programområde P14 på grunn av bevilgningens størrelse. Prosjektet omfatter strategiske kjøp av tomter og eiendommer. Det legges til grunn at kommunedirektørens fullmakter videreføres selv om prosjektet konverteres til et V-prosjekt.

Skoler og tilhørende anlegg

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Investeringsprosjekter									
Tidligere vedtatt									
Benterud skole - utvidelse	536 090	509 600	-10 000	499 600	255 082	25 000	0	0	280 082
Fjellhamar skole, idretts- og svømmehall	1 865 500	1 821 950	-61 477	1 760 473	240 141	0	0	0	240 141
Kjenn skole - kapasitetsutvidelse		37 813	0	37 813	0	12 000	0	0	12 000
Løkenåsen skole – paviljong spesialbase		20 000	0	20 000	19 000	0	0	0	19 000
Åsen skole – utvidelse		525 000	0	525 000	0	0	0	15 000	15 000
Sum Tidligere vedtatt		2 914 363	-71 477	2 842 886	514 223	37 000	0	15 000	566 223
Ny investering									
Alternative investeringstiltak for skole		60 000	0	60 000	20 000	20 000	20 000	0	60 000
Sum Ny investering		60 000	0	60 000	20 000	20 000	20 000	0	60 000
Sum Skoler og tilhørende anlegg		2 974 363	-71 477	2 902 886	534 223	57 000	20 000	15 000	626 223

Benterud skole – utvidelse

Benterud barneskole utvides fra to til fire parallelle klasser per trinn (1.-7. klasse). Elevkapasiteten økes fra 390 til 780 elever. Den spesialpedagogiske basen økes fra 4 - 20 elever.

I tillegg til utvidelse av skolen bygges det også en flerbrukshall i håndballstørrelse, utearealet oppgraderes og gangveien flyttes nærmere tomtegrensen. Lørenskog kommune har en samspillsentreprise med entreprenøren Backe Romerike AS. Flerbrukshallen skal etter planen stå ferdig sommeren 2023 og skolebygget i desember 2023. Utearealene er planlagt ferdig sommeren 2024.

Fjellhamar skole, idretts- og svømmehall

Ny Fjellhamar barneskole skal ha plass til 1 176 elever fordelt på seks parallelle klasser fra 1. til 7. trinn og en base med plass til ca. 20 elever med nedsatt funksjonsevne. Skolebygget blir ca. 18 000 kvm. og skolegården blir ca. 23 000 kvm.

I idrettsbygget skal det være dobbel flerbrukshall med parkeringskjeller og en svømmehall. Idrettsbygget blir cirka 14 000 kvm. og i kjelleren blir det parkeringsplass til ca. 80 biler. Skolen forventes å være ferdigstilt og overlevert innen første kvartal 2023 og idrettsbygget innen andre kvartal 2023.

Kjenn skole – kapasitetsutvidelse

Kjenn skole skal utvides fra seks til åtte parallelle klasserekker per trinn som skal gi kapasitetsøkning til 720 elever innen 2024. Prosjektet gjennomføres i 3 faser: Fase 1 er ferdigstilt og har gitt en kapasitetsøkning med 30 elever til skolestart 2020.

Fase 2 skal gi ytterligere økning med 60 elever. Prosjektet er forsinket i henhold til opprinnelig plan. Ny forventet ferdigstillelse er siste kvartal 2022 i stedet for 2021.

Fase 3 skal gi ytterligere økning med 90 elever, og vil gjennomføres i senere tidspunkt etter ferdigstillelse av fase 2.

Løkenåsen skole – paviljong spesialbase

Det foreslås å etablere paviljongløsning som en base på Løkenåsen ungdomskolen med plass til ca. 12 elever med nedsatt funksjonsevne.

Åsen skole – utvidelse

Det er tidligere planlagt å utvide Åsen barneskole fra to til fire parallelle klasserrekker og en base for innføringsklasse for minoritetsspråklige elever. På grunn av endring i økonomisk handlingsrom, er det nødvendig å se på mulighetsrommet for de langsiktige skoleinvesteringene og skoleporteføljen, og i takt med behovet for fremtidige skoleplasser.

Det foreslås å utsette utvidelse av Åsen barneskole til 2026 og med antatt ferdigstillelse periode i 2028.

Alternative investeringstiltak for skole

Det planlegges alternative investeringstiltak for grunnskoledekning i takt med befolkningsvekst prognosen.

Barnehager

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	
Investeringsprosjekter									
Tidligere vedtatt									
Barnehage 2024		76 750	0	76 750	1 000	75 000	0	0	76 000
Barnehage 2025		55 722	0	55 722	5 000	45 000	0	0	50 000
Barnehage 2026		60 000	0	60 000	0	1 500	28 500	30 000	60 000
Grønli barnehage	72 000	66 420	0	66 420	6 221	0	0	0	6 221
Steinerud barnehage	150 600	138 919	-1 687	137 232	10 285	0	0	0	10 285
Sum Tidligere vedtatt		397 811	-1 687	396 124	22 506	121 500	28 500	30 000	202 506
Ny investering									
Barnehage 2023		25 000	0	25 000	25 000	0	0	0	25 000
Sum Ny investering		25 000	0	25 000	25 000	0	0	0	25 000
Sum Barnehager		422 811	-1 687	421 124	47 506	121 500	28 500	30 000	227 506

Barnehage 2024, Skårerbyen

Det planlegges etablering av barnehage i området Skårerbyen.

Barnehage 2025

Det planlegges etablering av barnehage med inntil seks avdelinger med antatt ferdigstillelse i 2025.

Barnehage 2026

Det planlegges alternative investeringstiltak for barnehagedekning i takt med **fremtidig** befolkningsvekst i kommunen.

Grønli barnehage

Grønli barnehagen er utvidet med tre avdelinger, som består av et tilbygg over to plan på ca. 950 m². Tilbygget er koblet sammen med eksisterende barnehagebygg, og ute-oppholdsareal er tilpasset barnehageutvidelsen. Prosjektet er overlevert og tatt i bruk august 2022.

Steinerud barnehage

Steinerud barnehage, med åtte avdelinger på Skårerødegården ovenfor Luhr skole. Barnehagen består av to bygg som til sammen er ca. 2 000 kvm. og lekeområdet på ca. 4 660 kvm. Det er plass til 144 barn. Barnehagen er overtatt og tatt i bruk august 2022. Det gjenstår noe sluttarbeid.

Barnehage 2023

Det utredes alternative tiltak for å dekke barnehagebehovet for 2023.

Helse- og omsorgsbygg

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	
Investeringsprosjekter									
Tidligere vedtatt									
Lørenskog sykehjem - kjøkkenløsning		29 800	0	29 800	28 200	0	0	0	28 200
Sum Tidligere vedtatt		29 800	0	29 800	28 200	0	0	0	28 200
Ny investering									
Løkenåsveien 45 Fase 2		127 000	-35 400	91 600	1 000	1 000	125 000	0	127 000
Sum Ny investering		127 000	-35 400	91 600	1 000	1 000	125 000	0	127 000
Sum Helse- og omsorgsbygg		156 800	-35 400	121 400	29 200	1 000	125 000	0	155 200

Lørenskog sykehjem - kjøkkenløsning

Det planlegges å gjennomføre rehabiliteringstiltak for utbedring av kjøkkenet Lørenskog sykehjem.

Løkenåsveien 45 Fase 2

Løkenåsveien 45, trinn 2 er et boligkonsept med vekt på bærekraft. For å sikre et bomiljø med aldersblanding og varierte boligtyper, skal tilrettelagte boliger kombineres med ordinære boliger for salg.

Det skal tilrettelegges for konkurranse for å realisere konseptet i samarbeid med en privat aktør. I Løkenåsveien 45, trinn 2, er det antatt plass til ca. 70 boliger. Kommunen ønsker å kunne styre tilgangen til inntil 35 av disse.

Omsorgsboliger mv. på Dovre

Prosjektet krever mer utredning og avklaring av eiendomsforhold. Prosjektet er derfor ikke tatt med i årets økonomiplan.

Kultur, idrett og grøntanlegg

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	
Investeringsprosjekter									
Tidligere vedtatt									
Fjellhamar - oppgradering stadion og klubbhus		18 450	0	18 450	0	0	0	800	800
Lørenskoghallen - ny hall		132 300	-51 200	81 100	4 000	76 000	51 300	0	131 300
Rolvslrud idrettspark		127 900	-64 000	63 900	40 648	54 725	6 830	0	102 203
Tiltak kunstgressbaner		30 000	0	30 000	30 000	0	0	0	30 000
Sum Tidligere vedtatt		308 650	-115 200	193 450	74 648	130 725	58 130	800	264 303
Sum Kultur, idrett og grøntanlegg		308 650	-115 200	193 450	74 648	130 725	58 130	800	264 303

Lørenskoghallen - ny hall

Det er inngått avtale med Viken fylkeskommunen om bygging av ny flerbrukshall i tilknytning til eksisterende hall, og kostnadsfordelingen er henholdsvis 60% og 40%. Lørenskog kommune vil være eier av ny flerbrukshall og står ansvarlig for oppføring, utleie av hallen, samt drift og vedlikehold. Viken fylkeskommune vil være leietaker til hallen gjennom en langsiktig leieavtale. Forventet ferdigstillelse er i 2025.

Rolvrsrud idrettspark

Det planlegges oppgradering av hovedbanen, nytt klubbhus med tribuneanlegg, 9er-bane og et parkdrag med aktiviteter. Utbyggingen av Rolvsrud stadion er en utbyggingsavtale mellom Rolvsrud Idrettspark AS og Lørenskog kommune. Planlagt ferdigstillelse for Rolvsrud arena og Rolvsrud Stadion er i 2025.

Tiltak kunstgressbaner

Det er igangsatt kartlegging arbeid for å oppfylle kravene i forurensningsforskriften kapittel 23A for kunstgressanlegg.

Vei, vann, avløp og renovasjon

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	
Investeringsprosjekter									
Tidligere vedtatt									
Ahus - forsterking av vannforsyning		27 300	0	27 300	14 526	7 900	0	0	22 426
Garchinggata - etappe 1	172 000	153 989	-101 955	52 033	11 447	0	0	0	11 447
Grønlibekken inkl. utskifting av VA ledninger	51 500	47 159	0	47 159	1 141	0	0	0	1 141
Hans Egedesvei - kulvert	53 000	46 000	0	46 000	2 650	0	0	0	2 650
Langgrunna Fjellhamarskogen	393 910	329 358	0	329 358	106 383	106 383	106 383	0	319 149
Losbyveien, gang- og sykkelsti		62 129	0	62 129	0	0	30 000	24 000	54 000
Lørenskog stasjonsby vei 3 og 9		58 000	-46 400	11 600	274	0	0	0	274
Ole Reistadsvei		9 950	0	9 950	1 500	3 450	5 000	0	9 950
Røykåsbekken - gatenettet		136 408	0	136 408	28 339	56 221	31 735	0	116 295
Røykåsbekken boring og VA-trasé	60 000	59 550	0	59 550	9 877	0	0	0	9 877
Røykåsbekken fordrøyningsbasseng		8 000	0	8 000	2 055	0	0	0	2 055
Sandbekken-Sørlihavna delstrekk to og tre FASE 2		33 700	0	33 700	13 200	12 000	6 500	0	31 700
Skårer syd - kommunale tiltak allmenningen		12 500	0	12 500	2 500	2 500	5 000	0	10 000
Skårer syd - koordinering infrastruktur		30 841	-40 593	-8 135	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Skårerparken og infrastruktur VA	348 500	315 500	0	315 500	146 395	1 000	0	0	147 395
Skårersletta	890 000	861 000	-216 074	644 926	208 704	0	0	0	208 704
VA fra Skårersletta til Metro	43 005	34 100	0	34 100	1 768	0	0	0	1 768
Vannledning fra Nordlimyra til Skårersletta	131 500	120 046	-3 200	116 846	32 414	5 000	0	0	37 414
Østbyputten		14 864	0	14 864	5 000	0	0	0	5 000
Sum Tidligere vedtatt		2 360 394	-408 222	1 953 789	590 173	196 454	186 619	26 000	999 245
Ny investering									
Framtidige investeringer vei		150 000	0	150 000	0	0	25 000	25 000	50 000
Hovedplan VA til fordeling		300 000	0	300 000	0	0	0	60 000	60 000

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Investeringsprosjekter									
Snødeponi		67 000	0	67 000	20 130	46 000	0	0	66 130
Sum Ny investering		517 000	0	517 000	20 130	46 000	25 000	85 000	176 130
Sum Vei, vann, avløp og renovasjon		2 877 394	-408 222	2 470 789	610 303	242 454	211 619	111 000	1 175 375

Ahus - forsterking av vannforsyning

Det planlegges å rehabilitere vannledning av støpejern langs deler av Gamleveien og Hovelsrubbekken.

Garchinggata - etappe 1

Garchinggata er ny hovedadkomst fra Nordliveien og Skårersletta til Skårer vest. Garchinggata har en bredde på ca. 16 meter med ett kjørefelt og ett opphøyd sykkelstige i hver retning, samt fortau på hver side av veien. For å sikre fremkommelighet for myke trafikanter er det lagt gatevarme i fortau og sykkelbane. Prosjektet er hovedsakelig utbyggerfinansiert via avtale mellom Lørenskog kommune og Skårer Vest. Garchinggata er tatt i bruk vår/sommer 2022. Sluttoppgjøret og sluttrapport er under utarbeidelse.

Grønlibekken inkl. utskifting av VA ledninger

Dette gjennomføres i henhold til vedtatt hovedplan for vann, avløp og vannmiljø 2020-2035. Prosjektet er overlevert og tatt i bruk i august 2022. Det gjenstår sluttarbeid og sluttrapport som er under utarbeidelse.

Hans Egedesvei - kulvert

Prosjektet omfatter oppgradering av adkomstvegen inkludert fortau fra Marcus Thranes vei og opp til undergangen, samt bygging av undergang under jernbanen og gang/sykkelveg fra undergangen og opp til Hans Egedes vei. Undergang og gang/sykkelvei er etablert med varmekabler. Det er også bygget trapp mellom undergangen og Hans Egedes vei. Det legges vann- og overvannsledninger langs anlegget. Prosjektet er overlevert og tatt i bruk i 2022. Det gjenstår sluttarbeid og sluttrapport som er under utarbeidelse.

Langgrunna Fjellhamarskogen

Prosjektet omfatter fornyelse og utskifting av vann- og avløpsledningene i området Langgrunna/Fjellhamar skogen. Dette gjennomføres i henhold til mål i vedtatt hovedplan for vann, avløp og vannmiljø 2020-2035 og skal foregå i fem etapper. Antatt ferdigstillelse er i 2027.

Losbyveien, gang- og sykkelsti

Det planlegges å etablere ca. 3,5 km gang- og sykkelsti langs Losbyveien fra Nordliveien/ Finstad ut til Losby besøksgård og en manglende strekning på ca. 300 m med gangvei langs vei 1517 til Finstad skole. Det skal også legges til rette for trygg ferdsel fra vei 1517 mot Losbylinja.

Lørenskog stasjonsby vei 3 og 9

Prosjektet omfatter utbyggingsavtale mellom Lørenskog kommune og utbygger i forbindelse med opparbeidelse av ny infrastruktur Lørenskog stasjonsby vei 3 og 9. Lørenskog kommune er byggherre og kontraktspart med entreprenør. Inkluderer også oppfølging av utbyggingsavtale vei 1 og vei 2.

Ole Reistadsvei

Det planlegges fornyelse og utskifting av vann- og avløpsledninger i Ole Reistadsvei.

Røykåsbekken - gatenettet

Det planlegges utskiftning av ledningsnett på Visperud, oppdimensjonering av kloakk- og overvannsledning under Røykåsveien og nytt vei lysanlegg på Visperud. Prosjektet er det siste av tre prosjekter som gjennomføres knyttet til flomreduserende tiltak og i henhold til vedtatt Hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2020-2035. Forventet ferdigstillelse er i 2024.

Røykåsbekken boring og VA-trasé

Prosjektet omfatter fornyelse og utskiftning av vann- og avløpsledninger i området Røykåsbekken. Prosjektet er det første av tre prosjekter som gjennomføres knyttet til flomreduserende tiltak og i henhold til vedtatt hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2020-2035. Prosjektet er forsinket i forhold til opprinnelig plan på grunn av utfordringer som bl.a. funn av løsmasser og parti med dårlig fjellforhold. Ny forventet ferdigstillellesperiode er 2. kvartal 2023.

Røykåsbekken fordrøyningsbasseng

Det planlegges å etablere kumkonstruksjon oppstrøm ved Rasta senter for å regulere vannmengden i Røykåsbekken. Prosjektet er to av tre prosjekter som gjennomføres knyttet til flomreduserende tiltak og i henhold til vedtatt Hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2020-2035. Forventet ferdigstillelse er i 2023.

Sandbekken-Sørlihavna delstrek to og tre FASE 2

Det er inngått samarbeid med Nedre Romerike Vannverk for legging av nye vann- og avløpsledninger i strekningen mellom Sandbekken og Sørlihavna. Antatt ferdigstillelse er i 2025.

Skårer syd - kommunale tiltak allmenningen

Det planlegges investeringstiltak knyttet til oppfølging av utbyggere og sluttarbeid i utbyggingsområdet Skårer syd.

Skårer syd - koordinering infrastruktur

Utbyggingsområdet Skårer Syd består av en rekke prosjekter med ulike avtaler og utbyggere, og det er skissert behov for koordinering frem til 2027. Blant annet er betingelsene i en av utbyggingsavtalene at kommunen må forskuttere kostnadene en aktuell utbygger har frem til denne kan igangsette sitt prosjekt. Kommunen får tilbakebetalt sine utlegg når utbyggeren igangsetter arbeidet.

Skårerparken og infrastruktur VA

Skårerparken anlegges på friområdet mellom Sverres vei og Sigurds vei langs Skårersletta. Antatt ferdigstillelse er i høst 2023.

Skårersletta

Prosjektet omfatter bygging av gang- og sykkelvei med gatevarme, fornying og utskiftning av vann- og avløpsnett og grøntarbeid langs hele strekningen. Ombyggingen av Skårersletta skal gjøres i to etapper:

Første etappe omfatter strekningen fra Gamleveien og til Sigurds vei, samt fra Solheimsveien til og med krysset ved Bibliotekgata. Første etappe er planlagt ferdig høsten 2023.

Andre etappe omfatter strekningen fra Sigurds vei til Bibliotekgata. Tidspunkt for når dette skal gjøres er ikke avklart.

VA fra Skårersletta til Metro

Det foregår legging av ny vann-, overvanns- og avløpsledninger fra utløpet av Skårerparken (ved Sverres vei) til eksisterende kulvert under Metrosenteret. I tillegg skiftes det ut to eksisterende ledninger pga. alder og funksjonalitet. Dette gjennomføres som følger av mange utbyggingsprosjektene i sentrum, og det er behov for å øke kapasiteten i ledningene.

Prosjektet er overlevert og tatt i bruk oktober 2022. Det gjenstår noe grøntarbeid og sluttrapport er under utarbeidelse.

Vannledning fra Nordlimyra til Skårersletta

Prosjektet omfatter etablering av ny hovedvannledning fra Nordliveien til Skåreråsen og videre frem til Skårersletta, og utskiftning og rehabilitering av vann- og avløpsledning i samme strekning. Prosjektet gjennomføres i to etapper. Første etappe omfatter føring av brannvann til Skåreråsen og er ferdigstilt i 2021. Andre etappe omfatter ny hovedvannledning til sentrum, og gjennomføres i takt med gjennomføring av Skårersletta prosjektet. Antatt ferdigstillelse for andre etappe er i 2024.

Østbyputten

For å sikre Østbyputten-dammen mot flom, utredes tiltak for å sikre at dammen tilfredsstillende krav til stabilitet, fribord, beredskapsmessige senkning av magasinet i henhold til gjeldende krav i Damsikkerhetsforskriften.

Framtidige investeringer vei

Det planlegges investeringstiltak til framtidige rehabilitering og fornyelse av vei.

Hovedplan VA til fordeling

Hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2020-3035, danner grunnlag for handlingsplan med konkrete tiltak i arbeidet med vann, avløp og vannmiljø. Hovedfokus for planperioden er å sikre vann og avløp for de nye utbyggingsområdene og rehabilitering og utskiftning av eksisterende ledningsnett. Det planlegges investeringstiltak i henhold til vedtatt hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2020-2035.

Snødeponi

Det planlegges for snødeponiløsning og rensetiltak ved lagring av masser for å sikre renere vassdrag.

Avsluttede prosjekter med avtaler

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	
Investeringsprosjekter									
Løpende									
Prosjekter med justeringsrett mva					2 466	2 466	2 466	2 466	9 864
Sum Løpende		0	0	0	2 466	2 466	2 466	2 466	9 864
Sum avsluttede prosjekter med avtaler		0	0	0	2 466	2 466	2 466	2 466	9 864

Prosjekter med justeringsrett mva.

Prosjekter som er avsluttet, men følges videre på grunn av avtaler med justeringsrett.

Programområder

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	
Investeringsprosjekter									
Løpende									
P14 Kjøp og salg av boliger (utleieboliger)					5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
P20 Utvikling og digitalisering					5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
P30 Biler, maskiner og trafiksikkerhet					15 000	12 000	12 000	12 000	51 000

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj. vedtak	Brutto utgift	Ørem. fin.	Netto utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Investeringsprosjekter									
P46 Anlegg					18 000	5 000	5 000	5 000	33 000
P56 Bygg					12 000	10 000	10 000	10 000	42 000
P60 Kunst og utsmykning					2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
P80 Vann, avløp, renovasjon					18 000	15 000	15 000	15 000	63 000
Sum Løpende		0	0	0	75 000	54 000	54 000	54 000	237 000
Sum Programområder		0	0	0	75 000	54 000	54 000	54 000	237 000

P14 Kjøp og salg av boliger (utleieboliger)

Programområdet gjelder kjøp av boliger for videre utleie.

P20 Utvikling og digitalisering

Programområdet omfatter investeringstiltak til digitaliseringsformål.

P30 Biler, maskiner og trafiksikkerhet

Programområdet omfatter investeringstiltak i henhold til utskiftningsplan for utstyr, maskin- og bilpark.

P46 Anlegg

Programområdet omfatter investeringstiltak for å etablere og oppgradere turveier og uteområder.

P56 Bygg

Programområdet omfatter investeringstiltak på kommunens bygningsmasse.

P60 Kunst og utsmykning

Programområdet omfatter investeringstiltak knyttet til kunst og utsmykking.

P80 Vann, avløp, renovasjon

Programområdet omfatter investeringstiltak for å sikre vannforsyning til eksisterende og nye boligområder i henhold til mål i vedtatt hovedplan for vann, avløp og vannmiljø 2020-2035.

20 Digitaliseringsstrategi

Bakgrunn

Digitaliseringsstrategi for Lørenskog kommune ble vedtatt i 2016. I tråd med denne strategien har kommunen både etablert en robust digital grunnmur, etablert innbyggertjenester og mer effektive verktøy og støttetjenester for ansatte.

Det er behov for en revisjon av strategien, og den legges derfor, av praktiske grunner inn i økonomiplanen i stedet for i egen sak. Strategien skal vedtas av kommunestyret.

De overordnede planene og føringene

Digitaliseringsstrategien skal understøtte prioriteringene i kommuneplanen og perspektivmeldingen, samt i en rekke føringene fra overordnede myndigheter. Det siste omfatter en felles digitaliseringsstrategi for offentlig sektor, som både stat og kommune/KS har forpliktet seg til. Det foreligger med andre ord en rekke ambisjoner, føringene og initiativ som påvirker Lørenskog kommune.

Behovene og ambisjonene innen digitalisering overstiger ofte ressursene som er tilgjengelig, enten det er i form av penger eller støtteressurser som skal sørge for å implementere endringene og sørge for varig endring.

Det er helt vesentlig at det utarbeides gode prosjektplaner i de ulike prosjektene, og at det følges opp at resultatene av prosjektene blir implementert og at effektene, enten det handler om kostnadsbesparelser, unngåtte kostnader eller økt kvalitet blir hentet ut.

Prioriterte områder i neste planperiode

De prioriterte områdene i den neste planperioden er:

Barn/unge (oppvekstreform) – samhandling

Barn og unge – og deres familier – har kontakt med kommunen i mange situasjoner.

For Lørenskog er det viktigst at

1. Innbyggere får dekket sitt behov for digitale innbyggertjenester, enten i form av innsyns-, informasjons- eller samhandlingsløsninger på ulike nivåer med kommunen. Innbyggere skal slippe å dele informasjon om seg selv flere ganger.
2. Ansatte, på tvers av sektorer og profesjoner, skal kunne samhandle, dele relevant informasjon og få støtte i arbeidet. Dette skal skje på en måte som ivaretar relevante lover og forskrifter.
3. Ansatte har verktøy for samhandling og informasjonsdeling.

Klima og miljø – hvordan kommunen blir grønnere ved hjelp av digitalisering

Lørenskog jobber aktivt for å ivareta målsetningene innen klima og miljø.

For Lørenskog er det viktigst å jobbe med:

1. Energieffektivisering
2. Effektivisering av drift av bygg og områder
3. Redusere klimaavtrykk ved gjenbruk av det som kan gjenbrukes
4. Sikre at trafikkveksten skjer ved hjelp av kollektivtrafikk, sykkel eller gange, og at bruken av fossilt drivstoff går ned.

eHelse/velferdsteknologi

eHelse og velferdsteknologi er pekt på som nøkler for å gi innbyggerne mulighet til å mestre egne liv så lenge som mulig, samt løse utfordringene med tilgang på helsepersonell framover.

For Lørenskog er de viktigste målsetningene å:

1. Sikre at folk kan bo trygt så lenge som mulig hjemme
2. At ansatte har tilgang på tilstrekkelig informasjon til å få gjort jobben sin effektivt og sikkert
3. Gjøre det enklere for pårørende og frivillige å samarbeide med kommunen. For å få til dette kan en både ta i bruk ulike teknologier for både varsling og mestring, samt ha fag- og støttesystemer som kan utveksle informasjon slik at de som har behov for det kan få nødvendig informasjon, og at innbygger slipper å oppgi informasjon flere ganger
4. Sikre bærekraftige leveranser av helsetjenester ved å bruke teknologi, herunder å ha støttesystemer som understøtter arbeidet med økt bruk av heltid.

Datadreven kommune

Data skal brukes til å

1. Ta gode og opplyste beslutninger basert på tilgjengelig informasjon
2. Kunne forutse trender og hendelser basert på bruk av informasjon
3. Kunne tilby innbyggerne tjenester som opplyser og gir en enklere hverdag
4. Effektivisere saksbehandling og annen behandling av data i kommunen

Informasjonssikkerhet og personvern

Kommunen forvalter store mengder data om innbyggerne og mye av det av svært sensitiv art. Trusselbildet er i stadig endring og omfanget øker. Informasjonssikkerhet handler om konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet på informasjon.

Kommunen har behov for å:

1. Opprettholde tilliten innbyggerne har knyttet til forvaltning av informasjonen kommunen har
2. Sikre at informasjonen balanserer krav til sikkerhet og personvern og behovet for tilgang på informasjon og sammenhengende tjenester
3. Sikre tilgjengelighet på de viktigste tjenestene.

Motvirke digitalt utenforskap

Noen innbyggere har av ulike grunner utfordringer med å bruke digitale tjenester. Dette kan være helsemessige grunner, mangel på utstyr eller ferdigheter osv.

Lørenskog kommune må jobbe for at

1. Flere kan benytte digitale tjenester
2. Tilby analoge tjenester til de som ikke kan – eller vil – benytte digitale verktøy og flater.

Tilrettelegging for digitalisering

Kommunen må ha:

1. Metodeverk som understøtter behovene innen digitalisering, innovasjon og utvikling
2. Bevissthet om forvaltning av både arbeidsprosesser, metode og teknologi
3. Kompetanse om digitale muligheter og løsninger
4. Bevissthet om gevinstrealisering av digitalisering, innovasjon og utvikling.

21 Klimabudsjett

Klimautfordringer - også i Lørenskog

Klimabudsjettet 2023 er Lørenskogs første klimabudsjett, fullt ut integrert i økonomiplanen. Klimabudsjettet viser hvilke tiltak som skal gjennomføres i 2023.

Innledning

I 2030 skal Lørenskog være en klimanøytral drevet kommune. Å bli klimanøytral i løpet av åtte år krever at kommunen aktivt leter etter nye klimavennlige løsninger innenfor alle tjenesteområder. Alle kommunale tjenester i Lørenskog skal bidra til å intensivere arbeidet med å følge opp vedtaket om klimanøytralitet.

Klimagassutslippene i Lørenskog skal i 2030 være redusert med 50 % sett i forhold til 1991. Kommunen ser at det vil være hensiktsmessig å ta utgangspunkt fra år 2009 med reduksjon på 50 % fra dette året. Det er tydelig at datagrunnlag fra 2009 er av høyere kvalitet:

Lokale klimamål i Norge brukte tidligere 1991 som referanseår fordi 1991 var det første året SSB publiserte statistikk for klimagassutslipp i kommunene. I 2009 sluttet imidlertid SSB å publisere denne statistikken.

I 2019 begynte Miljødirektoratet å publisere en tallserie for perioden fra og med 2009. Flere kommuner har derfor endret referanseår for sine klimamål til 2009. Hele den nye tallserien for perioden fra 2009 vedlikeholdes, forbedres og oppdateres årlig av Miljødirektoratet. Klimabudsjettet beskrevet i denne rapporten benytter Miljødirektoratets statistikk som grunnlag og baserer seg dermed på tall fra 2009-2019 (dvs. forholder seg derfor ikke til 1991 som referanseår).

Med dagens metode for beregning av direkte klimagassutslipp utgjorde utslippene i 2009 ca. 80 129 tonn CO₂-ekvivalenter (CO₂e). Det betyr at Lørenskogs direkte utslipp av klimagasser må reduseres med ca. 40 065 tonn CO₂e innen 2030. I 2020 var utslippet i Lørenskog kommune på ca. 78 619 tonn CO₂e. Det jobbes kontinuerlig med konkrete tiltak for å redusere utslippene i Lørenskog kommune.

Om klimabudsjettet

Kommunestyret vedtok i sak 071/22 at klimabudsjettet innføres som styringsverktøy i Lørenskog kommune. Klimabudsjettet skal fungere som en handlingsdel for klimaområdet. Sammen vil alle sektorene i kommunen bidra til å utvikle og følge opp tiltak og virkemidler.

Klimabudsjettet er en integrert del av kommunens økonomiplan og vil følge årshjul og rapporteringsrutiner på samme måte som det ordinære budsjettet. Prosessen vil bidra til å sikre iverksettelse og finansiering av tiltak. Det vil utføres jevnlige rapporteringer av status.

Forprosjekt klimabudsjett

Rapporten Beregningsgrunnlag for klimabudsjett 2021 ble utarbeidet av Asplan Viak i samarbeid med fagfolk i kommunen. Tallgrunnlaget i rapporten baserer seg på Miljødirektoratets tall fra 2019. Kommunen har i etterkant oppdatert tallgrunnlaget til 2020-tall.

Avgrensning

Klimabudsjettet er avgrenset til å fokusere på direkte klimagassutslipp innenfor kommunegrensen. Dette tilsvarer den årlige utslippsstatistikken som publiseres av Miljødirektoratet, og er relevant for rapporteringen av Norges nasjonale klimamål. Selv om klimabudsjettet kun omhandler de direkte utslippene innenfor kommunegrensen, har kommunen påvirkningskraft på indirekte klimagassutslipp gjennom kjøp av varer og tjenester. Det er derfor viktig at man fortsetter å jobbe med de indirekte utslippene - spesielt innenfor bygg og anlegg, avfall og offentlige anskaffelser.

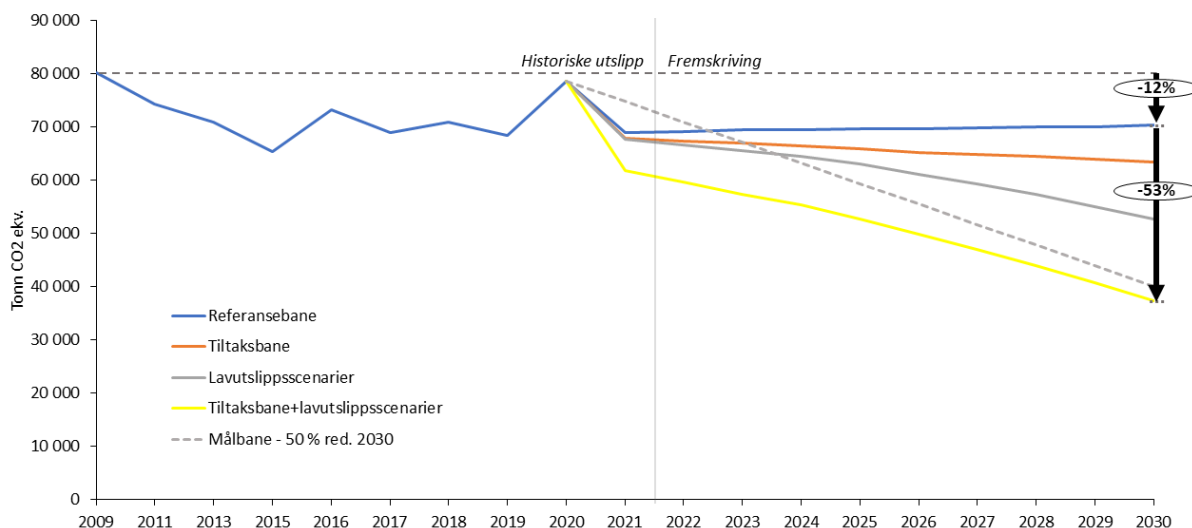
Referanse- og målbane - fremskrivninger av klimagassutslipp

I 2022 har Lørenskog kommune utarbeidet en referansebane fram mot 2030, se figur under. Denne referansebanen viser hvordan de direkte klimagassutslippene i kommunen kan komme til å utvikle seg, dersom det ikke gjøres utslippsreducerende tiltak. En referansebane er et overslag med betydelig usikkerhet. Referansebanen gjenspeiler kun de faktorene og antagelsene som er tatt med i beregningen.

Differansen mellom klimabudsjettets referanse- og målbane viser behovet for tiltak. Figuren viser den beregnede utslippseffekten av tiltakene til Lørenskog kommune fram mot målåret, 2030. Den blå linjen viser referansebanen, den oransje linjen er tiltaksbanen, den grå er lavutslippsbanen. Den gule linjen viser en optimistisk linje der kommunen har fått til å gjennomføre aktivitetene i tiltaksbanen og lavutslippsbanen.

Utgangspunktet for målbanen er utslippsnivået i 2020 i kombinasjon med målet om 50 % reduksjon av de direkte klimagassutslippene i 2030 relativt til 2009. Resultatet er en lineær utslippsbane som viser hvor utslippene burde ligge hvert år. Selv om den gule linjen ikke følger målbanen i hele perioden, kan målet om 50 % reduksjon innen 2030 nås.

Økonomiplan for 2023-2026

Ulike utslippsbaner frem mot 2030 med målbane på 50 % reduksjon i 2030 sammenlignet med 2009. Samlet effekt av tiltak og lavutslippsbanen når målet om 50 % reduksjon i 2030, selv om utslippene er høyere enn målbanen i perioden 2020-2029.

Begrensninger

Klimabudsjettet for 2023 er begrenset av følgende:

- Kommunen avgrenser fokuset til direkte klimagassutslipp innenfor kommunegrensen.
- Alle tiltak i klimabudsjettet er ikke effektberegnet. I oppstartsåret er fem klimatiltak beregnet.

Kommunen ønsker at alle tiltak som er kvantifiserbare skal effektberegnes på sikt. Ambisjonen er at flere tiltak vil bli effektberegnet i klimabudsjettet for 2024.

Klimastatus

Generelt om datagrunnlaget

Miljødirektoratet publiserer ny statistikk for kommunenes klimagassutslipp hvert år med to års forsinkelse. Fordi statistikken også oppdateres med tilbakevirkende effekt, kan innføring av nye beregningsmetoder og oppdaterte datakilder medføre endringer i utslippstallene også for tidligere år. Dette medfører at klimabudsjettet blir et dynamisk dokument.

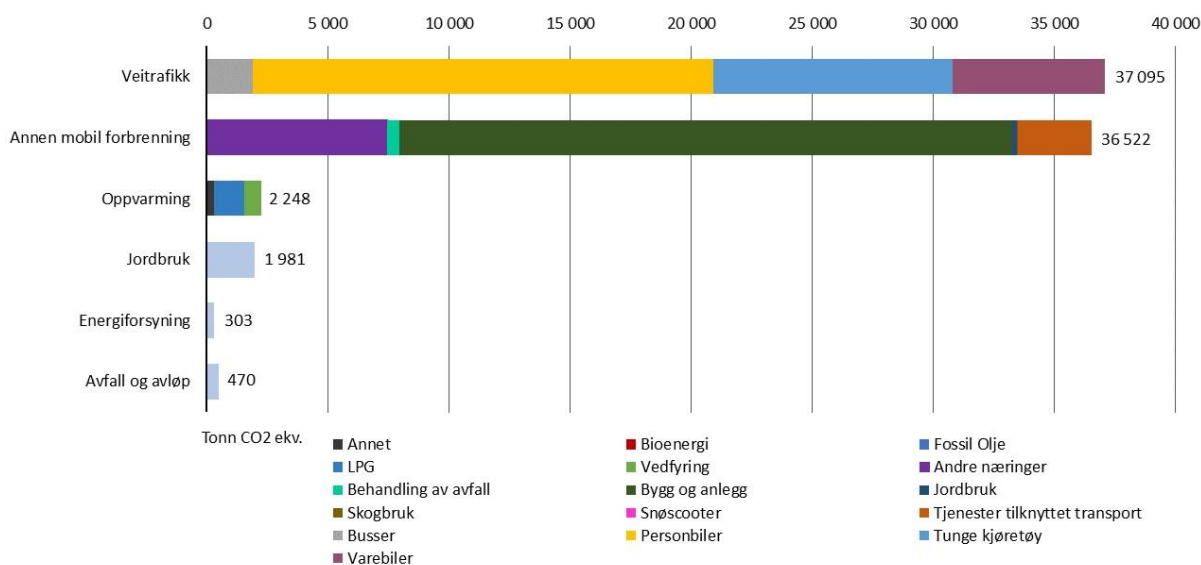
Justeringer i kommunens klimabudsjett

Lørenskog kommunes klimabudsjett er kategorisert etter samme sektorinndeling som er brukt av Miljødirektoratet, med noen endringer. Kategorien sjøfart er ikke aktuell for Lørenskog, og er derfor ikke med i klimabudsjettet. Luftfart er utelatt på bakgrunn av at denne kategorien utgjør en svært liten andel av det totale klimagassutslippet (ca. 0,0004 % av det totale utslippet i 2020).

Klimagassutslipp i Lørenskog i 2020

Lørenskog kommunes direkte klimagassutslipp lå på ca. 78 620 tonn CO₂e i 2020. Utslippene fordeler seg på de ulike kategoriene som vist under. Tallene for 2019 har blitt oppjustert fra ca. 48 000 tonn CO₂e i 2019 (2019-tall) til ca. 68 317 tonn CO₂e i 2019 (2020-tall). Det store avviket skyldes hovedsakelig en forbedring av metode for å beregne utslipp fra annen mobil forbrenning og oppvarming. Kommunen har derfor oppdatert tallgrunnlaget.

Økonomiplan for 2023-2026

Klimagassutslipp i Lørenskog, 2020, fordelt etter kategori og kilde (Kilde: Miljødirektoratet, 2022)

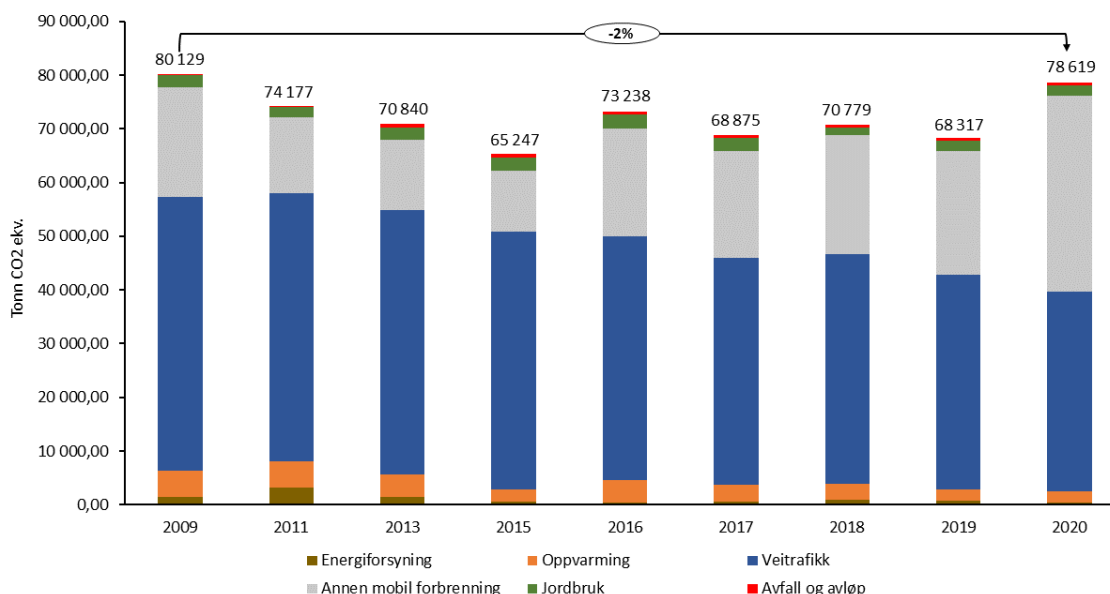
Veitrafikk og *annen mobil forbrenning* står for ca. 93 % av kommunens klimagassutslipp. Det er tydelig at en av kommunens største utfordringer er *veitrafikken*, som står for ca. 47 % av utslippene. Tall fra 2016 viser at mye er gjennomgangstrafikk, men at ca. 34 % av kjøreturene starter i Lørenskog.

Annen mobil forbrenning står for ca. 46 % av utslippene, der ca. 69 % av disse kommer fra *bygg og anlegg*. Det er estimert at ca. 25 % av utslippene fra bygg- og anleggsvirksomheter kommer fra kommunale prosjekter.

Sektorfordelte utslipp per år

Klimagassutslippene har sunket noe i perioden 2009-2020, til tross for en kraftig befolkningsvekst. Som vist i diagrammet under, er det totale utslippet redusert med 2 % i 2020 sammenlignet med tall fra 2009. Innenfor *veitrafikk* og *oppvarming* har det vært en jevn nedgang i utslippene over tid. Derimot kan man se en stigning i utslipp innenfor *annen mobil forbrenning*.

- Klimagassutslipp fra *energiforsyning* har sunket med ca. 78 % sammenlignet med 2009-tall. Dette skyldes at fjernvarmeanleggene har erstattet fossilt brensel med biodrivstoff og fossilfrie alternativer i sine anlegg.
- Utslippene for *veitrafikk* er redusert med ca. 7 % fra 2009 til 2020. Hovedbidraget til reduksjonen er høyere innblanding av biodrivstoff som følge av det nasjonale omsetningspåbudet og økning i andel nullutslippsbiler i personbilparken. Overgangen til andre nullutslippskjøretøy har også bidratt til reduksjonen i utslipp fra *veitrafikk*. Innføring av ladbare hybrider i bilparken bidrar også til å redusere klimagassutslipp fra bensin og dieslbiler per kjørte kilometer.
- Utslippene fra *annen mobil forbrenning*, det vil si anleggsmaskiner og annet som bruker avgiftsfri diesel, har økt kraftig siden 2009. Hvis man sammenligner tallene fra 2009 med tallene fra 2020, er det en økning på ca. 79 %. Mellom 2019 og 2020 er det en økning på ca. 59 %. Forklaringen på dette antas å være økt aktivitet innenfor bygg- og anleggssektoren, ettersom Lørenskog kommune er i kraftig vekst. I 2020 sto *bygg og anlegg* for ca. 32 % av det totale utslippet i kommunen.

Utvikling i klimagassutslipp i Lørenskog per kategori for perioden 2009-2020 (Kilde: Miljødirektoratet, 2022)

Lørenskog kommunes langsiktige klimamål

Temaplan for klima og energi ble vedtatt i kommunestyret i mars 2017. *Plan for grønn mobilitet* ble vedtatt i kommunestyret i april 2019. Tiltakene fra disse ligger til grunn for tiltakene som innlemmes i klimabudsjettet for 2023. Flere tiltak er videreført, samtidig er det foreslått innført flere nye tiltak.

Ambisiøse klimamål

De langsiktige målene i *Temaplan for klima og energi* (2017-2026) er:

- Lørenskog skal være en klimanøytralt drevet kommune innen 2030.
- Lørenskog-samfunnet skal være klimanøytralt innen 2050.

Det første målet handler om kommunen som virksomhet. Det andre målet handler om hele det geografiske området Lørenskog kommune utgjør. For å nå klimamålene må kommunen arbeide strategisk og helhetlig.

Prioriteringer i økonomiplanperioden

I klimabudsjettet for 2023 er det beskrevet konkrete tiltak for å kutte direkte klimagassutslipp innenfor kommunegrensen. Målsettingen om 50 % reduksjon i klimagassutslippet innen 2030 gjelder kommunens drift. Det vil være mer utfordrende for kommunen å påvirke utslippsreduksjon i Lørenskog-samfunnet direkte, men kommunen kan være pådriver og peke retning blant annet gjennom anskaffelser. Det er svært viktig å fortsette arbeidet med de indirekte utslippene.

Kontinuerlig arbeid med klimagassreducerende tiltak

Klimabudsjettet viser at det i stor grad er sektorene *veitrafikk* og *annen mobil forbrenning* som er driverne bak utslippene i kommunen. Anbefalingene gitt i forprosjektet peker derfor på behovet for målrettede tiltak for å redusere utslippene fra disse to sektorene. Dette ved å fokusere på tiltak som endrer transportmiddelfordelingen i retning av mer grønn mobilitet.

Når det gjelder *annen mobil forbrenning*, er foreløpig tilgangen på nullutslipps-anleggsmaskiner begrenset. Anbefalingen i forprosjektet var at kommunen måtte gå foran som et godt eksempel og benytte utslippsfrie anleggsmaskiner i egne byggeprosjekter. Som et tiltak vil kommunen sette krav om fossilfritt drivstoff for minst to anleggsplasser i nye kontrakter i planperioden, og øke andel biogass, elektrisk og hydrogen som energikilde el. i nye kontrakter.

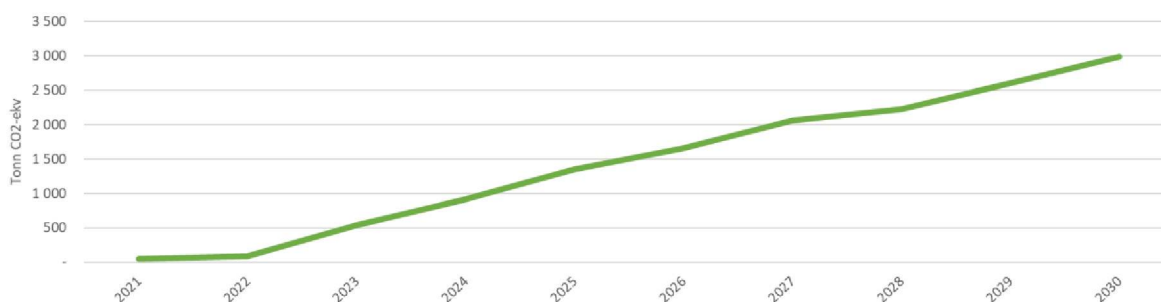
For å bli bedre på sirkulærøkonomi har Lørenskog kommune kjøpt verktøyet Loopfront, som hjelper bedrifter til å bli bedre på gjenbruk. Målet er at verktøyet skal brukes for å kartlegge hva kommunen har, for så å tilgjengeliggjøre materiale, møbler med mer når dette ikke lenger skal brukes på en lokasjon. På denne måten kan avdelinger og enheter på en smidig måte tilegne seg eller kvitte seg med gjenstander, og unngå at disse blir kastet. Kommunen vil teste verktøyet på gamle Fjellhamar skole.

Effektberegning av tiltak

Det er utført effektberegninger av klimatiltak tilhørende flere ulike sektorer:

- Begrense klimagassutslipp fra deponiet på Nordli
- To fossilfrie byggeplasser
- Økt materialgjenvinning i samarbeid med ROAF
- Utfasing av fossile tjenestebiler i hjemmetjenesten
- «Sykle til jobben»-aksjonen

Beskrivelse av tiltakene er gitt lenger nede under tabellen *Tiltak som reduserer utslipp, kvantifiserbart*. Diagrammet under viser total utslippsreduksjon fra de fem klimatiltakene i perioden 2021 til 2030:

Utslippsreduksjon fra fem klimatiltak, vist i tabell under *Tiltak som reduserer utslipp, kvantifiserbart* (Asplan Viak, 2022)

Lørenskog kommune har ambisjoner om at flere tiltak vil bli effektberegnet til klimabudsjettet for 2024.

Tiltak som ikke er kvantifiserbare er også viktige tiltak. Enten fordi tiltakene er holdningsskapende og gir positive tilleggseffekter (helse og miljø) eller legger føringer for den omstillingen som er nødvendig. Det er viktig for kommunen at tiltak som innlemmes i budsjettet svarer på lokale utfordringer og er realiserbare.

Kommunens klimatiltak er listet i tabeller fordelt etter:

- Tiltak som bidrar til andre energi- og klimamål
- Tiltak som legger til rette for videre klimaomstilling
- Tiltak som reduserer utslipp, ikke kvantifiserbart
- Tiltak som reduserer utslipp, kvantifiserbart

Beskrivelsene av tiltakene er gitt etter hver tabell.

Klimatiltak med i økonomiplanen

Referansebane

Reduksjoner vises i tonn CO₂ ekvivalenter

Klimatiltak	Reduksjon 2023	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025	Reduksjon 2026	Langsiktig reduksjon
Annen mobil forbrenning	-1 212,7	-1 212,7	-1 212,2	-1 212,4	0,0
Avfall og avløp	21,7	22,4	19,6	0,3	0,0
Energiforsyning	105,0	55,0	0,0	0,0	0,0
Jordbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oppvarming	221,9	222,0	222,1	222,1	0,0
Veitrafikk	443,0	853,3	871,8	996,0	0,0
Sum	-421,1	-60,0	-98,7	6,1	0,0

Tiltak som bidrar til andre energi- og klimamål

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2023	Totalkostnad 2023-2026	Kilde	Beskrivelse
Gjenbruk av inventar og løsøre	0	0	Annet	Det er anskaffet en app - "Loopfront" - en digital markeds plass for gjenbruk av møbler og utstyr. Appen skal kunne brukes av hele kommunen. Det jobbes nå med å kunne gjenbruke inventar fra gamle Fjellhamar skole.
Hindre utslipp av gummigranulat	30 000	30 000	Bygg og anlegg	Hindre gummigranulatflukt ved å sette opp slukrister, fysiske barrierer, samt snødeponi i henhold til ny forskrift fra 2021. Arbeidet skal utføres på alle kunstgressbaner i kommunen, samt ridebanen på Losby.
Klimabudsjett i byggeprosjekt	0	0	Annet	Etablere rapporteringsrutine for oppfølging av klimagassbudsjett i gjennomføringsfase.
Miljø-deklarasjoner	0	0	Annet	Stille krav til dokumentasjon ved miljøvaredeklarasjon (EPD) for de fem mest brukte materialene i kommunale nybygg ved anskaffelser.

Økonomiplan for 2023-2026

Klimatiltak	Kostnad 2023	Totalkostnad 2023-2026	Kilde	Beskrivelse
Næringsavfall	0	0	Utslipp og opptak av klimagasser	Sette avfallshåndtering på dagsorden i kommunens samlinger med næringslivet i samarbeid med ROAF.
Overvannshåndtering	0	0	Annet	Håndtere overvann lokalt og fortrinnsvis åpent, som ressurs. Kravet er ivaretatt gjennom forslag til ny kommuneplans arealdel.
Ryddeksjoner	0	0	Annet	Lørenskog kommune skal i samarbeid med lag og foreninger, velforeninger, skoler og barnehager, gjennomføre vårryddeksjon (Rusken-aksjonen).
Temaplan naturmangfold	0	1 950	Annet	Arbeidet med temaplan for naturmangfold skal settes i gang i 2023.
Tverrsektorielt bærekraftsprosjekt	0	0	Annet	Prosjektet kobler fag og kompetanse på tvers av sektorer. Bærekraftsarbeid blir synliggjort. I første hånd er kommunalteknikk og barneskole involvert. Strategi og samfunnsutvikling er pådriver og koordinerer arbeidet.
Sum	30 000	31 950		

Beskrivelse klimatiltak

Gjenbruk av inventar og løsøre

Det er anskaffet en app som heter "Loopfront" - en digital markeds plass for gjenbruk av møbler og utstyr. Appen skal kunne brukes av hele kommunen. Det jobbes nå med å kunne gjenbruke inventar fra gamle Fjellhamar skole.

Hindre utslipp av gummigranulat

Hindre gummigranulatflukt ved å sette opp slukrister, fysiske barrierer, samt snødeponi i henhold til ny forskrift fra 2021. Arbeidet skal utføres på alle kunstgressbaner i kommunen, samt ridebanen på Losby.

Klimabudsjett i byggeprosjekt

Etablere rapporteringsrutine for oppfølging av klimagassbudsjett i gjennomføringsfase.

Miljø-deklarasjoner

Stille krav til dokumentasjon ved miljøvaredeklarasjon (EPD) for de fem mest brukte materialene i kommunale nybygg ved anskaffelser.

Næringsavfall

Sette avfallshåndtering på dagsorden i kommunens samlinger med næringslivet i samarbeid med ROAF.

Overvannshåndtering

Håndtere overvann lokalt og fortrinnsvis åpent, som ressurs. Kravet er ivaretatt gjennom forslag til ny kommuneplans arealdel.

Ryddedeaksjoner

Lørenskog kommune skal i samarbeid med lag og foreninger, velforeninger, skoler og barnehager, gjennomføre vårryddedeaksjon (Rusken-aksjonen).

Temaplan naturmangfold

Arbeidet med temaplan for naturmangfold skal settes i gang i 2023.

Tverrsektorielt bærekraftsprosjekt

Prosjektet kobler fag og kompetanse på tvers av sektorer. Bærekraftsarbeid blir synliggjort. I første hånd er kommunalteknikk og barneskole involvert. Strategi og samfunnsutvikling er pådriver og koordinerer arbeidet.

Tiltak som legger til rette for videre klimaomstilling

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad		Kilde
	2023	Totalkostnad 2023-2026	
"Grønt Flagg"-sertifisering	0	0	Annet
Baneløsning Nedre Romerike	0	0	Personbiler
EØS-finansiert prosjekt i samarbeid med Pila kommune i Polen	0	0	Annet
Gjenbruk og utlån av utstyr	0	0	Utslipp og opptak av klimagasser
Informere om klimasatsmidler og koordinere arbeidet med søknader	0	0	Annet
Insentiver for ansatte til å ikke benytte bil til arbeid	0	0	Personbiler
Miljøfyrtårn - oppfølging av virksomheter	0	0	Annet
Miljøkrav ved kjøp av skytjenester	0	0	Annet
Opplæring om avfallshåndtering	0	0	Annet
ROAF-skolen	0	0	Annet
Samarbeid om rutetilbud med Ruter og VY	0	0	Personbiler
Sum	0	0	

Beskrivelse klimatiltak

"Grønt Flagg"-sertifisering

Følge opp skoler og barnehager på jevnlig basis.

Baneløsning Nedre Romerike

Følge opp fylkestingets vedtak om baneløsning på Nedre Romerike (Oslopakke 3) i samarbeid med Viken fylkeskommune, Oslo kommune, andre aktører og gjennom aktuelle nettverk.

EØS-finansiert prosjekt i samarbeid med Pila kommune i Polen

Gjennom EØS-prosjektet med Pila kommune og KS skal det utvikles samarbeid som vil gi Lørenskog økt kunnskap om klimaarbeid, og overføre kunnskap om hvordan Lørenskog jobber for å bli en klimanøytral kommune.

Gjenbruk og utlån av utstyr

Videreføre BUA Lørenskog og Sørlihavna aktivitetspark med utlån av utstyr.

Informere om klimasatsmidler og koordinere arbeidet med søknader
 Årlig informasjonsmøte med alle sektorer.

Insentiver for ansatte til å ikke benytte bil til arbeid

Utrede mulige insentiver for ansatte i Lørenskog kommune for ikke å benytte bil til arbeid, men gå, sykle eller kjøre kollektivt i stedet.

Miljøfyrtårn - oppfølging av virksomheter

Oppfølging av nye virksomheter som er Miljøfyrtårnsertifisert. Koordinere og holde årlig seremoni for ny-sertifiserte virksomheter.

Miljøkrav ved kjøp av skytjenester

Stille miljøkrav når kommunen kjøper skytjenester (gjenvinne overskuddsvarme).

Opplæring om avfallshåndtering

Tilby informasjon til skoler og barnehager samt innbyggere om hva som skjer med avfallet etter at innbyggerne har levert det. Dette i samarbeid med ROAF.

ROAF-skolen

Gjennomføre ROAF-skolen hvor alle elever på 4. klassetrinnet inviteres.

Samarbeid om rutetilbud med Ruter og VY

Styrke samarbeidet med Ruter og VY om rutetilbud og frekvenser for buss og bane, herunder jevnlig dialog med klima, økologi og samferdselsutvalget.

Tiltak som reduserer utslipp, ikke kvantifiserbart

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2023	Totalkostnad 2023-2026	Langsiktig økonomisk effekt	Kilde
Energisparekontrakter	0	0	0	Utslipp og opptak av klimagasser
Hageavfalls-mottak	0	0	0	Biologisk behandling av avfall
Informasjon om kollektivtransport	0	0	0	Personbiler
Mer miljøvennlig engangsservise	0	0	0	Annet
Nye projektorer i Lørenskog kino	12 000	42 000	0	Annet
Opprettelse av parselhager	0	0	0	Annet
Passivhusstandard	0	0	0	Utslipp og opptak av klimagasser
Skolehager	0	0	0	Personbiler
Test av miljøvennlig innfyll i kunstgressbaner	30 000	30 000	0	Bygg og anlegg
Sum	42 000	72 000	0	

Beskrivelse klimatiltak

Energisparekontrakter

Gjennomføre minst to prosjekt med bruk av prinsippene til energisparekontrakt, men med egen utførelse av tiltakene. Sparemål 30 % for kommunale bygg.

Hageavfalls-mottak

Arbeide for å etablere en mottaksordning også for hageavfall i kommunen i samarbeid med ROAF.

ROAF har etablert en henteordning for hageavfall. Dette er en prøveordning. Det kan ta tid før en permanent ordning er på plass, da det pt ikke finnes arealer for dette.

Informasjon om kollektivtransport

Om flere skal velge kollektivtransport vil det i tillegg til selve tilbudet være nødvendig med god informasjon, kommunikasjon og kampanjer.

Mer miljøvennlig engangsservise

Bærekraftige løsninger i stedet for plastglass o.l. til kulturhusets og Veiviserens serveringer.

Nye projektorer i Lørenskog kino

Utskifting av projektorer i Lørenskog kino fra pærer til laser. Tiltaket vil føre til stor reduksjon av strømforbruk.

Opprettelse av parselhager

Det opprettes parselhager på Skårer gård for innbyggere i kommunen. Det vurderes også parselhager på andre områder i kommunen, bl.a. Kurland.

Passivhusstandard

Alle nye kommunale bygg bør utredes for energimål i henhold til passivhusstandarden.

Skolehager

Skolehager i gåavstand til skolene brukes i opplæringen. Dette som en del av arbeidet med læreplanen.

Test av miljøvennlig innfyll i kunstgressbaner

Lørenskog kommune er invitert inn i NFFs pilotprosjekt på miljøvennlig innfyll i kunstgressbaner.

Tiltak som reduserer utslipp, kvantifiserbart

Reduksjoner vises i tonn CO₂ ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kilde	Reduksjon 2023	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025	Reduksjon 2026	Langsiktig reduksjon
"Sykle til jobben"-aksjonen	Personbiler	13,0	16,0	19,0	22,0	117,0
To fossilfrie byggeplasser	Dieseldrevne motorredskaper	105,0	99,3	140,0	165,0	205,0
Økt materialgjenvinning i samarbeid med ROAF	Utslipp og opptak av klimagasser	325,0	669,0	1 024,0	1 388,0	9 282,0
Sum		443,0	784,3	1 183,0	1 575,0	9 604,0

Beskrivelse klimatiltak

"Sykle til jobben"- aksjonen

"Sykle til jobben"-aksjonen er en landsdekkende aktivitetskampanje arrangert av bedriftsidretten. Lørenskog kommune tilbyr egne ansatte og innbyggere over 18 år å delta.

To fossilfrie byggeplasser

Krav om fossilfritt drivstoff på to anleggsplasser i planperioden, samt øke andel biogass, elektrisk og hydrogen som energikilde i nye kontrakter. To prosjekter vil bli valgt ut i 2023.

Økt materialgjenvinning i samarbeid med ROAF

Ha som mål å oppnå 70 % materialgjenvinning og ombruk innen 2030. Kommunen vil se på nye tiltak i tilknytning til Rusken-aksjonen 2023.

Ønskede tiltak

Tiltak som bidrar til andre energi- og klimamål

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad	Totalkostnad	Kilde	Beskrivelse
	2023	2023-2026		
Bevilge midler til aktivitet i nærområdet - "Grønt fond"	0	0	Annet	Bevilge midler slik at innbyggere kan få støtte til å etablere parselhager, eller annen «Tuft»-aktivitet i nærområdet. Oppmuntre til aktivitet.
Bruk av sykkel året rundt	0	0	Personbiler	Renhold og vedlikehold av sykkelparken til HOM, som kan bidra til at sykkelen kan brukes året rundt.
Sum	0	0		

Beskrivelse klimatiltak

Bevilge midler til aktivitet i nærområdet - "Grønt fond"

Bevilge midler slik at innbyggere kan få støtte til å etablere parselhager, eller annen «Tuft»-aktivitet i nærområdet. Oppmuntre til aktivitet.

Bruk av sykkel året rundt

Renhold og vedlikehold av sykkelparken til HOM, som kan bidra til at sykkelen kan brukes året rundt.

Tiltak som legger til rette for videre klimaomstilling

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad	Totalkostnad	Kilde
	2023	2023-2026	
Sykkelverksted	0	0	Tjenester tilknyttet transport
Sum	0	0	

Beskrivelse klimatiltak

Sykkelverksted

Initiere et mobilt sykkelverksted, rettet mot innbyggere og ansatte i kommunen, drevet av frivilligheten eventuelt i samarbeid med kommunen.

Tiltak som reduserer utslipp, ikke kvantifiserbart

Beløp i 1000 kr
Klimatiltak

	Kostnad 2023	Totalkostnad 2023-2026	Langsiktig Kilde økonomisk effekt
Gå til skolen	0	0	0 Annet
Hjemme-kompostering	0	0	0 Personbiler
Sum	0	0	0

Beskrivelse klimatiltak

Gå til skolen

Etablering av såkalte "Hjertesoner" rundt skoler og barnehager, samt etablering av gågrupper og annet holdningsskapende arbeid.

Hjemme-kompostering

Lørenskog kommune skal i samråd med ROAF vurdere kriterier for hjemmekompostering. En slik ordning skal ikke føre til reduserte gebyr.

Kriteriene må også omfatte vurdering av ulemper i nabolag.

Tiltak som reduserer utslipp, kvantifiserbart

Reduksjoner vises i tonn CO₂ ekvivalenter

Beløp i 1000 kr
Klimatiltak

	Kilde	Reduksjon 2023	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025	Reduksjon 2026	Langsiktig reduksjon
Begrense klimagassutslipp fra deponiet på Nordli	Avfallsdeponi-gass	62,0	76,0	88,0	81,0	268,0
Utfasing av fossile tjenestebiler i hjemmetjenesten	Tjenester tilknyttet transport	38,0	57,0	76,0	76,0	304,0
Sum		100,0	133,0	164,0	157,0	572,0

Beskrivelse klimatiltak

Begrense klimagassutslipp fra deponiet på Nordli

Videreføre dialog med og bidra til at det snarest gjennomføres tiltak for å begrense utslippet av klimagass fra det nedlagte deponiet på Nordli i samarbeid med ROAF.

Utfasing av fossile tjenestebiler i hjemmetjenesten

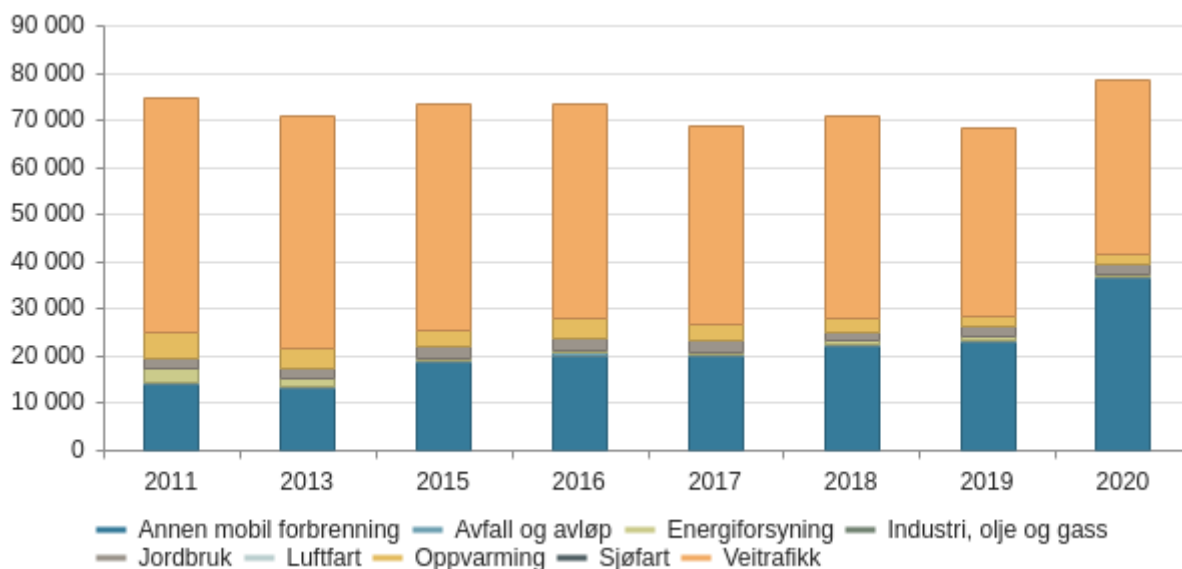
Bruk av el-sykkel/moped eller el-bil i hjemmetjenesten. Fase ut alle fossildrevne tjenestebiler og erstatte med el-biler.

Klimastatistikk

Klimastatistikken er hentet fra Miljødirektoratet og inkluderer tallgrunnlag tilbake til 2009. Grafen under viser utslippene fordelt på ni sektorer fra perioden 2011 til 2020. Utslippene har enhet CO₂-ekvivalenter, som betyr at utslippene for hver gass vektet etter gassens globale oppvarmingspotensial (GWP). Utslippene er innenfor Lørenskog kommunes geografiske grense.

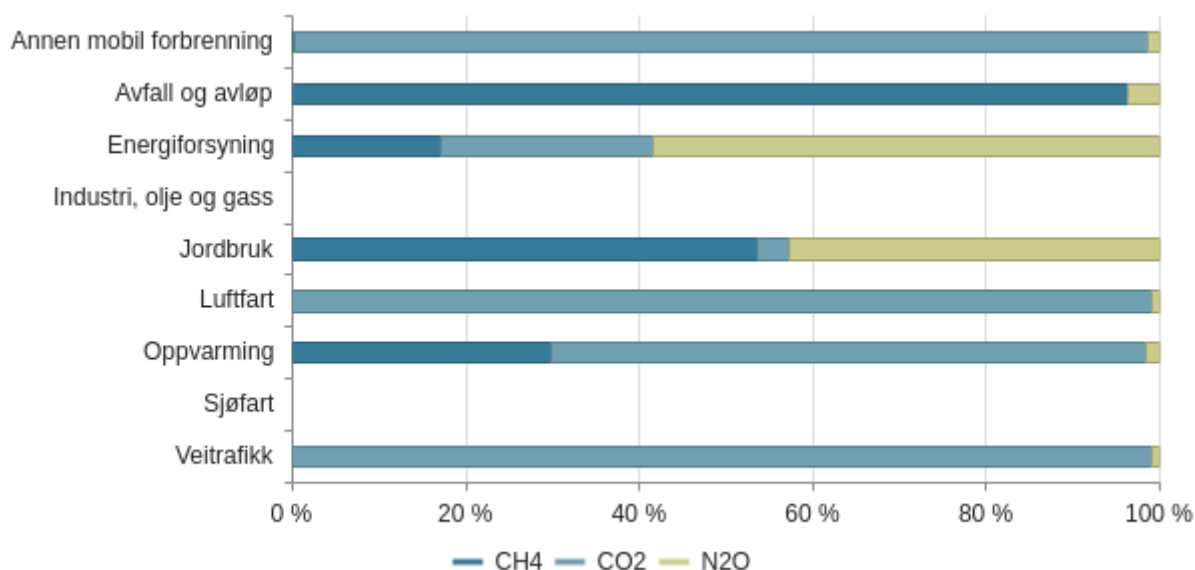
Utslipp av klimagasser per år

Grafen viser utslipp av klimagasser i tonn CO₂-ekvivalenter

Utslipp av klimagasser per gass

Grafen viser sum utslipp fordelt per sektor og utslippstype

Ord- og begrepsforklaringer klimabudsjett

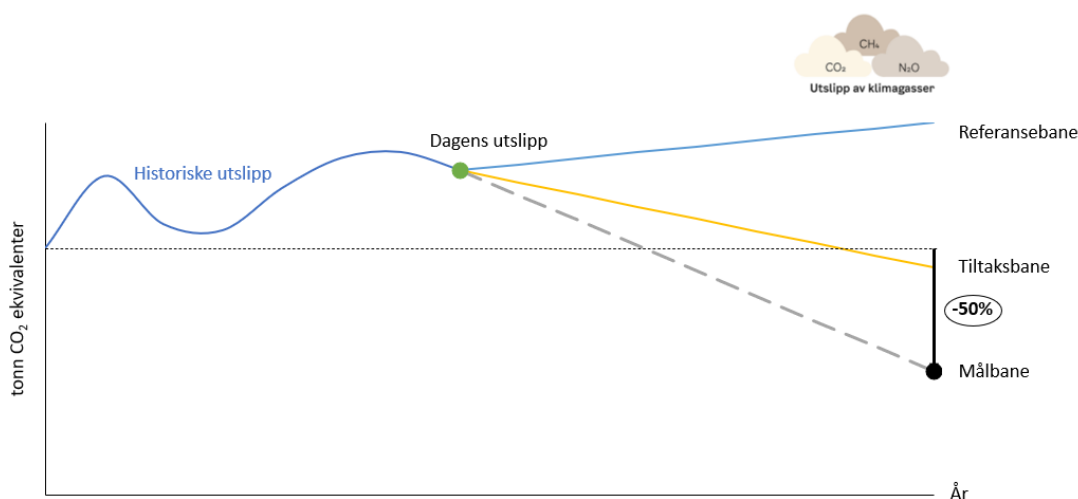
Referansebane, tiltaksbane og målbane

Klimabudsjettet baserer seg i stor grad på framskrivninger av hvordan dagens klimagassutslipp vil utvikle seg under ulike forutsetninger. Slike framskrivninger kalles gjerne **utslippsbaner**.

En **referansebane** viser hvordan en forventer årlige utslipp av klimagasser i Lørenskog vil være hvis det ikke gjennomføres flere utslippsreducerende tiltak. Referansebanen gir dermed utgangspunktet for å beregne effekten av planlagte tiltak. En **målbane** er basert på en utvikling i klimagassutslippene hvor det legges til grunn at utslippsmålene oppnås.

For å vurdere hvilke tiltak som er nødvendige for å nå utslippsmålene, må effekten av ulike tiltak anslås. Det er ikke alltid mulig å beregne effekten av tiltak som gjøres for å redusere klimagassutslipp. Når effektberegningene samles, er det mulig å lage en tredje utslippsbane - **tiltaksbane** - som beskriver utviklingen i utslipp medregnet tiltakseffekter.

Til sammen **legger referansebanen, målbanen og tiltaksbanen** for kommende økonomiplanperiode grunnlag for **utslippsrammen** som det anbefales at kommunen slutter seg til i klimabudsjettet. En forklaring av disse begrepene er vist i figuren under.

Forklaring av referansebane, tiltaksbane og målbane ved utarbeidelse av klimabudsjett.

Andre definisjoner

- **CO₂-ekvivalent (CO₂e)** tilsvarer den effekten en gitt mengde (som regel et tonn) CO₂ har på den globale oppvarmingen over en gitt tidsperiode (som regel 100 år). De øvrige drivhusgassene har et sterkere oppvarmingspotensial enn CO₂, og utslipp av disse gassene omregnes derfor til CO₂-ekvivalenter for å være sammenlignbare.
- **Direkte utslipp** for en kommune vil si de utslippene som skjer innenfor kommunens geografiske grenser.
- **Indirekte utslipp** er utslipp som skjer utenfor kommunegrensen som en konsekvens av forbruk av varer og tjenester innenfor kommunegrensen.

22 Interkommunale selskaper

Interkommunale selskaper

Retningslinjer for kommunens representanter i generalforsamlinger, representantskap og styrer:

- *Arbeidet i interkommunale selskap skal ha som formål å sikre kommunens innbyggere en tjeneste med riktig kvalitet, til lavest mulig kostnad.*
- *Representantene i styrer, representantskap mv. i de interkommunale selskaper skal arbeide for de føringer kommunestyret gir, men kommunestyret er innforstått med at interkommunalt samarbeid bygger på den målsetting at de beste fellesskapsløsninger skal velges. Representantene må derfor innrette seg etter det lovverk og de vedtekter som gjelder for det enkelte selskap.*
- *Der utgifter til interkommunale selskap og sammenslutninger innkreves via brukerbetaling, skal det tilstrebes 100 % egendekning av kommunens utgifter.*
- *De interkommunale selskapene bør legge til grunn selvkostprinsippet i sin prising, slik dette er definert i forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften).*
- *De oppførte tall i kommunedirektørens saksframlegg representerer en videreføring av selskapenes egne tall (innspill). Der det i tekstdelen forventes at disse kan bli endret i den planlagte samordning av eierkommunenenes standpunkt som det er lagt opp til, kan de oppførte tall i talldelen ikke påberopes som kommunens endelige godkjenning av disse.*

Eierstyringssekretariat

Kommunene Aurskog-Høland, Gjerdrum, Enebakk, Lillestrøm, Lørenskog, Nittedal og Rælingen har opprettet et interkommunalt eierstyringssekretariat (ESS).

Sekretariatets primære oppgave er, på vegne av kommunedirektørene/rådmennene, å samordne saksbehandlingen av saker til representantskapsmøter for de interkommunale selskapene NRVA, NRBR, ROAF og MIRA (Midtre Romerike Avløpsselskap), samt for generalforsamlinger i Strandveien 1 AS. ESS bistår videre eierkommunenene i utarbeidelse av felles eierstrategier for disse selskapene, samt med andre oppgaver som vil bidra til at kommunenenes målsettinger for de tjenester selskapene har ansvar for realiseres. Fra 2023 overtar Lillestrøm kommune lederskapet for sekretariatet fra Lørenskog.

De interkommunale selskapene og økonomi

De endelige budsjetter fastsettes av representantskapene og vil kunne medføre behov for en senere justering av bevilgningene.

Nedre Romerike brann- og redningstjeneste (NRBR)

Nedre Romerike brann- og redningsvesen IKS (NRBR) leverer tjenester som omfatter brann og redning, feiertjenester og sivilforsvaret. NRBR eies fra 2023 av 6 kommuner på Nedre Romerike. Beløpene i tabellen nedenfor omfatter også tilskudd for deltakelse i Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning region 2, samt Øst 110-sentral, herunder Nasjonalt kommunesamarbeid for 110-sentralene (NKS110).

Tilskuddet til brannvesenet øker med 8,5 mill. kr og har bakgrunn i idriftsettelse og bemanning av ny brannstasjon på Lystad, vedtatt styrkning av operativ grunnbemanning og deltidsbemanning, samt økte FDV-kostnader på Lørenskog og Bjørkelangen brannstasjoner.

Tilskuddet Lørenskog betaler ØST 110 og NKS110 øker med 3,8 mill. kr. ØST 110 øker ikke utover lønns- og prisvekst, mens tilskuddet til NKS 110 øker som følge av økt oppgaveomfang for selskapet, samt at nye investeringer i selskapet må finansieres over driftsbudsjettet til eierne.

Totalt sett summeres Lørenskog kommunes andel for kostnadene i 2023 (driftstilskuddet) til 52,5 mill. kr, noe som er en økning på ca. 12,4 mill. kr (31 %) fra 2022.

tall i 1000 kr	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Driftstilskudd	37 267	40 169	52 548	51 864	52 465	52 941

Nedre Romerike vann- og avløpsselskap IKS (NRVA)

Nedre Romerike vann- og avløpsselskap (NRVA) er det fusjonerte selskapet av Nedre Romerike Vannverk IKS (NRV) og Nedre Romerike Avløpsselskap IKS (NRA). Det ble i representantskapsmøter i NRV og NRA 21. juni 2022 vedtatt at selskapene fusjoneres med virkning fra 1. januar 2023. NRVA eies av 5 kommuner.

Vannforsyning

For vannforsyning er Lørenskog kommunes andel i 2023 budsjettert til 50,3 mill. kr, noe som er en økning på 17,0 mill. kr (51 %) fra 2022. Erfaringstall viser at Lørenskog kommune kjøper mer vann enn NRV legger til grunn i sine fordelinger. Fra 2022 er tilskuddet budsjettert ut fra erfaringstall og forventet befolkningsvekst.

Kostnadsdriverne for NRV er vedlikeholdskostnader av vannbehandlingsanlegget, nye anlegg som tas i bruk, samt økte kapitalkostnader som følge av store investeringer og kraftig renteoppgang. I tillegg er det lagt inn en økning som følge av høye energi- og kjemikaliepriser.

tall i 1000 kr	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Driftstilskudd	37 157	33 300	50 316	58 457	67 349	77 416

Avløpsrensing

For avløpsrensing er Lørenskog kommunes andel i 2023 budsjettert til 76,4 mill. kr, noe som er en økning på 18,5 mill. kr (32 %) fra 2022.

Kostnadsdriverne for NRA er økte vedlikeholdskostnader på behandlingsanlegget, økte slambehandlingskostnader, oppstart av biogassanlegget og andre nye anlegg, samt økte kapitalkostnader som følge av store investeringer og kraftig renteoppgang. I tillegg er det lagt inn en økning som følge av høye energi- og kjemikaliepriser.

tall i 1000 kr	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Driftstilskudd	53 231	57 900	76 424	81 741	96 976	105 344

Romerike avfallsforedling (ROAF)

Romerike Avfallsforedling IKS (ROAF) har ansvar for avfallshåndteringen i sine 7 kommuner, og driver innsamling, transport, behandling, mottak, sortering og omsetning av avfall, samt utstrakt informasjonsvirksomhet for å oppnå avfallsreduksjon. ROAF skal kontinuerlig arbeide for at avfall skal få nytt liv gjennom sirkulær tankegang.

Lørenskog kommunes andel for 2023 er budsjettert til 60 mill. kr. Driftstilskuddet til ROAF øker med ca. 1,2 mill. kr (2 %) fra 2022. ROAF varsler om en del usikkerhetsfaktorer som påvirker økonomiplanen. Det er varierende kostnader og inntekter for de utsorterte avfallstypene, samt inntekter og utgifter knyttet til deponiene og andel næringsinntekter. Det er også usikkert om innsamling i egenregi med 14-dagerstømming og innføring av matavfallsbeholder i Lørenskog, Enebakk og Rælingen kommuner vil gi økte kostnader. Økte energi og drivstoffpriser påvirker selskapet i stor grad, samt at selskapet også påvirkes av økte renter.

tall i 1000 kr	Regnskap 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Driftstilskudd	55 544	58 800	59 962	63 700	67 400	69 300

Viken kontrollutvalgssekretariat (Vikus)

Viken kontrollutvalgssekretariat (Vikus) ble etablert 1. juli 2020. Vikus er et interkommunalt selskap som er sekretariat for de lovpålagte kontrollutvalgene i 31 eierkommuner. Styret velges av representantskapet. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og består av en politisk valgt representant fra hver av eierkommunene.

I møte 8. september 2022 vedtok representantskapet hva eierkommunene skulle betale i tilskudd for 2023. Lørenskogs andel er 365 000 kr. Sammenlignet med 2022 er dette en økning på 12 000 kr (3,4 %). Kostnadsøkningen er innarbeidet i økonomiplanen.

tall i 1000 kr	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Forslag 2023	Øk. plan 2024	Øk. plan 2025	Øk. plan 2026
Driftstilskudd	236	353	365	365	365	365

Romerike revisjon IKS

Romerike Revisjon IKS (RRI) leverer revisjonstjenester for Lørenskog kommune.

RRI er organisert som et uavhengig og selvstendig interkommunalt selskap som eies av 11 kommuner på Romerike. Styret velges av representantskapet. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og består av en politisk valgt representant fra hver av eierkommunene.

I representantskapets møte 29. september 2022 ble det vedtatt nye tilskuddssatser for eierkommunene. Kostnaden for Lørenskog kommune sin del øker fra 2,737 mill. kr i 2022 til 2,905 mill. kr i 2023, det vil si 168 000 kr (6,1 %). Nytt tilskudd til Romerike revisjon i innarbeidet økonomiplanen.

tall i 1000 kr	Regnskap	Budsjett				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftstilskudd	2 655	2 737	2 905	2 905	2 905	2 905

Romerike Krisesenter IKS

Romerike Krisesenter IKS (RKS) skal tilby et beskyttet midlertidig botilbud til mennesker som utsettes for vold og overgrep i nære relasjoner. I tillegg skal krisesenteret gi råd, veiledning og dagoppfølging til voldsutsatte eller pårørende som ikke har behov for beskyttet botilbud på senteret, samt utadrettet informasjon til tjenester og innbyggere på Romerike (jf. Krisesenterloven av 2010).

Selskapet ble opprettet i 2011 og eies av 12 kommuner på Romerike. Tjenesten er lovpålagt, og alle kommuner har en lovpålagt plikt til å gjøre krisesentertjenesten kjent for sine innbyggere etter Kommunelovens § 4. De årlige refusjonene fra eierkommunen tar utgangspunkt i eierandelen, som beregnes ut fra befolkningstall 31.12 foregående år (jf. Selskapsavtalen 21.04.21). Lørenskog kommune har i 2023 en eierandel på 14 %.

Etter vedtak i representantskapet (sak 6-22, møte 21.04.22) er det lagt inn 2 nye årsverk og det er lagt til grunn 300 000 kr i økte strømavgifter. Dette gir Lørenskog kommune en utgiftsøkning på om lag 0,5 mill. kr utover lønns- og prisvekst på 3,7 %. Endringen er lagt inn som forslag til nytt tiltak i Helse-, omsorg og mestring.

tall i 1000 kr	Regnskap	Budsjett				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftstilskudd	3 202	3 325	3 970	3 970	3 970	3 970

23 Gebyrer og brukerbetaling

Lørenskog kommunes gebyrer og brukerbetalinger øker i 2023, i all hovedsak i tråa med forventet prisvekst.

Ikke alle brukerbetalinger og gebyrer foreslås økt slik. De viktigste unntakene fra denne justeringen er:

- Satser som etter forskrift justeres i tråd med folketrygdens grunnbeløp. Grunnbeløpet justeres hver 1. mai, og endring i beløp fra 1. mai 2023 er per nå ikke kjent.
- Oppholdssatser for barnehager reduseres med 5 % i tråd med statsbudsjettet.
- Lørenskog voksenopplæring øker satsene med rundt 3 % da dette er tilpasset prisene i markedet.
- Gebyrer for selvkostområdene justeres i tråd med beregninger gjort ut fra selvkostregelverket. Tjenester som drives til selvkost, skal i sin helhet betales av forbrukerne, og gebyrer settes ut fra dette. Gebyrbelagte tjenester som drives til selvkost er og nærmere omtalt i økonomiplanens kapittel om selvkost. Gebyrene innen selvkostområdene har generelt slik prisutvikling:
 - Årsgebyr for vann økes med ca. 26 %.
 - Årsgebyr for avløp øker med nesten 24 %. Hovedårsak til økningen er investeringer i vedlikehold og utskiftning av avløpsnettet, samt at kostnader for avløpsrensning ved Nedre Romerike Avløpssekskap (NRVA) øker. Økningen i avløpsgebyrene ble og varslet i forrige økonomiplan.
 - Årsgebyr for husholdningsrenovasjon økes med 4 %.
 - Feie- og tilsynsgebyret reduseres med 4 %.

Eksempelfamilie - endring i gebyrer og brukerbetalinger

Eksempellet er ment å illustrere utviklingen i ordinære kommunale avgifter og brukerbetalinger for en ganske gjennomsnitts familie i Lørenskog. I eksempelet er følgende lagt til grunn:

- Husholdningen består av 4 personer, 2 voksne med 2 barn hvorav:
- 1 barn i går i barnehage
- 1 barn går i 2.trinn i skole / SFO – og deltar i gruppeundervisning i gitar i regi av kulturskolen
- Familiens bruttoinntekt er høyere enn 674 300 kr (dvs. ingen inntektsgradert betaling i barnehage og SFO)
- Familien bor i enebolig bygd etter 1990. Boligen er på ca. 120 m², med pipe.
- Boligen er tilknyttet kommunalt vann- og avløpsnett, og familien har 140 liters avfallsdunk.

Nedenfor vises utvikling i ordinære kommunale gebyrer og brukerbetalinger for familien fra 2022 til 2023:

Gebyrer og brukerbetalinger	Utgifter 2022	Utgifter 2023	Endring i kr	Endring i %
<i>Gebyrer</i>				
Vann	4 232	5 328	1 096	25,9 %
Avløp	6 725	8 314	1 589	23,6 %
Renovasjon, 140 liters beholder	5 508	5 722	214	3,9 %
Feiing	668	628	-40	-6,0 %
Sum kommunale gebyrer	17 132	19 992	2 860	16,7 %
<i>Brukerbetalinger</i>				
Barnehage (full plass inkl. mat)	38 550	36 630	-1 920	-5,0 %
SFO (full plass inkl. mat)	41 052	42 735	1 683	4,1 %
Kulturskole - gitar	3 900	3 900	0	0,0 %
For barnefamilien	83 502	83 265	-187	-0,3 %
Totalt	100 634	103 307	2 673	2,7 %
<i>Gjennomsnitt per måned</i>	8 386	8 609	223	2,7 %

Familiens utgifter til ordinære gebyrer og brukerbetalinger øker totalt med i alt 2,7% fra 2022 til 2023, mens økningen tilsvarende for fjoråret var beregnet til 4%. Det er særlig de kommunale gebyrene som øker, disse viser en samlet økning på nærmere 17%. Av gebyrene er det vanngebyrer og avløpsgebyrer som øker mest.

Brukerbetalingene for barnefamilien er nesten uendret fra 2022. Hovedårsak er at oppholdsbetaling i barnehager i statsbudsjettet er foreslått redusert, samt at betaling for kulturskolen ikke foreslås økt. Pris for SFO (inklusive mat) øker med 3,6%.

Eksempelfamiliens kostnader til gebyrer og brukerbetalinger utgjør totalt 8 609 kroner per måned i 2023, endringen er i gjennomsnitt en økning med 223 kroner per måned.

Eksempelfamiliens kostnader til gebyrer og brukerbetalinger utgjør totalt 8 495 kroner per måned i 2022, endringen er i gjennomsnitt 328 kroner per måned.

**Lørenskog
kommune**

Lørenskog kommune

Hasselveien 6, Postboks 304, 1471 Lørenskog

Telefon: 67 93 40 00

postmottak@lorenskog.kommune.no

www.lorenskog.kommune.no